

ЗВІДОМЛЕНЄ

Дирекції ц. к. державної гімназії

в Кіцмані

за шкільний рік 1912/1913.

1. Наукова часть: *Др. Аленор Артимович: De ANA et KATA prae-positionum usu, qualis sit apud Quintum Smyrnaeum.*
2. Урядова часть.

Кіцмань, 1913.

З друкарні товариства „Руска Рада“ в Чернівцях, улица Петровича число 4.
НАКЛАДОМ ШКІЛЬНОГО ФОНДУ.

1924
Sp. Ek.

De ANA et KATA praepositionum usu, qualis sit apud Quintum Smyrnaeum.

I.

ANA praepositio apud Quintum non iungitur, nisi cum accusativo, non cum genetivo, de quo etiam apud Homerum dubitatur, non cum dativo, cuius usus apud Homerum satis frequens est.

At cum accusativo iuncta haec praepositio apud Quintum multo saepius invenitur. Nam cum apud Homerum in 27.851 versibus non nisi 228-es *ανά* legatur, apud Quintum in 8.870 versibus 158 locis invenitur. Et, si numerum eorum locorum, quibus locis *κατά* legitur, cum eis comparamus, ubi *κατά* exstat, apud Homerum ratio est 1:4, apud Quintum 1:14, ita ut iam inde appareat, usum *ανά* praepositionis cum accusativo iunctae apud Quintum multo latiore esse.

Sed tales loci, ubi prima, quae dicitur, significatio cognosci possit, rarissimi sunt. Nam nusquam fere *ανά* significat id, ad quod aliquid sursum movetur (cf. Kühn.-Gerth³, pag. 473). Locutio *ανά ῥέον* ter quidem apud Quintum legitur, sed alia est sententia:

10, 192 ἐν δε βίη, Φαέθοντος ἀνα ῥέον Ἴριδανοῖο βλημένος ἐκ διφροῦ.

De imagine Phaethontis ibi poeta loquitur, quae erat in pharetra Philoctetae. Phaethon e curru iactus in Eridano flumine iacet, vel in Eridanum iactus est. Haec autem altera explicatio, quamquam haec vis „in aliquid“ vel „versus aliquid“ huic praepositioni inest, minime videtur esse verisimilis. Hic igitur locus ita explicandus est, ut βλημένος ad ἐκ διφροῦ pertineat et ad ἀνά ῥέον supplendum sit ἦν. Saepius enim haec praepositio ita usurpatur, id quod ex locis, quae infra legentur, quivis cognoscere poterit. Certe ibi praepositio non significat „adverso flumine“.

7, 548 οὐδὲ τί οἱ μεμάσιν ἀνά ῥέον ἕλκεντα δόμενα: ἐχονέοντες.

Poeta non dicit nolle viros adverso flumine ire, dicit nolle eos „in flumen“ ire.

Etiam tertio loco

7, 118 ...ὁ (ποταμός) δ' εἰς ἄλλος ἔσσυται οἶδμα παφλάζων ἀλειγυρόν ἀνά ῥόον, illud, quod est ἀνά ῥόον, non propria significatione usurpatum est, sed eodem modo, quo ἀν' οὖρεα, ἀνά στρατόν ceterae huiusce modi locutiones.

Sed quod supra dixi ἀνά ῥόον loco 7,548 vertendum esse „in flumen“, exstant nonnulli loci, ubi accusativus cum ἀνά praepositione iunctus de eo legitur, ad quod aliquid movetur, qua ratione κατὰ usurpari solet (cf. βάλεν κατ' ασπίδα, κατὰ νηας, similia).

11, 45 καί ῥ' οὖν μιν ἀσπαιρέσκει πεπαρμένους ἐγγεῖ μακρῷ λαιμόν. ὁ δ' ἀλγινόεντος ἀνά κροτάφοιο Θέμεθελα: κερμαῶφι στονόεντι μάλα κρατερῆς ἀπὸ λειρὸς βλήμενος ἐκπνεῖσσκε,...

Talibus locis apud alios poetas semper fere κατὰ legitur.

3, 369 τοὺς δ' ἔλας ἀνά ἄστν Apud Homerum legimus κατὰ ἄστν (cf. Σ 286, Ω 662) vel εἰς ἄστν ἀλῆσαι (X 12, Φ 534). Et κατὰ et εἰς scribere ibi potuit poeta. Certe non ea de causa ἀνά posuit, quod Ilium superiore loco situm erat. Quod patet comparato loco 7, 548.

10, 34 ἐπὶ γὰρ εἰρλίθωμεν ἀνά πετόλιν quod verti potest: „cum inclusi simis in urbe“. Sed ibi quoque de motus significatione cogitandum videtur, ut sit vertendum: in urbem.

11. 316 παῦροι δὲ προφυγόντες ἀνίλεια δημοσιτα δῶσαν ἀνά πετόλιεθρον ἀλευάμενοι βαρὺ πῆμα quod est „in urbem“. De eo enim dicitur, ad quod aliquid movetur. Homerus quidem verbum δῶσθαι aut cum accusativo iungit, aut cum praepositionibus διὰ, εἰς εἴσω, ὑπό. Apud Sophoclem (Ant. 1217) legitur πρὸς πόμιον. Ceterum conferendus locus (pag. 1), ubi exstat δόμενα: ἀνά ῥόον ἤλθεντα.

Satis igitur cognosci posse mihi videtur, his locis Quintum, comparatione fortasse duarum inter se oppositarum praepositionum ἀνά et κατὰ permotum, sibi indulsisse, ut ἀνά quoque praepositione, sicuti κατὰ, uteretur, si dicendum esset, quo quid ferretur, ut significaret quasi scopum motus, ut hoc verbo utar.

Notandum videtur de hoc praepositionis usu nihil legi apud Grammaticos Kühner-Gerth, Krüger, Brugmann, Delbrück.

Ex eo autem, quod praepositio antiquis temporibus de iis, quae sursum moventur, usurpabatur, orta est significatio „recta

per aliquod spatium, secundum“. Nam ea, quae remotiora sunt, superiora esse videntur.

Et Quintus quidem hunc huius praepositionis usum ita dilatavit, ut eam usurparet non solum, si quid „recta per aliquod spatium“ ferretur, sed etiam de ultro citroque euntibus et de quiescentibus, ut haud paucis locis vertenda sit „in“ vel „apud“. Quam quidem significationem G. Hermannus a praepositione abhorreere dicit (Op. V. pag. 42): „Removeri ab ἀνά debet illa motus ultro citroque euntis significatio solusque relinqui is motus, qui coepto semel tenore protenditur... ne illo quidem opus est interdum ἀνά a p u d significare“.

Ut haec de usu Homerico vere et recte dicta sint, apud Quintum non valent, ut ex iis locis, quos iam afferam, cognosci poterit. Quos ita disponam, ut primum eos afferam, ubi m o t u s aliqua inest significatio, tum ubi de quiescentibus quidem poeta loquitur, sed de multis per loca quaedam vel per regionem quandam dispersis, ut cogitatione ad minimum haec loca percurri videantur. Postremo autem eos locos proferam ubi una r e s q u i e s c e n s significatur, ubi aliam vim, atque eam, quam Hermannus solam praepositioni tribuit, ei inesse necesse est.

His igitur locis m o t u s aliquis significatur :

7, 306 ...συμφορέονται ἀν' εὐρέα βένθεα πόντου θέλλαι,

8, 62 ...γαῖμ' ἄλεγεινον ἀν' εὐρέα βένθεα πόντου, μαίνεται

1, 633 ...ἀν' εὐρέα πόντον ἐπιβρόσαντος ἄλγεω ναῦτα... ὑπεκπροφυγῶσιν ὄλεθρον.

8, 60 ...κόματα μακρὰ δύο κλονέουσιν ἄται σμερδαλέον βρομέοντες ἀνα πλατὺ λειῦμα θαλάσσης.

14, 621 ...ἄγχι δὲ πάντας ἄμ. μέλαν σίδμα φέρεσκεν.

Ibi ἄμ. coniecit Zimmermann pro illo, quod exstat in codicibus ἀψ.

7, 379 ὄσα τ' ἀνά πλόον εὐρὸν ἐμήρατο καὶ ποτὶ γαίῃ Τη ἔφου...

Ibi ἀνά πλόον non tempus significare (cf. ἀνα νόκτα) sed idem esse atque ἀνά πόντον praeter ea, quae sequuntur ποτὶ γαίῃ locus docet
4, 150, ubi κατὰ πλόον et κατὰ γαίαν inter se opposita sunt.

6, 612 ..ἐφέποντο κόνες ὡς ἀργύροδοντες κειμμάσιν ἀγροτέρησιν ἀν' ἄγκεα μακρὰ καὶ ὄλην.

Ibi ἀν' coniecit Spitzner, receperunt Koechly et Zimmermann pro eo, quod est in libris ἐπ' ἄγκεα. Quam coniecturam falsam esse postea docebimus. Nusquam enim Quintus, si pro ἀν' κατ' vel καθ' scribere potuit, ἀν' scripsit.

10, 68 ...ἀν' ἀζαλέην ξύλοχον πῦρ αἰθόμενον βρομέει.

Si omittimus ignem longius longiusque procedere, ignis per se longe lateque dispersus est. Ceterum ibi in libris haec leguntur: ἀνά ξαλέης ξύλοχον πῦρ τρομέει (βρομέει VE¹) αἰθόμενον A, ὡς τ' ἀν' ἀζαλέης ξυλόχοιο π. βρ. αἰθ. P., versum, ut supra eum exscripti, legunt Heyne, Spitzner, Lehrs, Koechly, Zimmermann. δι' ἀζαλέης ξυλόχοιο πῦρ βρέμει αἰθόμενον Rhodoman, Tychsen.

7, 108 ... Ηρακλέης Φολότης ἀνά μακρά κάρηνα Κενταυροῖς ἐπόρουσεν.

5, 57 ...ἀμητῆρες ἀνά πλατὺν ὄγγον ἰόντες.

9, 4 ...ἀμ πεδῖον πάπταινον (cf. Hom. Iliadis M 333, Ψ¹ 464).

4, 507 ...ες πεδῖον ξύνισαν βεβαωτ' ἐνὶ δῖφοις χώρον ἀν' ἡμαθόθεντ';

De hoc loco dubitare possumus. Fortasse interpretandus est: „Convenerunt in locum harenosum“ (cf. Δ 446 = Θ 60 ἐς χώρον ἕνα ξυνόντες); sed haec praepositionis significatio cum sit rarissima, malui hunc versum huc inserere, ita ut poetam dicere appareat locis harenosis vel per loca harenosa vectos eos convenisse.

2, 184 ...ὄρέων ὑπερέσσονται ἄρας λαμπρὸς ἀν' οὐρανὸν ἐορὸν Ἐωσφόρος,

7, 370 ...ελατῆρας.. ἰστία τ' ἐντύνοντας ἐπιγομένους τ' ἀνά νηα.

1, 180 et 354 ἀνά στρατὸν αἰσσειν.

6, 7 ...πάντες ἀνά στρατον ἡγερέθοντο, ubi quamquam in verbo inest motus significatio, dubitem an sit vertendum: omnes, qui erant in castris, convenerunt.

4, 561 ...βοή δ' ἀνά ἄστει ὀρώρει ἄσπετος.

11, 320 ...πάν δ' ἀνά ἄστει ἔσσοντ' ἡτῆρες ἐς οὐταμένων αἰζῶν οικία ποιγνόντες.

13, 11 ...πάντα δ' ἐώλπει ἀμριπεριστρωφασθαι ἀνά πτόλιν.

12, 549 ...Κῆρες ἀμείλιχοι αἰσσοσι παντη ἀνά πτολιεθρον.

13, 208 ἔσσοντ' ἀνά πτολιεθρον ἐφ' μέγα κάρτεϊ θύων.

8, 286 ...ὄλοσῆ δ' ἀνά μέσσον' ἔνω στρωφᾶτ'..

10, 266 ...οἱ (sc. λυγροὶ ὄρνιθες) ἀνά χεῖρα σκαίην αἰσσοτες.

Hos duos locos God. Hermannus (pag. 42) sic explicat: ἀνά μέσον quod proprie est, ut nos loquimur „in der Mitte hin, ἀνά χεῖρα σκαίην „an der linken Hand hin“. Confitendum autem est hanc locutionem ἀνά χεῖρα σκαίην rarissimam esse.

Iam duos affero locos, ubi quamquam lacuna exstat, tamen de motu cogitari potest:

9, 499 πᾶσαν ἀν' ἤπειρον πέλαγός τ' ἀνὰ μακρὸν αἴστοι.
πέλονται ubi verum supplevit Rhodoman: ἀνδράσι γὰρ βιότιο πολυπλάγκτοιο κέλευθοι.

12, 533 πᾶν τε ἄν' οὐρεα μακρὰ, ubi Koechly ante hunc
versum haec fere scripsisse poetam dicit: ἀμφιθέσει δ' ὕπο χάσματι
βεβρυχία.

Progredior ad eos locos, ubi, quamquam motus, qui per
aliquam regionem fit, non significatur, tamen de multis poeta
loquitur, ut iis quoque locis praepositionem interpretari possimus:
„per aliquod spatium“, „secundum“.

1, 265 ...πέτον θαμνισαί Τρώων ἄμπεδῖον...

5, 76 ἀθάνατοι δαίνοντο μακρὴν ἀνὰ Πηλίου ἀκρην.

Quamquam ibi verisimile est praepositionem „in“ significare.
Nam haud ita late patebant loca, ubi dii cenabant.

8, 278 ...αἰετοὶ μεγάλης ἀνὰ γουνοῦν ἀλώης ὄρχατον ἀμπε-
λόεντα διατηξέωσι τιθήρω.

1, 7 ...φέβρονται ἰλιθὸν πτώσσουσαι ἀνὰ ῥωπήϊα πυκνά.

2, 383 περιτρομέουσι δ' ἀν' ὕλην.

3, 326 ἄνεμοι θοὰ φύλλα κατὰ χθονὸς ἀμφιχέωνται λάβρον ἐπι-
βρισαντες ἀν' ἄλσεα ὑλήεντα.

12, 124 ...οἱ δ' ἐλάττην ἐπιβρίσαντες ἀν' ὕλην τάμνον δένδρεα
μακρὰ. ἐς ὕλην ibi traditum est. ἀν' ὕλ. coniecit Koechly, receperunt
Spitzner, Lehrs, Zimmermann, ἐν ὕλῃ Pauw legit.

6, 257 ἀμφὶ δὲ χρύσεια μῆλα τετεύχαστο μαρμαίροντα Ἑσπερίδων
ἀναπρέμνον ἀκήρατον.

3, 271 ...περιτρομέοντο θεῖοι λαοὶ ἔχθρες ὡς ἀνὰ πόντον ἐπερχο-
μένου ἀλεγεινοῦ κήτους...

3, 599 ...ὄφρα μὲν ἐσθλὸν ὄμιλον υποδδεισῶσι θεῶων ἀμφοδὸν
ἀθρήσαντες ἀνὰ στρατόν.

14, 611 ...οἱ μὲν ἀν' εὐρὴν πόντον ὀρινομένης ἀλὸς ἄσχετον...
ἀπόλοντο.

9, 446 ὦρ ἴδον, οἷς ποθέεσκον ἀνὰ στρατόν.

9, 345 ...ἀνὰ δῶματ' ἀκοίτας κτείνον...

1, 8 ...ὡς οἱ ἀνὰ πτολίεθρον ὑπέτρυσαν ὄβριμον ἄνδρα.

1, 107 ...οἱ ἐθεόν ὡς πάντες ἀνὰ πτόλιν εἰσπορώντο.

3, 50 ...Ἐκτορα, τῷ μέγα Τρωεὺς ἀνὰ πτόλιν εὐχέτονοντο.

7, 365 ...οἱ δ' ἀνὰ ἄστρῳ εὐχοντ' ἀθανάτοισι.

10, 28 ...ἀνὰ πτόλιν ἄλγεα πάσχειν.

12, 464 ...εἰσενόησαν ἀνὰ πτόλιν αἶνα πέλωρα.

13, 1 ...ἀναπτολίεθρον ἐδόρπεον.

13, 383 ...οἱ μὲν ὄλοντο προ τεύχεος, οἱ δ' ἀνὰ ἄστει τερπόμενοι παρὰ δαίτι...

13, 480 ...Ἄργειοι δ' ἀνὰ ἄστει κηδοίμενοι: ἀνα iegunt Pauw, Tychsen, Koehly.

13, 563 ...θυμὸν ἐπὶ Τρώεσσι ὄρινον πάντη ἀνὰ πτολιεθρον Hunc versum ex cod. P addidit Zimmermann.

1, 3 ...Τρῶες ἔμμενον ἀνὰ Πριάμοιο πόλιν, ubi κατὰ est in codd. MP, quod emendavit Koehly.

1, 15 ...ἀνὰ πτολιεθρον ἔμμενον.

12, 218 ...οἱ δ' ἀνὰ γαίαν ἔμμενον.

Verum hic tribus locis, quamquam Quintus de multis loquitur, notio quiesendi verbo μῖναιν ita expressa est, ut vix eam vim, quam G. Hermannus solam praepositioni tribuit, praestare videantur. Quae sententia verisimilior fiet collato loco :

2, 45 μῖναιν ἀνέρα διον ἀνὰ πόλιν quod est „in urbe“.

Equidem enim crediderim Quintum his locis et aliis satis multis ita usurpasse et ita explicandam voluisse praepositionem, ut aliis locis, quos paulo infra afferam, eam explicare necesse est, „in aliquo spatio“.

1, 626 ἦν τέ (sc. ἐλάτιν) ποῦ αἰπυτάτην ἀνὰ τ' ἄγκρα μακρὰ καὶ ὕλην ...τρέφει παρὰ πίδακι γαίᾳ.

Ibi latius patendi significatio superlativo adumbratur. Nam ante oculos nobis versantur multae aliae arbores, inter quas illam procerissimam poeta dicit.

4, 423 ὡς ἢ ὀπόθι ἔρσηντα καὶ εὐθαλέοντ ἀνὰ κίπρον ...ἦ στάχυν ἦ μήκωνα ...κέρση τις δρεπάνῳ...

Legitur ibi τις pronomen indefinitum; saepius igitur hoc fit; ii homines, qui hoc faciunt, moventur. Vereor autem, ne haec explicatio subtilior sit quam verior, praesertim cum satis multis locis ne haec quidem contorta excusatio proferri possit.

Indidem tamen explicare possis.

2, 382 τοῦ (sc. κεραινοῦ) δ' ἄρ' ἀνὰ θρυμὰ πυκνὰ καὶ ἄγκρα μακρὰ ραγέντος ubi de uno tantum fulmine cogitandum est.

9, 162 ...ἀν οὔρεα μακρὰ θυρῶν εἰς ἄγκρα βήσσης θυτόμος ἐγκονέων νοσθηγλέα δαμναται ὕλην,

7, 715 ...ἀνὰ θρυμὰ πυκνὰ καὶ ἄγκρα ῥωπήεντα ...λέοντος ...δαμνεντος σκύμνος εἰς ἄντρον ἱκίηται...

4, 16 ...οὐδέ τις ἦεν ἀνὰ στρατὸν εὐρὺν ἄδακρος.

12, 562 ὡς ἄρ' ἔφη Τρώων τις ἀνὰ πτόλιν.

13, 21 ...ὄπνος ἔρυκεν ἀνά πτόλιν ἄλλοθεν ἄλλον.

Ibi quamquam subiectum, ut grammatici dicunt, numero singulari positum est, tamen de multis cogitandum esse neminem fugit.

5, 24 ...ὄσων ἀνά θωμα γυναίκες ἐδύονται μεδέουσι...

2, 74 ...αὐτὰρ οἱ ἄλλοι ἄμφ' ἐμὲ θεωρήξονται ἀνά πτόλιν,

3, 201 καὶ οἱ Τρωιάδες μεγάλα φρεσὶ καρχαλόωσαι ἀμφιπεριστῆ-
σονται ἀνά πτόλιν,

Hi quoque loci ea vi praepositionis, quae est „recta per aliquod spatium“ explicari possunt. Sed omnes hae excusationes et explicationes mihi quidem minime necessarij esse videntur. Nam ex his locis, qui infra legentur, cognosci potest Quintum ἀνά praepositionem etiam de una re quiescente, in ampliore scilicet spatio, usurpasse.

3, 608 γηθείτω ῥοδόπεπλος ἀν' οὐρανὸν Πριγένηια,

6, 246 ἄμφι δὲ (sc. in scuto) λυγραί θρησκευτῶν ἀνά γαίαν ἔσαν Διομηδεὸς ἵπποι.

6, 428 ...ἀλλὰ σοὶ ἄρχι παρισταται οὐλομένη Κῆρ Τρωϊὸν ἀμπεδίων.

7, 455 ὡς δ' ὅτ' ἀν' εὐρέα πόντον ἐριμμαχὴ περὶ νήσῳ ἀνθρώπων ἀπάθερθεν ἐεργμένοι ἀσχαλόωσιν ἄνδρες.

10, 338 τάς ποτ' ἄρ' Ἡελίῳ χαροπὴ ὀμηθεῖσα Σελίγη γείνατ' ἀν' οὐρανὸν εὐρὺν... γείνατο scriptum est in A P, γείνατ' ἀν' emendavit Rhodoman, ceteri receperunt.

Cum igitur probaverim, quod supra dixi Quintum usum praepositionis ita dilatasse, ut eam non solum usurparet, si quid „recta per aliquod spatium ferretur“, set etiam de ultro citroque euntibus et de quiescentibus, progredior ad satis amplum huius praepositionis usum, constructiones dico ἀνά κλόνον, μόθον et quae sunt similia, ubi vertendum est „in pugna“. Satis duxi singulos locos notare. Leguntur

ἀνά κλόνον: 1, 558*); 2, 16; 2, 39; 2, 654; 3, 263; 6, 389; 6, 571; 9, 148; 9, 258; 11, 140*); 11, 253; 11, 473; 12, 78;

ἀνά μόθον: 1, 133; 1, 340; 1, 539; 3, 95; 5, 204; 5, 273; 8, 271; 8, 276; 9, 292; 11, 350; 13, 168; 14, 134;

ἀνά δῆριν: 1, 642; 2, 367; 2, 484; 6, 280; 7, 105; 9, 205; 11, 421; 13, 166; 13, 216;

ἀνά δημοτητα: 1, 255; 7, 668; 11, 27; 13, 142;

*) His locis etiam κατὰ legitur, de qua lectione postea disputabo.

- ἀνά κνδοσιμόν: 2, 281; 2, 396; 6, 499;
 ἀνά στόμα διηιστήτος: 1, 813; 11, 298;
 ἀνά κρουερὸν στόμα χάρις: 1, 487;
 ἀνά φύλοπιν ἀνήν: 11, 236.

Apud Homerum legimus ἀνά κλόνον E 167 = Γ' 319: βῆ δ' ἴμεν ἀν τε μάχην καὶ ἀνά κλόνον ἐργεσιῶν, et ἀνά διηιστήτα O 584 = P 257: θέων ἀνά διηιστήτα. Ceterae locutiones, quas supra attuli, apud Homerum non exstant, sed inveniuntur similes ἀν ὄμιλον. ἀν οὐλαμόν, ἰωχμόν, ἀμ φρόνον, ἀν νέκυας, ἀμ πόνον. Sed notandum est apud Homerum has constructiones semper iungi cum verbis, quibus motus aliquis significatur, ita ut ubique praepositionem interpretari possimus „recta per aliquod spatium“. Apud Quintum autem res longe aliter se habet. Legimus ibi ἐδαμιασεν, ἐδαμη, διήϊόντα, similia. Videmus igitur ἀνά διηιστήτα etc. idem significare atque ἐν διηιστήτι. Apparet Quintum hic quoque usum praepositionis dilatasse eadem ratione, qua eam etiam de quiescentibus ab eo usurpari supra vidimus.

Saepius etiam de animo praepositio usurpatur (ἀνά θυμόν, ἀνά φρένας, ἀνά φρένα), ubi vis praepositionis localis est. Et hae quidem locutiones his locis leguntur:

- ἀνά θυμόν:
 2, 308 κνδοσθεῖς.
 2, 584 ἀμφασίη βεβόληντο.
 3, 663 ἀχνημένην.
 7, 428 ἐελδομένοις.
 9, 469 τέρποντο.
 10, 391 φίλον δ' ἀνά θυμόν ἔειπεν (cf. 1, 115; 3, 56; 10, 470 φασ) ἔόν κατα θυμόν).
 11, 438 λιλαιομένων.
 12, 4 εἰδώς.
 12, 113 κερχαλώων.
 12, 231 ἠαρσίτας.
 12, 245 ἐυφρονέοντα.
 14, 407 καίπερ ἰαινόμενοι ἀκαχοντο.
 14, 511 κνδοαιων ἀνά φρένας.
 ἀνά φρένας:
 1, 107 μέμηνας.
 3, 57 μαινεται.
 9, 104 οἶδατε.
 10, 477 ἔφη cf. 10, 391.

- 13, 418 κηδίαστων.
14, 232 καρχαλόωντες.
14, 428 οὐκ ἀλέγοντες.

Ibi in A et P codicibus κατα legitur, quo versus turbatur.
ἀνά φρένα :

- 4, 484 φροβέοντο.

Apud Homerum hae aut similes locutiones raro leguntur.

Translative haec praepositio, nisi quis dicat locutiones ἀνα θυμόν, φρένας ita esse explicandas, nusquam usurpatur.

Per tmesin a verbo disiunctum ἀνά apud Quintum semper fere significat „sursum“ :

- 10, 108 ...ἀνα δ' ἔβλυσεν αἷμα ἐκ στόματος.

14, 647 ...ἀνά δ' ἔβλυσεν ἄσπετον ὕδωρ ἰλύν τε φάμαθόν τε, ibi ἀναβλύζειν transitive usurpatum est.

1, 147 ἀν δ' ἔλετ ἄσπιδα διαν... ἔθετ' vulgo legitur; ἔλετ receperunt Glasewald, Koechly, Lehrs Zimmerman. (cf. A 32 ἀν δ' ἔλετ ἄσπιδα, ξ 530 νάκιον).

12, 43 αἰθαλόεντα θωσος ἀνά πυρσὸν αἰέρας, ubi traditum est αἷμα; ἀνά coniecit Pauw, ceteri receperunt. Quam lectionem veram esse probatur versu.

- 13, 23 αἰθαλόεντα Σινων ἀνά πυρσὸν αἰέρε.

- 13, 163 ἡ ξίφος ἡ δόρυ μακρὸν ἐπὶ ἀνά χερσὶν αἰέροι.

- 13, 446 θωσος ἀνά κάλπην αἰέρας.

- 3, 555 ἀνά τρωόγγεας ἄσθεν ἐκ στηθεος.

- 14, 394 ποῦλιν δ' ἀνά κάπνον ἰόντα.

- 3, 714 ἀνά δ' ἔγρετο ποῦλιν κάπνος...

„Retro“ praepositio significat loco.

- 13, 455 ἄφαρ δ' ἀνά πορσὶν ἰοῦσαι παῖσιν ὁμως ἀπόλοντο.

Ceterum, quod ad rem metricam pertinet, praepositio bisyllaba aut iambus fit positione in arsi quarta (62 locis), et altera (10 locis), aut pyrrhichius est in thesi pedis alterius (15 locis), quarti (13 locis), quinti (17 locis), tertii (semel 1,626), primi (semel 12,218).

Si autem subest tmesis, quae dicitur, non nisi semel (3,555) iambus fit positione in arsi pedis quarti, octies est pyrrhichius in thesi quarta, semel (14,647) tertia.

Ubi vocalis littera, in quam ἀνά exit, elisa est, octies alteram theseos syllabam efficit in pede tertio, bis in quinto, ter

decies in primo, semel primam theseos moram explet in pede primo.

Si forma praepositionis est $\alpha\nu$ vel $\alpha\upsilon$, bis legitur in arsi altera, bis in prima arsi, et semel in prima arsi, ubi subest tmesis 1, 147.

Iam, ut melius possit cognosci, qua ratione res se habeat, tabulam appono. Numeri autem uncis inclusi eos locos significant, ubi praepositio „tmesis“ a verbo separata est.

Forma praep.:	$\alpha \nu \alpha$		$\alpha \nu'$		$\alpha\nu$ vel $\alpha\upsilon$
	Jamb.	Pyrrh.	in I. mora	II. mora	
Praep. est:	—	—	—	—	arsis
in pede I.:	—	1	1	13	2 (1)
II.:	10	15	—	—	2
III.:	—	1 (1)	—	8	—
IV.:	62 (1)	13 (8)	—	—	—
V.:	—	17	—	2	—

Apud Homerum usus similis est, nisi quod apud Homerum pyrrhichius „aliquoties“ (cf. Ebelingii lexicon) in tertio pede legatur, cum apud Quintum non nisi semel hoc loco inveniatur. Sed cum numerus versuum Homeri multo maior sit, hoc minoris momenti esse videtur.

Tmesis a verbo disiuncta praepositio apud utrumque saepissime pyrrhichius est, sed apud Homerum in thesi tertii pedis, apud Quintum in pede quarto.

II.

KATA praepositio, ut apud Homerum et ceteros scriptores Graecos, ita apud Quintum et cum genetivo et cum accusativo iungitur.

Atque, quod ad genetivum pertinet, notum est hunc casum pro ablativo et pro genetivo genuino, qui dicitur, usurpari. Ubi igitur genetivus ablativi vice functus cum praepositione *κατα* iungitur, longe aliud significat atque genuinus. „Im Ablativ stand der Nominalbegriff, von dem aus die Tätigkeit des Verbums erfolgt. Er verband sich also daher, wie in anderen idg. Sprachen mit Verben des Gehens, Herrührens, Ablassens, Befreiens u. dgl.“ (Brugmann, Griech. Gram. pag. 396).

Itaque genetivus, qui ablativi vicem explet, cum praepositione *κατά* iunctus nihil aliud significare potest. Ubi igitur hac praepositione res notatur, de qua aliquid movetur, „der Ausgangspunkt einer Bewegung“, scire licet genetivum pro ablativo positum esse.

Huc pertinent hi loci :

6, 110 *κατ' αὐχένος ἴδε κατα ὄμων ἰδρῶς κατέστυται ἄχρις ἐπ' οὐδας.*

10, 432 *κατὰ βλεφάρων ἔχοντο δάκρυα.*

13, 536 *δάκρυ... κατὰ βλεφάρουιν ἐχέουατο.*

14, 302 *ἀλλήματα κατα βλεφάρων ἐχέοντο δάκρυα.*

14, 172 *δάκρυ κατὰ βλεφάρουιν ελεῖβετο.*

14, 269 *κατὰ βλεφάρων ρέε δάκρυ.*

2, 623 *ρέε δάκρυ κατ' ἀμβροσίῳ προσώπῳ.*

3, 578 *μέλαν κατὰ πίδακος ὕδωρ πετραίης (sc. κατεῖβεται).*

6, 244 *Ἰππολύτην... εἶλε κόμης ἵππου κατ' ὠκέος.*

1, 628 *κατ' ὠκέος ἤριπεν ἵππου.*

1, 603 *ἵππου κατ' ὠκυτατοῖο θοροῦσα.*

11, 193 *αἶμα δ' ἀμφεχύθη ἵππου κατ' αὐχένος.*

14, 494 *(νῆας) οἶα κατὰ κρημνοῖο κυλινομένας φορέεσκε βυσσὸν ἐς ἡερῶντα.*

13, 272 εμείο δέμας κατὰ τείχεος αἰνοῦ ἢ κατὰ πατράων
ἢ ἔσω πυρὸς αἰψα βάλεσθε.

7, 499 πέτρην ἦκεν ἐπεσσύμενος κατὰ τείχεος γλιβάταιο.

6, 433 βέεσσαι... ἐρχομένησιν ἐκ νομοῦ εἰαρινοῦ κατ' οὖρεος,
De montibus enim descendunt boves. Quamquam etiam de
loco, ubi haec fiunt, dici potest κατ' οὖρεος (cf. 8, 230 et tres
locos, quibus κατ' ὄρεσφι legitur: 8, 364; 2, 471; 5, 388). Sed
ea praepositionis explicatio, praesertim cum talis praepositionis
usus satis sit rarus, ibi non videtur esse necessaria,

10, 266 λογγροὶ δέ μιν ἀντιόωντες καὶ κρορυφίη, ὄρνιθες αὔτεον.

De montibus aves clamaverunt.

3, 657 ὦρτο δὲ νῆξ μεγάλησιν κατ' ἤερος ὄρφυγεσσα.

Nox enim ab aethere descendens cogitatur.

5, 505 παρ' ἐσχαρῶνι τέφρην περιειμένους ὦμοις καὶ κεφαλήσιν
μᾶλα πάμπαν ὁδύρεται.

Pauw quidem putat ibi καὶ esse pro καὶ ἐκ. Sed iam Rho-
domanus recte vertit: „humerus cinere conaspersus desuper ab
capite“. Ut enim Koechly dicit, ille „capiti cinerem inicit, qui
defluens umeros quoque obtegit“. Nisi ibi exstaret ὦμοις vertere
possemus „in caput“. Et fortasse utramque significationem poeta
adumbravit.

Alia autem vis est praepositionis cum genetivo genuino
iunctae. Iam enim significat „deorsum ad aliquam rem“.

3, 534 πᾶσι δ' ἀμύροσίην κατὰ κράτος cf. illud Homericum
T 39 κατὰ ῥινῶν, quod non recte Spitznerus intellexit vertens
„Totum corpus inde a naribus“. Cf. ceterum, quae de hoc loco
Hermannus dicit Op. V. pag. 46: „Quomodo de toto corpore,
nisi id diserte dicatur cogitari potest in iacente mortuo, cuius si
naribus affundetur ambrosia utrimque per genas et mentum,
non ad pedes defluet?“ Quae omnia etiam de Quinti versu dici
possunt. Certe igitur hic versus huc pertinet.

8, 203 ὀλοῦν δὲ κατ' ὄφθαλμῶν πέσεν ὄρφυη.

1, 622 ἐριπύσσα κατ' οὐδ' ἔοσ.

8, 204 ἦριπε κατὰ χθονός.

11, 467 ἦριπε κατὰ χθονός.

13, 331 πίπτειν κατὰ χθονός.

3, 325 ἄνεμοι θεὰ φύλλα κατὰ χθονός ἀμφιχέωνται.

2, 231 πάντα κατὰ χθονός ἀμφιχέεται ἐκ θεμέθλων.

4, 260 ἐφέγηκε κατὰ χθονός ἴητε πέτρην.

4, 230 καββαλεν ... ἄνδρα κατὰ χθονός.

12, 346 εὐνάς ἐνθ' ἔβαλον κατὰ βένθεος.

1, 826 κατ' Ωκεανοιο βεβήκει Ἴώης.

Nox enim irrumpit.

5, 624 οἶός που το παροῖθε Διὸς στονόεντι κεραυνῷ Εγκέλαδος
δεδοικτο κατ' ἀκαμάτοιο θαλάσσης Ἑρηναικίης ὑπένερθεν.

Sed de hoc loco dubitare possumus, an κατὰ θαλάσσης sit „in mare“. Neque verisimile est „sub mari“ significari. (cf. 9, 80). Nam dictum est Ἑρηναικίης ὑπένερθεν. Mihi quidem vertendum videtur „in mari“. Minerva enim Enceladum insula Sicilia superiniecta obtegit. Qua de causa fortasse melius erat, hunc locum paulo infra afferre.

9, 464 πάντων φάρμακα πολλά καθ' ἔλκεος,

10, 296 φάρμακα... καθ' ἔλκεος θείτα.

4, 462 τέχρα... ἤρμυσεν... κατὰ χροός ἀμφιτεθέντα.

Difficilis explicatu est locus:

5, 51 ἐν δὲ καὶ αὐτῇ (sc. Ἀρετῇ) εἰστήκει φοῖνικος ἐπεμβεβανία κατ' ἀκρῆς.

Apud Homerum e verbo ἐπεμβαινεῖν genetivus aptus est (I 582) διφρον ἐπεμβεβαώς et Ω 81 legitur κατ' ἀκράλοιο βοὸς κέρως ἐμβεβανία. Iam autem, si casum, cui praepositio iuncta est, omittimus, aliae exstant difficultates. Atque Koechly quidem hunc locum sic explicat: „Patet innui a poeta palmam ἀκρόκομον, cui cum insistere dicitur Virtus, eam non certa quadam personae forma indutam sibi cogitavit, sed potius tamquam palmae fructum summo eius arboris cacumini inhaerentem“. Quae si vera sunt, vituperandus est poeta, quod duas imagines, quae dicuntur, miscuit et omnia perturbavit. Nam personae forma cogitari oportet Virtutem legentibus ὑψηλῆ ψαύουσα πρὸς οὐρανόν. Mihi quidem veri simillimum esse videtur φοῖνικος κατ' ἀκρῆς dici de statu quieto, quem etiam perfectum tempus notat ἐπεμβεβανία. Vide vero, ne sit iungendum φοῖνικος ἐπεμβεβανία, ut Homerus dixit διφρον ἐπεμβεβαώς, cum κατ' ἀκρῆς, ut saepe, significet, „desuper“.

14, 582 μεγάλοιο κατ' Ἐγελαιοιο δαιφρων Πάλλας ἀειραμένη, Σικελίην επικάββαλε νησον.

Iam venimus ad locos quosdam, ex quibus cognoscere possumus, qua ratione ex illa significatione „deorsum ad“ orta sit significatio „in aliqua re“.

3, 66 ἐκλιθη δέμας ἴψο κατ' οὐδέος Αἰακίδαο.

Hoc quidem loco de motu cogitandum est. Aliter autem res se habet, quamquam locus simillimus esse videtur, loco

9, 357 κεκλιμένον στυφελίοιο κατ' οὐδους et

3, 580 ἐκκέχεται στυφελίοιο κατ' οὐδους.

Perfectum enim tempus his locis legitur. Plusquamperfectum exstat:

5, 118 τοῖς δὲ παρεκτετάνυστο κατὰ χθονος ὄβριμον ἔγχος.

6, 214 κάρηατα... δέδμητο κατὰ χθονός.

Sic κατὰ cum genetivo iunctum etiam tum legitur, cum verbo status quietus notatur:

3, 396 ἐνὶ λήθρῳ πολυπλεθῆρος ἔκειτο κατὰ χθονός εὐρυπέδοιο.

κατὰ χθονός κείσθαι legitur etiam locis 1, 663; 6, 431.

3, 539 οἶον (sc. ἐπισκύνιον) ἀμφ' ἐτάριοιο ... Πατρόαλοιο χωομένῳ ἐπέκειτο κατὰ βλοσυροῖο προσώπου.

Ibi praepositionem κατὰ delevit Hermannus (Op. V. pag. 48) scribens χωομένῳ βλοσυρῷ ἐπέκειτο προσώπῳ. Quam coniecturam falsam esse quisvis videbit, qui modo omnes eos locos, quos ibi affero, recte animo perpenderit. Negat Hermannus Quintum novum introduxisse usum κατὰ c. gen. iunctam praepositionem ad quiscentia referentem. Falso Hermannum hoc negare iam omnes cognoscere possunt.

4, 442 ὀπότε λήια πάντα κατὰ χθονός ἀνείνεται.

14, 78 καρποιο κατ' οὐδους ὄλλυμένοιο.

5, 456 ὡς ἕως μῆλα κατὰ χθονός ἀσπαιρόντα.

Sic κατ' ὄρεσφι tribus locis exstat, ut alibi κατ' οὐρεα, ἀν' οὐρεα.

8, 364 κερμάδεςσιν ὄτρηροῖ κατ' ὄρεσφι κύνες (sc. ἐπονται).

2, 471 κόνις... ὄρωρει... εὐτ' ὀμιχλῆ κατ' ὄρεσφι ὀρινομένῳ ἵστοιο.

5, 388 μαινίεται κατ' ὄρεσφι βιτῆ μεγάλου ἀνεμοῖο.

Ita dictum est: κατ' οὐρεος:

8, 230 μυρία φύλλα κατ' οὐρεος ἐν βίγτιτι ταρφέα πεπτηῶτα χυθῆν κατὰ γαιαν ἐρέψη.

Iam igitur videmus, qua ratione explicandi sint loci:

5, 28 πέδον δ' ἅπαν αἵματι πολλῷ δευομένῳ ἔκτο κατ' ἀσπίδος ἀκαματοιο.

6, 233 μέγας σταθμός... τεχνῆς ἕσκητο κατ' ἀκαμάτοιο βοειίης.

5, 100 ῥόος Ωκεανοῖο, οὐνεκ ἔην ἔκτοσθε κατ' ἀντυγος.

Nimis igitur subtilis minimeque necessaria videtur explicatio Hermanni (Op. V. pag. 47): „Sic accipiendum arbitror, ut incli-

nari in convexo scuto Oceanus in oram dicatur“. Nam ut poeta dixit κατ' ἄσπιδος, κατὰ βοειης, sic quoque κατ' ἀντρος scripsit.

Difficilior autem locus est

5, 344 οἱ μέγας αἰετὸς ἦπαρ κείρεν ἀεζόμενον κατὰ νηδύος ἐνδοθι δόνων. Ibi ἐνδ. βαίνων traditum est, quod ferri non posse iam vidit Hermannus (l. l. pag. 48), qui coniecit ἐγγύθι βαίνων, quod recepit Lehrs; Koechly autem scripsit ἐνδοθι δόνων, quod Quintus semper forma ἀγγύθι non ἐγγύθι usus est. Et hanc lectionem etiam Zimmermann retinuit. Sed utut id est, certe κατὰ νηδύος locutio interpretanda est „in alvo“ (cf. Apoll. Rhod. 4, 1327 κατὰ νηδύος ἡμμε φέρουσα).

1, 236 τῆς δὲ διαπρὸ ἴληθε δόρον στιβαρὸν κατὰ νηδύος.

Hunc locum huc apposui, quod ibi legimus κατὰ νηδύος Ceterum mihi videtur non esse dubium, quin hic locus ad eos potissimum pertineat, qui sunt de vulneratis, ut βάλλειν κάκ κεφαλής et quae sunt similia.

5, 123 νῦν μὲν δὴ κατ' ἀγωνος ἀθλία πάντα τελέσθη.

Hermannus putat κατὰ referendum esse ad τελέσθη, ita ut iungendum sit ἀγωνος ἀθλία πάντα κατετελέσθη. Recte autem Koechly dicit ita praepositionem a verbo suo divelli non posse. Ceterum verbum κατετελεῖν, quod ex Stephani Thesauro cognoscere nobis licet, nusquam legitur, nisi quod est varia lectio apud LXX, qui dicuntur. Non est igitur dubitandum, quin κατὰ ibi significet „in“. Cui autem ea explicatio, quam Koechly protulit, minus placet, is de usu translato, qui dicitur, cogitare potest.

3, 198 εἰ γέ τις ἔστι κατ' Ἄϊδος ἀνθρωποισιν ἡ νόσος γέ θέμιστες.

Non videtur necessarium suppleri ὄωμα vel δῶ Cf. Brugmann, Griech. Gramm. pag. 395 de locutionibus ἐν Ἄϊδαο, εἰς Ἄϊδαο. Idem dici potest de versu

3, 157 ψυχὴ δὲ κατ' Ἄϊδος εἰσποτιθήη

ubi motus quoque adumbratur. Et si dicitur, quo quid feratur, κατὰ c. gen. iunctum multo saepius legitur quam c. acc.

„S u b“ praepositio significat loco

9, 50 χαῖρε, πάτερ ναὶ ἐνερθε κατὰ χθονός.

Facile hanc significationem ex ea, quae est „deorsum ad aliquid“ oriri potuisse, omnes vident.

4, 254 τὸν δ' Αἴας... ποτὶ γαίαν ἐξ ὤμων ἐτίνασσε κατὰ χθονὸς οὐδ' ας ἐρείδων. Sed hoc loco κατὰ ad accusativum pertinere equidem crediderim. Hermannus quidem putat (Op. V. pag. 49) κατὰ ad verbum χθονὸς pertinere et seiungenda esse verba οὐδ' ας ἐρείδων. Sed Spitzner (Observ. in Qu. Sm. pag. 66 sqq.) multis locis allatis docuit κατὰ χθονὸς οὐδ' ας coniungendum esse et iam Rhodomanum recte vertisse: „ad terrae solum affligere nitens“.

Sed alia quoque significatio ex illa „deorsum ad...“ oritur. Neglegitur enim aliquid deorsum ferri et dicitur tantum „ad“ vel „contra“ alqd. moveri. Ita haec praepositio de ea parte corporis vel armorum usurpatur, quae ense, iaculo, sagitta icitur atque percutitur. Neminem autem fugit multis locis etiam de motu, qui fit deorsum, cogitari posse.

Hi loci huc pertinent:

3, 333 κἀββαλε χερμαδίῳ κατὰ κράατος.

4, 404 κἀββαλε κακ κεφαλῆς.

Ibi Pauw coniecit κεφαλῆν, quam coniecturam falsam receperunt Tychsen et Lehrs. Sed de hoc loco postea loquar.

11, 462 βάλεν μιν κακ κεφαλῆς.

7, 617 κακ κεφαλῆς (sc. βλημενος).

13, 334 Αἰνεῖο κατ' ἰφθιμοῖο καρῆνον βάλλοντες.

6, 393 δοῦρι... κατ' ἐὺρέος ἦλασεν ὤμου.

8, 165 πέτρην... κατ' ἀσπίδος ἦκε φέρεσθαι.

6, 545 Αἰνεῖο κατ' ἀσπίδος ἔγχος ἔρεισε.

3, 155 κατ' ὀφρύος ἔγχος ἐρείσας ubi ἔγχος pro ἔνδον, quod libris traditum est, coniecit Koechly, Zimmermann recepit.

Verbum τόπτειν ter legitur:

1, 743 τόψε κατὰ γναθμοῖο καὶ οὐατος.

4, 364 τόψε κατὰ κροτάφοιο.

10, 108 τόψε κατὰ στομάχοιο.

πλήσσω bis exstat:

6, 563 κατὰ κροτάφοιο.

8, 94 κατὰ κράατος.

De loco 1, 236 iam supra disputavi (pag. 15).

Apud Homerum talibus locis semper fere accusativus legitur.

Translative praepositio cum genetivo iuncta non nisi semel legitur:

3, 448 ἦν, γὰρ Τρωεσσι κατ' Ἀργείων ταχὰ νίκην νεύσει,
ubi νεύσει idem significat, quod alibi κατανεύω. κατ' enim ad Ἀρ-
γείων pertineat necesse est.

Iam loquemur de accusativo cum κατὰ constructione. Atque omnium primum locutio κατὰ ῥόον, ubi, quae fuerit primaria praepositionis significatio, optime cognosci posse putant, semel legitur:

6, 379 ἦν (sc. ἐλαίην) τε βίηι ποταμοιο κατὰ ῥόον ἡχθήεντα
σὺν τ' ὄχθης ἐλάττησι...

Atque quamquam aliis in linguis vis praepositionis alia est (cf. Delbrück, pag. 736 sqq.), certe infimae aetatis scriptori hae significationes, quae erant in aliis linguis Indogermanicis, ante oculos non versabantur. Sed ex illa significatione „secundum aliquid deorsum“ orta est notio „deorsum ad aliquid“, et „ad aliquid“, etsi non dicitur, deorsum aliquid ferri. Ea de causa accusativus cum κατὰ iunctus legitur, ubi notatur, quo quid moveatur. Saepissime autem de ea corporis vel armorum parte usurpatur, quae ferro icta est.

Atque e verbo βάλλειν haec constructio quattuor locis apta est:

2, 403 κατ' ἀσπίδα.

6, 522 κακὸν κόρυθα κρατερῆν.

6, 635 κατὰ μαζὸν ἀριστερόν.

10, 81 κατὰ λαμόν.

E verbo οὐταῶν vel οὐταίω:

3, 62 κατὰ σφυρόν.

3, 239 κατ' ἀσπίδα πολυβόειον.

6, 401 δεξιτερόν κατὰ γλουτόν.

Verbum δαίλω semel legitur:

11, 189 μύωνα κατ' ἀλγινόεντα.

Verbum νόσσω exstat loco:

6, 588 δεξιτερόν κατὰ μηρόν.

Videmus igitur accusativo in talibus constructionibus eandem vim inesse atque genetivo. Nam quod ad verba pertinet, quae in his sententiis leguntur, non nisi cum genetivo haec iuncta sunt: ἐλαύνω (1), ἦγε φέρεσθαι (1), ερεῖδω (2), τυπῶ (3), πλήσσω (2); non nisi cum accusativo leguntur: δαίλω (1), νόσσω (1), οὐταίω (3). At verbum βάλλειν invenitur et genetivo et accusativo posito et praeterea κάββαλε bis cum genetivo iunctum legitur.

Verum si ad rationem metricam animum attendimus, qui casus pleno et perfecto versu poni potuerit, sex locis, quibus accusativus legitur, et genetivus scribi potuit: 3, 62; 6, 401; 6, 522; 6, 588; 6, 635; 10, 81. Sed his locis si genetivus scriberetur, hiatus exstaret legitimus, excepto loco 6, 522 *Αἶαντα βάλεν περιμήκει πέτρῃ καὶ κ κ ὀ ρ υ θ α κ ρ α τ ε ρ ῆ ν*. Sed tribus locis (6, 404; 7, 617; 11, 462), ubi et accusativus sine ulla offensione poni potuit, genetivus exstat. Iam videmus poetam, semper, ubi posset, vitasse hiatus, etiamsi esset legitimus. Ceterum genetivum saepius usurpasse (3 locis 6, 404; 7, 617; 11, 452) quam accusativum (semel 6, 522).

Minime igitur mutanda est tradita lectio loco

6, 403 *Μαχάων ... περιμήκεα λάαν ἀειρας κάββαλε καὶ κ κ ε φ α λ ῆ ς μεγαθύμου Τηλεφίδαο*.

Ibi Pauw coniecit *κακ κεφαλῆν* eumque secuti sunt Lehrs et Tychsen. Koechly autem et Zimmermann codicum lectionem defendunt.

Progredior ad alios locos, ubi huius praepositionis cum accusativo copulatione notatur, quo quid moveatur.

6, 515 *κάλλιπε λαόν, ὅσον κατὰ νῆας ἔλασσαν*.

Eurypylos Graecos „ad naves“ vel „versus naves“ fugavit.

6, 542 *καί κε φῶγον κατὰ νῆας*.

8, 370 *ἔλασαντες Πριάμοιο κατὰ πτόλιν ἔθνεα φωτων*.

Conferas versus Homeri, quos laudavi (pag. 2), ubi locutus sum de versu 3, 369 *τούς δ' ἔλας ἀνά ἄστν*.

1, 669 *πολλοὶ δ' ευχετόωντο κατ' οἰκία νοστήσαντες τοίχῃς ἤς ἀλόχοισιν παρά λεχέσσιν ιαυσαι*.

Sed de hoc loco infra plura disseram.

8, 361 *χαζομένοισιν ἔποντο κατ' ἰχνίον*.

14, 46 *ἔσπετο νισσομένοιο κατ' ἰχνίον ἀνδρὸς ἑοῖο*.

Cf. Apoll. Rhod. 1, 575 *ἀγραύλοιο κατ' ἰχνία σημαντηρος... μῆλ' ἐρέπονται*. Homerus autem semper dixit *μετ' ἰχνία* (cf. N 71).

5, 81 *αἶ δε κατ' ἰθὺ νισσομέναι* (sc. *νηεσ φορέοντο*).

Huc pertinere hic locus videtur, quod, quo naves moveantur, notatur. Cf. ceterum Homericum illud θ 377 *σφαίρη ἀν' ἰθὺν περιήσαντο*, ubi vis est localis „recta sursum“.

7, 303 *Ἦκεανοιο κατὰ πλατὺ χεῖμα φέρονται ἄστρα κατερχομένοιο ποτὶ κνέφας Ὠρίωνος*.

Ibi, quod ex verbis *κατερχομένοιο ποτὶ κνέφας* concludere licet, *κατὰ* praepositio significat „deorsum ad“.

Longe autem aliter res se habet loco

7, 311 ἄστρα δυνόμεν' ἢ ἀνιόντα κατὰ πλατὺ χεῖμα
θαλάσσης.

Ibi enim locutio κατὰ πλ. χεῖμ. θαλ. notat, quod Germanice dicimus „langs des Meeres, an der Meeresoberfläche“. Nam „deorsum in mare“ dici potest de occidentibus stellis, non de orientibus.

Iam autem ex illa significatione „secundum aliquid deorsum“ oritur alia, quae est „per aliquam regionem“, si de iis dicitur, quae moventur, aut de quiescentibus quidem in ampliore spatio, sed multis, aut „in aliquo spatio“, si de una re dicitur quiescente, ubi locum mutabilem et incertum cogitemus necesse est. Cum autem haec praepositio etiam apud Homerum quietum unius rei statum significet, nolui, quod feci, cum de praepositione ἀνά dissererem, separatim proferre locos, quibus de iis dicitur, quae moventur, de multis quiescentibus, de una re quiescente. Ita autem locos distinxī, ut similes verborum copulationes inter se excipiant.

1, 315 ὡς τίς τε βόεσσι κατ' οὖρεα μακρὰ λέαινα ενθόρη.

Sic κατ' οὖρεα (μακρὰ) his locis legimus: 1, 665; 2, 352; 5, 17; 7, 465; 8, 176 οἰσιν τε κατ' οὖρεα θήρις ἀέξει, id quod uno tantum loco fieri potest.; 9, 455; 12, 126 (ubi codices ἔκρια exhibent, quod sensu caret); 13, 73 (λύκοι... σταθμῶ ἐπιβρίσωσι κατ' οὖρεα μακρὰ καὶ ὕλην, ubi idem notandum est, quod supra ad versum 8, 176);

κατ' ἀγρεα μακρὰ καὶ ὕλην: 3, 268.

κατα πύγας ὕλησσας:

2, 282 ὡς δ' ὅταν ἀγρευτῆρε κατὰ πύγας ὕλησσας οὖρεος ἡλιβάτοιο... αἰσσωσι.

ἀγρευτῆρε κατὰ Koechly et Zimmermann scribunt, cum vulgata lectio sit — ες ἀνά. Ex iis, quae protuli, cognoscere possumus et ἀνά et κατὰ in talibus constructionibus passim legi. Ceterum, si neglegimus ad dualis numeri usum hanc quaestionem pertinere, Quintus, ubi utraque praepositio uti potuit, maluit κατα scribere, si praepositio positione iambus fit.

νίσοιο κατὰ πύγας: 12, 452;

κατὰ δασκιον ἄγρος: 12, 490;

κατ' ἄλσος: 2, 536;

καθ' ὕλην: 13, 492;

Sed loco 5, 299 πεδῖον κάτα βοσκομένοισιν (sc. χήνεσιν ἢ γεράνοισι) in libris exaratum est καταβοσκομένοισιν; πεδῖον κάτα βοσκ. Spitzner scripsit (Mant. obs. crit. pag. 299), quem secuti sunt Lehrs, Koechly, Zimmermann, nimirum cum poeta dicere velit, „in campo pascentibus“ non „campum depascentibus“. Ceterum καταβόσκεισθαι hac notione depascendi non legitur, quantum equidem scierim, nisi apud Long. 2, 16 et aliquotiens apud Geopon. (cf. Steph. Thes. s. v. καταβόσκω).

κατ' Ἰλύσιον πέδον αἴης: 2, 651;

κατ' ἀρουραν ἀπειρονα: 11, 158;

κατὰ πόντον, κατὰ γαίαν: 14, 128;

κατὰ πλόον, κατὰ γαίαν: 4, 150 (cf. ἀνά πλόον 7, 379, pag. 3);

κατὰ πόντον his quoque locis legitur: 3, 776; 7, 394; 7, 569;

14, 244;

κατ' ἡερόεν ἄλος οἶδμα: 5, 95;

(ἄλος) κατὰ βένθος: 14, 247; 14, 562; 14, 628; 13, 309; 13,

468; 8, 414 codices habent ἄλος κατὰ πόντον; ἄλος κατὰ βένθος emend. Koechly; cf. etiam 4, 95 εἰς ἄλος βένθος.

κατ' οὐρανόν: 1, 683 (ἐόντι!); 5, 10; 4, 83; 10, 343; 14, 93.

κατ' Ὀλυμπον: 3, 134; 10, 335 (ἐζομένη!).

κατὰ πτόλιν: 2, 5; 2, 103; 8, 502; 9, 111; 11, 1; 12, 519;

13, 141; 13, 195; 13, 493.

κατὰ πτολίεθρον 13, 89.

κατὰ ἄστν: 9, 4; 12, 512; 14, 400.

κατὰ Ἴλιον: 6, 193; 12, 577.

κατὰ δήμον: 1, 22.

κατὰ στρατόν: 6, 77; 9, 415; 12, 389; 13, 515;

κατὰ δώματα: 6, 180; 7, 329; 13, 127.

κατὰ οἰκία: 1, 669 πολλοὶ δ' εὐχετόωντο κατ' οἰκία νοστήσαντες τοίης ἴ: ἀλόχοισιν παρὰ λεχέεσσιν ἰαῦσαι (cf. pag. 18).

Ibi κατ' οἰκία non pertinere videtur ad νοστήσαντες, sed ad ἰαῦσαι. Nam νοστεῖν κατὰ τι locutionem nusquam equidem invenire potui. Et fatendum quidem est in Quinti carmine satis multas locutiones legi, quas alibi frustra quaeras. Cum autem ibi talis verborum constructio necessaria non sit, a via trita non decedere satius esse duxi.

Huc hi quoque loci pertinent:

5, 97 ἄλλα δὲ μυρία κείτο κατ' ἀσπίδα τεχνήγντα,

6, 198 καὶ οἱ δαίβαλα πολλὰ κατ' ἀσπίδα διαν ἔκειτο,

9, 548 ἄλλος δ' ἄλλον ἔρειδε κατὰ στήλας.

Sed versus 13, 51 aliter explicandus est (cf. pag. 23).

6, 51 λαοὺς... κατὰ νῆας... δούρατα θηγόμενοι,

14, 515 στοναχί, τε καὶ οἰμωγῇ κατὰ νῆας ἔπλετ' ἀπολλυμένων.

Sed 6, 515 κατὰ νῆας vertendum est „ad naves“.

12, 259: ὡς ἄρ' ἔφη κατὰ λαὸν ἀρηιφίλων τις Ἴλχαιών,

10, 275: νηδὸν φάρμακον αἰνὸν ἔποθε κατ' οὐτάμενον χροῖα φωτός
(οὐταμένου Tychs. Lehrs). Ibi Quintus imitatus esse videtur Ho-
meri versum T 27 κατὰ δὲ χροῖα πάντα σαπήνῃ (sc. ὁ νεκρός), quam-
quam hic locus aliter explicatur (Schol. B: ὁ νεκρὸς κατασαιπῇ
τὸν χροῖα).

Difficilior autem explicatu locus est

2, 195: κυανεοὺς νεφέεσσιν εἰκότατες, οἷα Κρονίων χεῖματος ὄρνυ-
μένιοι κατ' ἤερα πολὺν ἀγείρει.

Atque omnium primum ἄηρ πολὺς saepissime significat
nebulam densam. Hoc autem loco id vix fieri potest. Nam, ut
omittam hoc ipsum mirum esse Iovem in nebula densa ante
tempestatem orientem nubes cogere, iam non videbuntur nubes
in crassa caligine coactae, quod quidem in tali comparatione
maxime est necessarium. Cum igitur hoc mihi persuasissem ibi
ἤερα πολὺν non significare, quod Virgilius dicit „aerem obscurum“,
dubitavi an sit iungendum καταγείρει et vertendum „qua ratione
(οἷα) Iuppiter densam nebulam (i. e. nubem) cogit“ (cf. E 864).
Sed verbum καταγείρειν nusquam alibi legitur. Itaque non dubito
hunc locum ita explicare, ut ἄηρ πολὺς idem significet, quod 1,
681 ταναοῖο δι' ἠέρος, 3, 657 et 3, 708 μεγάλοιο δι' ἠέρος.

4, 206 οἱ δ' ἰαχίσαν Ἄργειοι κατ' ἀγῶνα.

Quid ibi significet κατ' ἀγῶνα duobus Homeri locis compa-
ratis cognoscere possumus Ψ' 651 (τὴν Νέστορι δωκεν Ἀχιλλεὺς
Ἄργεϊων ἀν' ἀγῶνα φέρον), ubi Achilles ad Nestora se confert et
651 (Πηλεΐδης δε πολὺν καθ' ὄμιλον ἔρχετο), ubi Achilles ad sedem
suam revertitur. Itaque ἀγῶν idem fere notat, quod ὄμιλος.

Progredior ad locutiones κατὰ κλόνον, μόθον, similia, quae
his locis leguntur:

κατὰ κλόνον: 3, 274; 7, 476; 8, 249; 8, 260; 8, 367; 9, 92;
9, 196; 9, 300; 11, 262; 12, 391.

Loco 7, 476 traditum est μετὰ κλόνον pro κατὰ κλόνον, quod
emendavit Spitzner (Obs. crit. pag. 156), quem Koechly et Zim-

mermann secuti sunt. Verissimam esse hanc coniecturam iam omnes vident.

κατὰ μόθον: 2, 295; 2, 323; 2, 517; 5, 296; 5, 533; 6, 418; 7, 123; 7, 270; 8, 108; 11, 227; 13, 156; 13, 363.

5, 533 in omnibus fere editionibus ἀνά μόθον legitur. Zimmermann autem e codice P, qui optimus est, κατὰ restituit. Aliam causam, qua codicis P lectionem veram esse probatur, postea proferam (pag. 26).

κατὰ δῆριν: 1, 729; 2, 25; 3, 403; 6, 311; 7, 273; 11, 409; 12, 230.

κατὰ στόμα: δημοτικῆς: 1, 194.

κατὰ φθισήγορα χάρμην: 11, 19.

κατὰ φύλοπιν: 11, 132.

καθ' αἱματόεντα κυδοιμόν: 2, 514.

καθ' ὄμιλον: 1, 481.

De animo praepositio his locis usurpata est:

κατὰ θυμόν: 1, 115 (φαθ' εὖν κατὰ θυμόν), 3, 56; 10, 470 (ἔπος εἰπεῖν); 9, 419 (βλάπτειν); 10, 455; 14, 174; 14, 205 (μνάσθαι, μιμνήσκ., ἀναμν.); 14, 547 (τέρπεσθαι), 5, 146 (γηθεῖω); 7, 250 (ἄμφεχε δειμα); 8, 56 (μέμβλετο); 6, 83; 12, 480 (ἐλπομαι); 3, 238 (παχυνθή); 3, 389; 3, 764; 5, 572; 10, 368; 14, 359 (αχνύσθαι);

κατὰ φρένας: 13, 392 (ὄφ' ἡμερον ὤρσεν); 13, 25; 14, 42 (πορφύρεσκε); 10, 365 (μῆμνιγτο); 7, 726 (ἀμφασίῃ βεβόλητο).

κατὰ φρένα: 5, 662 (φοβέοντο).

κατὰ νόον: 5, 584 (ἀλαστήσειν καθ' εὖν νόον).

Apud Quintum in talibus locutionibus vis κατὰ praepositionis eadem est, quae ἀνά praepositionis. Apud Homerum semper fere κατὰ, raro ἀνά, et alia significatione, usurpari notum est.

Vis temporalis praepositioni κατὰ inest loco

14, 132 ὅς' Ἀχαιοὶ μαρνάμενοι κατὰ μῆριν Ἀχιλλεύος ἔργα κάμνοντο.

Ibi κατὰ μῆριν vertendum est: „quo tempore Achilles irascebatur“. Hic quoque latius patendi significatio cognosci potest.

Iam venimus ad translatum praepositionis usum, qui apud Quintum satis raro invenitur. Atque significatio „secundum“ in locutione κατὰ κόσμον apparet: 3, 351 (πάντα πονητάμενοι); 11, (116 πάρος κ. κ. ἴουσαι). Huc pertinet etiam locus

13, 51 νισσόμενοι κλιμαξι κατὰ στίχας, ubi illud κατὰ στίχας „ordine“ vel „deinceps“ notat.

Distributive et „modali“ quadam vi, si hoc grammaticorum verbo uti licet, tribus locis κατὰ dictum est:

13, 306 τους μοι νυν καθ' ἕκαστον ἀνειρομένῳ σαφρα Μούσαι ἔσπατε.

4, 374 βαίνοντες κατὰ βαιὸν ἀεὶ γόνυ γουνὸς ἄμειβον.

2, 505 περιπλομένοις κατ' Ἴμαρ νωλεμέως αἰώνας.

Restat denique, ut de iis locis loquamur, quibus praepositio „tmesi“ a verbo dissecta est. Iam significatio principalis est „deorsum“:

2, 593 κατὰ δ' ἦλυθεν Ἦως οὐρανόθεν.

6, 56 κατὰ δ' ἔξετο.

6, 160 κατ' ἄρ' ἔξετο.

7, 545 παιπαλόεσσαν ὁδὸν κατὰ ποσσὶν ἰόντες, ubi Spitzner sine causa mutavit: κατα.

12, 303: ὄμοισι κατ' ἀμβροτα θήκατο τεύχη.

9, 429 κατὰ δ' ἔκλυσαν ὕδατι πολλῷ, quo loco iam ea significatio cognosci potest, ad quam nunc venio. Nam id quoque κατὰ cum verbo iunctum notat: „a summa parte ad imam“ „penitus“ „prorsus“ aliquid fieri et vim verbi premi.

2, 8 κατα τε πρήση πυρὶ πάντα.

11, 54 κατὰ δ' ἔκλασεν ἀνέρος ὀρμήν.

5, 615 κατὰ δὲ πειροῖσι κάλυψαν.

8, 231 φύλλα ...χυδὴν κατὰ γαῖαν ἐρέψη.

11, 175 τους δ' αἰψα κύνες κατὰ ποσσὶ κυχόντες. Verbum κατακίχων in lexicis Graecis frustra quaeras (cf. ceterum καθικνεῖσθαι).

1, 109; 3, 464; 7, 656 με χυτὴ κατα γαῖα κεκέθει. Κατακεύθειν quoque deest in Stephani Thesauro. Simile autem est verbum κατακρόπτειν. Ceterum de forma κεκέθει in Thesauro dubitat is, qui de verbo κεύθειν disputavit.

Quod ad rationem metricam pertinet, praepositio bissyllaba aut iambus fit positione in arsi quarta (54+23 locis, ubi numerus prior ad praepositionem cum accusativo iunctam pertinet, posterior ad eam, quae cum genetivo est) et altera (1+7 locis) aut pyrrhichius est in thesi pedis alterius (46+0 locis), quarti (11+2 l.), tertii (2+7 l.) quinti (6+0 l.), primi (0+1 l.).

Si ultima vocalis littera eliditur, primam theseos moram efficit pedis alterius (5+4 locis), tertii (1+0 locis), quinti (1+1 locis), alteram theseos moram explet pedis tertii (26+30 locis), quinti (5+0 l.), primi (2+0 l.).

Haec omnia ut melius cognoscantur tabulam appono:

Forma praep.:	$\kappa\alpha\tau\acute{\alpha}$		$\kappa\alpha\tau'$ ($\kappa\alpha\theta'$)		$\kappa\acute{\alpha}\kappa$
Praep. est:	Jamb.	Pyrrh.	in I. mora	II. mora	marsi
in pede I.:	—	0+1	—	2+0	1+4
II.:	1+7	46+0	5+4	—	0+1
III.:	—	2+7(5)	1+0(1)	26+30(1)	—
IV.:	54+23	11+2(7)	—	—	—
V.:	—	6+0	1+1	5+0	—

Numeri locorum, quibus praepositio per „tmesin“ a verbo suo seiuncta est, uncis inclusi sunt.

Apud Homerum usus, id quod ex Ebelingii lexico cognoscere possumus, similis est.

III.

Iam accedamus ad comparationem praepositionum ἀνά et κατά cum accusativo iunctarum. Atque hoc quidem omnes vident significationes principales plane contrarias esse „sursum“ et „deorsum“ „per aliquid“ vel „ad aliquid“. Et quod ad illam significationem „ad aliquid“ pertinet, Quintus novum introduxisse usum videtur, cum eam ἀνά quoque praepositioni tribueret (cf. pag. 2). Hoc autem confitendum est, hunc usum apud Quintum admodum rarum esse. Sed in significatione „sursum“ vel „deorsum per aliquid“ neminem fugit fieri non potuisse quin, si illud „sursum“ aut „deorsum“ evanesceret, utraque praepositio idem significaret. Ut autem ἀνά praepositionis usus apud Homerum paulo restrictioribus finibus circumscriptus sit, Quintus eum ita dilatavit, ut nihil fere intersit inter duas praepositiones. Nam et de loco usurpantur, ubi aliquid movetur vel quiescit, et de pugnis (cf. ἀνά κλόνον, κατά κλόνον) et de animo (cf. ἀνά θυμόν, κατά θυμόν).

Sed id vel eo maxime probatur, quod inveniri possunt certae quasi „leges“ metricae, quibus permotus poeta aut ἀνά aut κατά scripsit iis locis, ubi utraque praepositio usurpari potuit. Quod, nisi significatio eadem fere esset, fieri non posse apparet. Has autem „leges“ inveni:

I. Si ἀνά scripto hiatus legitimus, quem vocant, exstaret, κατά usurpatur: 1, 401; 2, 25; 3, 134; 3, 238; 3, 389; 3, 531; 4, 151; 4, 206; 5, 146; 6, 193; 6, 311; 7, 273; 7, 329; 8, 356; 9, 416; 10, 335; 10, 368; 10, 455; 11, 158; 11, 409; 12, 259; 12, 420; 12, 490; 14, 129; 14, 132; 14, 174; 14, 205; 14, 244; 14, 247; 14, 359; 14, 400; 14, 515.

Haec lex nusquam laeditur.

II. Vocali, in quam praepositio cadit, elisa κατ' vel καθ' poeta scripsit, non ἀν': 1, 315; 2, 352; 2, 651; 3, 268; 5, 584; 10, 275; 12, 306; 13, 73. Loco 6, 612 coniecturam Spitzneri ἀν' ἀγκυρα μακρὰ καὶ ὄλιγην falsam esse iam videmus. (cf. pag. 3).

Haec lex nusquam laeditur. Fortasse Quintus, ne *ἀν'* cum *ἄν* confunderetur, veritus est.

III. Si praepositio pyrrhichius est, poeta *ἀνά* usurpare maluit: 1, 255; 1, 626; 2, 308; 3, 271; 3, 369; 3, 663; 5, 76; 5, 524; 6, 246; 6, 257; 6, 280; 7, 108; 7, 428; 7, 668; 8, 278; 9, 205; 11, 27; 11, 421; 11, 438; 12, 4; 12, 113; 12, 231; 13, 142; 14, 511.

Notandum est poetam, dummodo per legem I. liceat, semper scribere *ἀνά θυμόν*, semper *κατὰ φρένας* et *κατα φρένα*.

Sed haec lex III. quibusdam locis negligitur: 6, 635; 10, 81; 3, 403; 6, 51; 6, 180; 7, 569. Loci 6, 633 (*βαλῶν κατα μαζόν*) 10, 81 (*βαλῶν κατα λαυμόν*) eo excusari possunt, quod talis prae-positionis *ἀνά* usus rarissimus est.

IV. Si praepositio positione iambus fit, Quintus *κατα* scribere maluit: 1, 194; 2, 295; 3, 62; 4, 150; 5, 533; 6, 77; 7, 476; 8, 108; 8, 249; 8, 260; 8, 367; 9, 544; 11, 19; 11, 227; 12, 291; 13, 25; 13, 295; 13, 392; 13, 515; 14, 42.

Haec lex IV. his locis negligitur: 1, 813; 2, 16; 2, 396; 7, 548; 13, 21. Loco 5, 533 Zimmermann e codice P recte *κατα* restituit.

Agenor Artymowicz.

I. Учительський збір.

А) До учительського збору прийшли в шкільнім році 1912/13:

1. **Шкурган Олександр**, ц. к. учитель гімнастики від 1. IX. 1912 (Р. М. з 24./VI. 1912 ч. 28.329, Р. Р. Шк. Кр. з 11. VII. 1912 ч. 10.554).

2. **Андрієвич Євген**, заступник учителя від 16. IX. 1912 (Р. Р. Шк. Кр. з 18. IX. 1912 ч. 14.387).

3. **Бажалук Микола**, заступник учителя від 1. IX. 1912 (Р. Р. Шк. Кр. з 10. IX. 1912 ч. 13.461).

4. **Гладкий Василь**, заступник учителя від 1. IX. 1912 (Р. Р. Шк. Кр. з 10. IX. 1912 ч. 13.461).

5. **о. Жак Володислав**, заступник учителя релігії від 14. IV. 1913 (Р. Р. Шк. Кр. з 7. III. 1913 ч. 3.412).

6. **Костинчук Константин**, заступник учителя гімнастики від 1. XI. 1912 (Р. Р. Шк. Кр. з 19. XI. 1912 ч. 18.254).

7. **Мигалюк Микола**, заступник учителя від 1. IX. 1912 (Р. Р. Шк. Кр. з 10. IX. 1912 ч. 13.461).

8. **Осадець Юрій**, заступник учителя від 1. IX. 1912 (Р. Р. Шк. Кр. з 10. IX. 1912 ч. 13.461).

Б) Учительський збір покинули з кінцем шкільного року 1911/12 або підчас шкільного року 1912/13:

1. **Бриндзан Ілярій**, заступник учителя, перейшов з кінцем шк. р. 1911/12 до духовного стану.

2. **Вальнер Едвард**, ц. к. професор, приділений від 16. IX. 1912 до служби при ц. к. гімназії в Вишніці (Р. Р. Шк. Кр. з 18. IX. 1912, ч. 14.387).

3. **Шкурган Олександр**, ц. к. учитель гімнастики, приділений від 1. XI. 1912 до служби при ц. к. II. гімназії в Чернівцях (Р. Р. Шк. Кр. з 28. X. 1912, ч. 15.269).

4. **о. Штайнбах Осип**, рим.-кат. парох, задля перенесення на иньшу парохію увільнений від 8. II. 1913 від служби при закладі (Р. Р. Шк. Кр. з 5. III. 1913, ч. 2.578); тим самим розпорядком висказано йому признанє за довголітну успішну педагогічну діяльність.

В) Учительський збір з кінцем шкільного року 1912 13:

а) Директор :

1. **Др. Артимович Агенор**, учив грецької мови в III. б класі; тижнево 5 год.

б) Професори і дійсні учителі :

2. **Вальнер Едвард**, ц. к. професор, приділений до служби при ц. к. гімназії у Вишніці.

3. **Войнович Дмитро**, ц. к. дійсний учитель, завідає археологічного кабінету, господар IV. б кл., учив латинської мови в IV. б і VIII. кл., а грецької мови в V. кл.; тижнево 16 год.

4. **Голубович Іван Євген**, ц. к. професор, завідає бібліотеки для бідних учеників, господар III. б кл., учив німецької мови в III. а, III. б, V. і VI. кл., географії в I. б і IV. б кл., а історії в IV. б кл.; тижнево 20 год.

5. **Гошовський Іван**, ц. к. професор, почесний член громад Малишинці, Ставчани і Южинець, завідає природописного кабінету, учив натуральної історії в I. а, II. а, II. б, II. в, V. і VI. кл., а фізики в III. а і III. б класі; тижнево 17 год.

6. **Галензовський Евзебій**, ц. к. дійсний учитель, завідає бібліотеки для учителів, господар V. кл., учив латинської мови в V. і VII. кл., а грецької мови в VIII. кл.; тижнево 16 год.

7. **Доспіль Осип**, ц. к. дійсний учитель, завідає фізикального кабінету і господар VIII. кл., учив математики в III. б, IV. а, IV. б, VII. і VIII. кл., а фізики в VIII. кл.; тижнево 18 год.

8. **о. Катеринюк Петро**, ц. к. професор, учив гр.-прав. релігії в I.—VIII. кл. і в приготівці; тижнево з ексортами 28 год.

9. **Равлюк Микола**, ц. к. дійсний учитель, завідає бібліотеки для учеників, господар VI. кл., учив латинської мови в III. а і VI. кл., а української мови в VIII. кл.; тижнево 15 год.

10. **Рудницький Лев**, ц. к. професор, завідає істор.-геогр. кабінету, господар III. а кл., учив географії і історії в III. а, III. б, V. і VIII. кл.; тижнево в I. курсі 19, в II. 18 год.

11. **о. Сімович Апольон**, ц. к. професор, конс. радник, гр.-кат. парох, член місцевої і повітової ради шкільної, учив гр.-кат. релігії в I.—VIII. кл. і в приготівці; тижнево з ексортами 24 год.

в) Заступники учителів :

12. **Андрієвич Євген**, учив німецької мови в I. б, I. в, II. а і IV. б класі; тижнево 18 год.

13. **Бажалук Микола**, аспірант з натуральної історії на цілу, а з математики і фізики на низшу гімн., господар I. в кл.; учив натуральної історії в I. б, I. в, IV. а і IV. б кл., географії в I. в кл., а математики в I. а, I. б, I. в і III. а класі; тижнево 24 год.

14. **Бекул Іван**, аспірант з історії і географії на цілу гімназію, учив географії в I. а, а історії і географії в II. а, II. б, II. в, IV. а і VI. кл.; тижнево 23 год.

15. **Вацик Еуген**, господар VII. кл., учив математики в II. а, II. б, II. в, V. і VI. кл., фізики в VII. кл. і пропедевтики філософії в VII. і VIII. кл.; тижнево 23 год.

16. **Гладкий Василь**, апробов. з української мови на цілу, а з латинської і грецької мови на низшу гімн., господар II. б кл., учив латинської мови в II. б кл., а української мови в I. а, I. в, II. б і III. а кл.; тижнево 19 год.

17. **Дяків Павло**, учив української мови в II. в, IV. а, IV. б і VII. кл., а німецької мови в II. б і II. в клясі; тижнево 22 год.

18. **о. Жак Володислав**, учив від 14. III. 1913 рим.-кат. релігії, тижнево 6 год. Разом з екзортами 8 год.

19. **Корженьовський Іван**, господар II. в кл., учив латинської мови в II. в і III. б кл., а української мови в III. б і V. клясі; тижнево 19 год.

20. **Мигалюк Микола**, апробов. з латинської і грецької мови на цілу гімназію, господар IV. а кл., учив латинської мови в I. в кл., грецької мови в IV. а і VI. кл., німецької мови в IV. а кл. і каліграфії в I. в кл.; тижнево 20 год.

21. **Орелецький Іван**, господар II. а кл., учив латинської мови в II. а і IV. а кл., української мови в II. а кл. і грецької мови в VII. кл.; тижнево 20 год.

22. **Осадець Юрій**, господар I. б кл., учив латинської мови в I. б кл., грецької мови в III. а і IV. б кл., української мови в I. б кл. і каліграфії в I. б кл.; тижнево 20 год.

23. **Цісик Омелян**, апробов. з української і німецької мови на цілу гімназію, господар I. а кл., учив латинської мови в I. а кл., німецької мови в I. а, VII. і VIII. кл., української мови в VI. кл. і каліграфії в I. а кл.; тижнево 22 год.

24. **о. Штайнбах Осип**, рим.-кат. парох, учив до 8. II. 1913 рим.-кат. релігії в I.—VIII. кл. і в приготівці; разом з екзортами тижнево 18 год.

г) Учителі гімнастики:

25. **Шкурган Олександр**, ц. к. учитель гімнастики, учив до 31. X. 1912 гімнастики в I.—III., V. VI. і VIII. кл.; тижнево 22 год.

26. **Бажан Василь**, заступник учителя гімнастики, учив гімнастики в I.—VIII. кл.; тижнево 28 год.

27. **Костинчук Константин**, заступник учителя гімнастики, учив від 1. XI. 1912 гімнастики в I.—III., V. і VI. клясі; тижнево 20 год.

д) Учитель приготівки:

28. **Хемійчук Микола**, ц. к. дійсний учитель, учив в приготівці всіх предметів крім релігії; тижнево 26 год.

е) Помічні учителі:

29. **Др. Артимович Агенор** (див. ч. 1), учив від 1. II. 1913 англійської мови в 1 курсі; тижнево 3 год.

30. **Доспіль Осип** (див. ч. 7), учив французької мови в 2 курсах; тижнево 4 год.

31. **Прокопович Іван**, надучитель хлопячої народної школи, учив обовязк. рисунків в I.—IV. кл., тижнево 20 год.; також вільноручних рисунків в V.—VIII. кл. тижнево 2 год. Разом 22 год.

32. **о. Стмович Апольтон** (див. ч. 12), учив гр.-кат. церковного сьпіву тижнево 1 год.

33. **Хемійчук Микола** (див. ч. 28), учив сьвіцького сьпіву в трох курсах, тижнево 6 год., а гр.-прав. церковного сьпіву тижнево 2 год. Разом 8 год.

ж) Учитель мойс. релігії:

Майзельман Вольф, народний учитель, учив мойс. релігії тижнево 8 год.

Відпустки:

Корженьовський Іван, дістав відпустку для поратованя здоровья від 2. мая до 1. червня 1913 (Р. Р. Шк. кр. з 19, IV. 1913, ч. 7.154) з иродовженєм до 15. червня 1913 (Р. Р. Шк. кр. з 24, V. 1913, ч. 8.809).

II. Плян науки.

Наука відбувала ся: а) в приготівці після пляну, заведеного розпорядком міністерства просьвіти з дня 22. 10. 1901, ч. 26.548 тай розп. з 19. 1. 1904, ч. 29; б) у всіх иньших клясах після пляну, приписаного розп: мін. з 20. 3. 1909, ч. 11.662 тай розп. з 30. 4. 1910, ч. 3.957.

Викладовою мовою для православної і гр.-кат. релігії, далі для української і латинської мови тай математики була мова українська, для всіх иньших предметів німецька. При науці рим.-кат. релігії послуговував ся катехит відповідно до Р. М. з 25, 1. 1905, ч. 4278 в разі потреби також польською мовою. Побіч німецького підручника географії для I. кл. (Umlauf, I. Kursus) можна було за дозволом мініст. з 4. 1. 1905, ч. 44.308 із 1904 користувати ся також українським перекладом д-ра Мирона Кордуби

Надобовязкові предмети були такі:

1. *Англійська мова*, в однім відділі по 3 год. тижнево.
2. *Французька мова*, в двох курсах по 2 год. тижнево, разом 4 год. тижнево.
3. *Вільноручні рисунки* для V.—VIII. кл., в однім курсі по 2 год. тижнево.
4. *Сьвіцький сьпів*, в трох курсах по 2 год. тижнево.
5. *Православний церковний сьпів* в двох відділах по 1 год. тижнево.
6. *Гр.-кат. церковний сьпів*, в однім курсі по 1 год. тижнево.

III. Виказ лектури.

а) Обовязкова лектура.

Українська мова:

V. кляса: Окрім уступів помічених в шкільнім підручнику читано: Марко Вовчок: Народні оповіданя; домашня лектура: Іван Франко. Захар Беркут, Микола Устиянович: Повісти.

VI. кляса: Окрім уступів з читанки вибрані оповідання Григорія Квітки-Основ'яненка; домашня лектура: О. Кобилянська: Земля.

VII. кляса: Крім уступів з читанки перечитано Франкового Мойсея; домашня лектура: І. Нечуй-Левицький: Повісті; Федькович: Оповідання.

VIII. кляса: Крім уступів з читанки оповідання Стефаніка і трудніші поезії Шевченка; дом. лект.: Оповідання Коцюбинського.

Німецька мова:

V. кляса: Вибрані уступи з найстаршої і середньовічної літератури після читанки.

VI. кляса: Lessing: Emilia Galotti, Minna v. Barnhelm, Nathan der Weise; Schiller: Räuber, Fiesko; Konrad Ferd. Meyer: der Heilige.

VII. кляса: Göthe: Iphigenie auf Tauris, Hermann und Dorothea, Torquato Tasso; Grillparzer: Sappho; Schiller: Don Carlos, Wilhelm Tell, Jungfrau v. Orleans; Schakespeare: Julius Caesar.

VIII. кляса: Göthe: Faust (I. Teil), Egmont; Schiller: Braut von Messina; Grillparzer: das goldene Vließ; H. v. Kleist: Prinz v. Homburg.

Латина:

III. кляса: Cornelius Nepos: Miltiades, Themistocles, Epaminondas; Curtius Rufus: Memorabilia Alexandri Magni: I., II., IV., VI., XIII., XIV.

IV. кляса: C. J. Caesar: de bello Gallico I., II., VI.

V. кляса: P. Ovidius Naso: Metamorph.: quattuor aetates, Deucalion et Pyrrha, Phaeton, de raptu Proserpinae, Niobe, Daedalus et Icarus, Philemon et Baucis, Orpheus et Euridice. — Livius: Вибір з книги II., IV., XXI.

VI. кляса: Sallustius: bellum Iugurth.; Cicero: Catil. I.; Vergilius: I.

VII. кляса: Cicero: de officiis I. III., Somnium Scipionis; Vergilii Aen. II., VI., Georgica, laudes vitae rusticae; Plinii epistulae I., II., III., IV., XXI., XXX.

VIII. кляса: Taciti Germania 1—27, Annales кн. I. і II. в виборі; Horatii Flacci carminum I.: 1, 3, 4, 8, 11, 18, 22; II.: 3, 13, 18; III.: 1, 9, 13, 21, 30; IV.: 3, 7, 12; Epod. 2, 6; Serm. I.: 1, 6, 9; II.: 2, 6; Epist. I.: 2, 6, 10.

Грека:

V. кляса: Аріян в виборі; Гомерова Іліада: I., II.

VI. кляса: Гомерова Іліада: VI., XVI, XVIII., XXII.; Геродот: VIII., IX.

VII. кляса: Гомерова Одисея: I., V.—VII., IX., XIX.; Демостен: Олінт. II.; Плятон: Оборона.

VIII. кляса: Плятон: Протагорас; Софокль: Король Едип.

б) Приватна лектура.

Українська мова:

V. кляса: Чайківський: Своїми силами (7), З ласки родини (7); Левицький: Хмари (3), Микола Джеря (4), Над Чорним морем (5), Не той став (2), Іван Виговський (1); Грінченко: Соняшний промінь (1), Ясні зорі (2), Степовий гість (2), Нахмарило (2); Кобилянська: В неділю рано зіле копала (2), Земля (1); Ярошинська: Перекинчики (2); Тоби-

левич: Твори (2 томи) (1); Заревич: Хлопська дитина (1); Стефаник: Моє Слово, Дорога, Оповідання (1); Рогова: Син Гетьмана (1); Ів. Вазов: Під Ярмом (1); Мордовець: Дві доли (1).

VI. кляса: Франко: Учитель (1), Жіноча неволя в нар. піснях (1), Поеми (1), Великий шум (2), Перехресні стежки (5), Мойсей (1); Кобилянська: В неділю рано зіле копала (5); П. Мирний: Хиба ревуть воли як ясла повні (1), Лихі люди (2); Чайківський: Своїми силами (3), Олюнька (2), За сестрою (1), В чужім гнізді (2), Козача помста (1); Нечуй-Левицький: Старосьвіцькі батюшки і матушки (1), Бурлачка (1); Кобринська: Дух часу (2); Достоевський: Грач (2); Рогова: Син Гетьмана (2); Гебель: Юдита (1); Шекспір: Коріолян (1), Міра за міру (1); Леся Українка: Твори Т. І. (1); Свидницький: Люборацькі (1); Костомарів: Чернігівка (2); П. Куліш: Чорна рада (1), Колії (1), Хуторянка (1), Іродова морока (1); Старицький: Перед бурею (1); Грінченко: Під тихими вербами (1), Серед темної ночі (1); Винниченко: Вибрані твори (2); Огоновський: Гальшка Острожська (1); Гайне: Фльорентиєські ночі (1); Е. Оржешкова: Низини (1); Йон. Лі: Сучасна Ніоба (1); Маковей: Оповідання (1).

VII. кляса: Ів. Франко: Батьківщина, опов. (5), Воа constrictor (4), В поті чола (3), Бориславські оповідання (6), З вершин і низин (2), З бурливих літ (2), Панські жарти (3); П. Мирний: Всі твори (4), Хиба ревуть воли як ясла повні (4); Книжка перша творів (3), Лихі люди (2); М. Коцюбинський: В путах шайтана (2), Дебют (2), У грішний світ (1); В. Винниченко: Повісти і оповідання (8); Краса і сила (8), Дізгармонія (2); П. Куліш: Чорна Рада (5); Б. Грінченко: Драми (2), Соняшний промінь (5), На розпутті (5); А. Чайковський: В чужім гнізді (2), Своїми силами (2); О. Кобилянська: Царівна (2); Ніоба (4), Valse melancholique (1), О. Олесь: По дорозі в казку (2), Поезії (2); Ів. Тобилевич: Драми і комедії (6), Хазяїн (2), Безталанна (2); Ф. Достоевський: Вина і кара (1); Барвінський: Скошений цвіт (3); Лі Йонас: Сучасна Ніоба (2); Старицька-Черняхівська: Дорошенко (4); В. Пачовський: Сон укр. ночі (2), Сонце руїни (6); А. Українка: Відгуки (1), Думи і мрії (1); О. Маковей: Залісе (2), Ярошенко (2), М. Старицький: Драматичні твори (3).

VIII. кляса: Коцюбинський: Тіни забутих предків (3), В путах шайтана (2), У грішний світ (1); Леся Українка: Камінний господар (2), Відгуки (1), Лісова пісня (1); Чупринка: Ураган (2), Контрасти (2), Огнецьвіт (2); Оришин: Тяжка заповідь (1); Старицький: Драми (3), Поезії (2), Розбійник Кармелюк (3); Кобилянська: Через кладку (6), Valse melancholique (3), В неділю рано зіле копала (2), Царівна (3), Ніоба (2); Винниченко: Краса і сила (4), Дрібні оповідання (2), Третя книжка оповідань (7), Четверта книжка творів (1), Натусь (1), Дізгармонія (1), Базар (2), Великий Молох (1); Яцків: Чорні крила (2), В царстві сатани (1), Казка про перстень (4), Душі кланяють ся (2), Блискавиці (1), Adagio consolante (4); Грінченко: Твори (2), Брат на брата (3), На розпутті (2), Соняшний промінь (1); Хоткевич: Лихоліття (6), Камінна душа (3), Сторінки життя (1); Тобилевич: Драми (3), Хазяїн (3), Суєта (1), Житейське море (1); Пачовський В.: Сонце руїни (5),

Жертва штуки (1); Олень: З журбою радість обнялась (4), Книжка друга поезій (3), Третя (3), По дорозі в казку (2); Лепкий: Над рікою (2), З глибин душі (3), Оповідання (2); Зіньківський: Писання (2); Козловський: Мірти і кипариси (3); Вазов: Під ярмом (1); Кониський: Т. Шевченко (12); Елюк: Іржавець (1); Кулш: Твори (2); Барвінський: Скошений цвіт (2); Стороженко: Твори (5); Франко: Великий шум (2), В поті чола (1), Основи суспільности (1), Із днів журби (3), Панські жарти (5), *Semper siro* (3), З вершин і низин (3), *Voas constrictor* (1), З бурливих літ (1), Петрії і Добушуки (1), Зівяле листе (1), На лоні природи (2), Перехресні стежки (1); Цеглинський: Аргонавти (1), Кара совісти (2), Торговля жемчугами (2), Шляхта ходачкова (1); Воробкевич: Поезії (4), Оповідання (4); Маковей: Панько Олелькович Кулш (2), Оповідання (2); Доманицький: Козаччина на переломі 16. і 17. в (1); Шухевич: Гуцульщина (1); Рогатинець: Пересторога (1); Грушівський: Культурно-національний рух на Україні в 16. і 17. в. (1), Байда в історії і літературі (1); Драгоманів: Листи до Франка (2); Т. Шевченко: Оповідання (3); Кропивницький: Драми (1); Возняк: Українські драматичні вистави в Галичині в I. полов. 19. в. (1); Тершаковець: Короле-дворська рукопись в перекладі Шашкевича (1); Невестюк: Кандидат (1); Володиславич: Орли (1), Артистка (2), Чоловік чести (1); Кобринська: Дух часу (1), Ядзя і Катруся (1), Казки (2); Кримський: Пальмове гилля (1); Підгірянка: Відгуки душі (1); Рильський: На білих островах (1); Барвінок Ганна: Твори (2); Руданський: Твори (1); Яновська: Городянка (2); Гринюк: Весняні вечери (3); Чайківський: В чужім гнізді (1); Лукіянович: За кадильну (2); Мирний: Хиба ревуть воли, як ясла повні (3), Твори (2); Філянський: *Calendarium* (1).

Німецька мова:

V. кляса: Josef Viktor v. Scheffel: Trompeter von Säkkingen (3), Ekkehard (1); Georg Ebers: Serapis (2), Die Nilbraut (1), Eine ägyptische Königstochter (1), Josua (1); Gustav Freytag: Soll und Haben (1), Die verlorene Handschrift (1), Die Fabier (1), Die Ahnen (2); Friedrich v. Spielhagen: Problematische Naturen (6), Hammer und Ambos (1), In Reih' und Glied (1), Die von Hohenstein (1); Felix Dahn: Die Kreuzfahrer (1), Herzog Ernst v. Schwaben (1), Ein Kampf um Rom (1).

VI. кляса: Josef Viktor von Scheffel: Trompeter von Säkkingen (1), Georg Ebers: Serapis (1), Eine ägyptische Königstochter (1), Josua (2), Die Nilbraut (2); Shakespeare: Antonius und Kleopatra (2), Timon von Athen (2), Maß für Maß (3), König Lear (1), Ende gut, alles gut (1), Othello (1), Macbeth (2); Lessing: Miß Sara Sampson (1); Gustav Freytag: Die Ahnen (1), Die Fabier (1); Friedrich von Spielhagen: Hammer und Amboß (1); Grillparzer: Sappho (1).

VII. кляса: Kleist: Sämtliche Werke (3), Der zerbrochene Krug (1), Familie Schrockenstein (2); Grillparzer: Sämtliche dramatische Werke (1), Ahnfrau (2); Schiller: Kabale und Liebe (3), Räuber (2), Braut v. Messina (4), Fiesco (1); Hebbel: Judith (3), Gyges und sein Ring (1); Shakespeare: Hamlet (1); Mörike: Mozart auf der Reise nach Prag (1).

VIII. кляса: Schiller: Philosophisch-ästhetische Abhandlungen (1); Hamerling: Dramatische Werke (6); Hebbel: Judith (2), Gyges und sein Ring (3), Sämtliche Werke (4); Ludwig: Erbförster (2), Makkabaer (1); Grillparzer: Sämtliche Werke (1), Zu je einem Drama (5); Gutzkow: Uriel Akosta (2); Ebers: Homo sum (2); Ein Kampf um Rom (2); Hauptmann: Die Weber (2), Hanneles Himmelfahrt (1); Sudermann: Dramen (5).

Латинська мова:

III. а кляса: Cornelius Nepos: Aristides (19), Cimon (15), Thrasymbulus (5), Pelopidas (2); Curtius Rufus: Memorabilia Alexandri Magni: III. (10), V. (8), VII. (2), IX. (5), XII. (8), XIII. (3).

III. б кляса: Cornelius Nepos: Aristides (12), Cimon (8), Thrasymbulus (2); Curtius Rufus: Memorabilia III. (7), V. (9), VII. (2), XI. (3).

IV. а кляса: Caesar: De bello Gallico: III. (4), IV. (1 цілу, 25 в виборі); De bello civili: II. (4).

IV. б кляса: Caesar: De bello Gallico: III. (3), IV. (1).

V. кляса: P. Ovidius Naso: Ovidius de vita sua (6), Ultima nox (6), Arion (6), Midas (1); Livius: XXI. cap. 1—20 (6).

VI. кляса: Vergilius: Aeneis: II. (7), III. (5), IV. (6), XII. (2); Cicero: Orat. in Catilinam II. (3), III. (1), IV. (6); Sallustius: Bellum Catilinae (2); Ovidius: Tristia: Молитва (1), прощанє з Римом (1), хвороба і нужда (1).

VII. кляса: Cicero: De officiis I. (3), De natura deorum (1); Vergilius: Aeneis: III. (1), IV. (1).

VIII. кляса: Horatius Flaccus: Carm. I.: 6, 7, 8, 9, 10, 14, 18, 21, 24, 26, 31, 36, 37; II.: 14 (20); III.: 3 (20); IV.: 9 (20).

Грецька мова:

V. кляса: Аріян: 10 (33), 13 (33), 5 (2).

VI. кляса: Гомерова Іліада: IX. (42), XXIV. (42), III.—V. (1), VII.—VIII. (1), X.—XV. (1), XVII. (1), XIX.—XXI. (1), XXIII. (1); Геродот: IX. cap. 1—40 (42); I.—IX. (1).

VII. кляса: Гомерова Одисея: II. (2), III. (3), X. (2), XIII. (1), XXIII. (1); Демостен: III. Філіп. (2); Плятон: Крітон (7).

VIII. кляса: Плятон: Крітон (всі уч.), Файдон (4), Сімполіон (3).

IV. Шкільні підручники в шк. р. 1912 13.

Релігія: *а) для привославних:* *I. кляса*: Семка Євген: Історія біблійна старого завіта для середніх шкіл, Відень, 1907, 1. вид. — *II. кляса*: т. с.: Історія біблійна нового завіта, 1907, 1. вид. — *III. кляса*: т. с.: Наука християнської віри і моральности для учеників низших кляс середніх шкіл, Відень, 1907, 1. вид. — *IV. кляса*: т. с.: Літургіка церкви православної, Відень, 1907, 1. вид. — *V. кляса*: т. с.: Наука догматики церкви православної для висших кляс середніх шкіл, Відень, 1906, 1. вид. — *VI. кляса*: т. с.: Учебник науки моральної для висших кляс середніх шкіл, Відень, 1907, 1. вид. — *VII. кляса*: т. с.: Церковна історія для висших кляс середніх шкіл, Відень, 1906, 1. вид. — *VIII. кляса*: т. с.: Християнська апольоґетика для висших кляс etc., Відень, 1906,

1. вид. — б) для греко-кат оликів: I. *кляса*: Більший катехизм християнсько-католицької релігії, Львів, 1906. — II. *кляса*: т. с. — III. *кляса*: Торонський Олекса: Літургіка гр.-кат. церкви для учеників середніх шкіл, Львів, 1906, 3. незм. вид.; т. с.: Історія біблійна старого завіта, Львів, 1899, 2. вид., — IV. *кляса*: т. с.: Історія біблійна нового завіта, 1901, 2. вид. — V. *кляса*: т. с.: Християнсько-католицька догматика фундаментальна і апольоґетика, Львів, 1906, 2. вид. (1. вид.) — VI. *кляса*: т. с.: Християнсько-католицька догматика частна (наука о вірі), 1895, 1. вид. — VII. *кляса*: Дорожинський Діоніз: Християнсько-католицька етика для висших кляс середніх шкіл, Львів, 1904. 1. вид. — VIII. *кляса*: Др. Ваплер-Стефанович Олександр: Історія Християнсько-католицької церкви для середніх шкіл, Львів, 1903, 1. вид. — в) для римо-католиків: I. *кляса*: Großer Katechismus der kath. Religion, Wien, 1903. — II. *кляса*: т. с. — III. *кляса*: Zetter Karl — Dr. Franz Fischer: Katholische Liturgik, Graz, 1906, 5. Aufl.; Geschichte der göttlichen Offenbarung des alten Bundes, Wien, 1905, 10. Aufl. (9. Aufl.) — IV. *кляса*: т. с.: Geschichte der göttlichen Offenbarung des neuen Bundes, Wien, 1904, 10. Aufl. (9. Aufl.) — V. *кляса*: Dr. Arthur König: Lehrbuch für den kath. Religionsunterricht in den oberen Klassen des Gymnasiums, I. Kurs: Allgemeine Glaubenslehre, Freiburg i Br., 1906, 11. u. 12. Aufl. (9. u. 10. Aufl.) — VI. *кляса*: т. с.: т. с.: III. Kursus: Besondere Glaubenslehre: 1906, 11. u. 12. Aufl. (9. u. 10. Aufl.) — VII. *кляса*: т. с.: т. с.: IV. Kursus; Die Sittenlehre, 1909, 13. Aufl. (9. u. 10. Aufl.) — VIII. *кляса*: Bader-Meisow Alois: Lehrbuch der Kirchengeschichte. Innsbruck, 1902, 1. Aufl.

Українська мова: I.—IV. *кл.*: Др. Степан Смаль-Слоцький — Федір Гартнер: Руська грамати́ка, Львів, 1907, 2. вид. — I. *кляса*: Шпойнаровський-Кумановський: Руська читанка для першої кляси середніх шкіл, Чернівці, 1910, 2. вид. — II. *кляса*: Шпойнаровський: Руська читанка для другої кляси середніх шкіл, Чернівці, 1901, 1. вид. — III. *кляса*: Руська читанка для третьої кляси середніх шкіл, Львів, 1896, 1. вид. — IV. *кляса*: Руська читанка для четвертої кляси, 1897, 1. вид. — V. і VI. *кляса*: Др. Михайло Пачовський: Виїмки з укр.-руської письменности XI.—XVIII. ст. для висших кляс середніх шкіл, Львів, 1911, 1. вид.; Олександр Барвінський: Виїмки з української усної словесности на родної, Львів, 1903, 3. вид. — т. с.: Огляд історії української літератури до кінця XVIII. ст., Львів, 1901, 1. вид. — VII. *кляса*: т. с.: Виїмки з української народної літератури XIX. ст. для висших кляс середніх шкіл, часть I., Львів, 1905. 4. вид. — VIII. *кляса*: т. с.: т. с., часть II. Львів 1906; Др. Константин Лучаковский: Взори поезії, Львів, 1909. 2. вид.

Німецька мова: I. і II. *кляса*: Stritof Anton: Deutsches Lesebuch für die I. u. II. Klasse slovenisch-utraquistischer Mittelschulen, Wien, 1906, 2. Aufl.; W Willomitzer — Dr. J. Tschinkel: Deutsche Sprachlehre für österreichische Mittelschulen, Wien, 1909, 13. Aufl. — III. *кляса*: Stritof: Deutsches Lesebuch für die III. Klasse etc., Wien, 1901, 1. Aufl.; Grammatik wie in der I. Klasse. — IV. *кляса*: dto: Deutsches Lesebuch für die IV. Klasse etc., Wien, 1901, 1. Aufl.; Christof Peter: Deutsche Schulgrammatik, Kolomea, 1901, 1. Aufl. — V. *кляса*: Lampel Leopold: Deutsches

Lesebuch für die oberen Klassen etc., I. Teil (für die V. Kl.), Wien, 1909. 6. Aufl.; Dr. Leo Langer: Grundriß der deutschen Literaturgeschichte. I. Heft für die V. Klasse, Wien, 1909, 1. Aufl. — *VI. кляса*: Lampel Leopold — Leo Langer: Deutsches Lesebuch für die oberen Klassen etc. (II. Teil für die VI. Kl.), Wien, 1910. 7. Aufl.; Dr. Leo Langer: Grundriß der deutschen Literaturgeschichte, II. Heft (für die VI. Kl.), Wien, 1910, 1. Aufl.; Dr. Karl Tumlriz: Deutsche Schulgrammatik, Wien, 1907. 5. Aufl. — *VII. кляса*: Lampel Leopold: Deutsches Lesebuch für die oberen Klassen etc., III. Teil (für die VII. Kl.), Wien, 1911, 4. Aufl.; Dr. Leo Langer: Grundriß der deutschen Literaturgeschichte, III. Heft (für die VII. Kl.), Wien, 1911, 1. Aufl. — *VIII. кляса*: Lampel Leopold: Deutsches Lesebuch für die oberen Klassen etc. IV. Teil (für die VIII. Kl.), Wien, 1904. 2. Aufl.

Латинська мова: *I. кляса*: Гавлер Іван — Кобилянський Юліян: Латинські вправи для першої кляси etc., Чернівці, 1906, 1. вид.; Самолевич-Цеглинський: Граматика латинська для I. і II. кляси, Львів, 1903, 1. вид. — *II. кляса*: Гавлер Іван — Тірон Іван: Латинські вправи для другої кляси etc., Чернівці, 1906, 1. вид. — *III. кляса*: Голінг-Кмицикевич: Хрестоматія з Корнелія Непоса і Кв. Курція Руфа, Чернівці, 1911, 1. вид.; Самолевич-Огоновський: Граматика латинської мови, ч. II., Львів, 1906, 2. вид.; Прухницький — Огоновський: Латинські вправи для третьої кляси, Львів, 1897, 1. вид. — *IV. кляса*: Др. Евстасій Макарушка: Caesaris commentarii de bello Gallico, Львів, 1905, 1. вид.; Прухницький — Огоновський: Латинські вправи для IV. кл., Львів, 1898, 1. вид.; Граматика як в III. клясі. — *V. кляса*: J. Golling: Ovidii Nasonis carmina selecta, Wien, 1908, 5. Aufl. (4. Aufl.); Caesar як в IV. кл.; Zingerle Anton: T. Livii a. u. c. lib. I., II., XXI., XXII., etc., Wien, 1906, 7. Aufl.; Кобилянський Юліян: Стилістичні вправи після Овіда і Лівія. — *VI. кляса*: Др. Евстасій Макарушка: Cr. Salustii bellum Jugurthinum, Львів, 1907, 1 вид.; Nohl Heinrich: Ciceronis Reden in Catilinam, Wien, 1906, 8. Aufl.; Klouček W.: Vergils Aeneis nebst ausgewählten Stücken der Buc. u. Georg. etc., Wien, 1908, 7. Aufl.; Граматика як в III. кл.; Кобилянський Юліян: Стилістичні вправи. — *VII. кляса*: Th. Schiche: Auswahl aus Ciceronis philosophischen Schriften, Wien, 1903, 1. Aufl.; Dr. M. Schuster: Briefe des jüngeren Plinius etc., 1910, 1. Aufl.; A. Biese: Römische Elegiker in Auswahl, 1907, 2. Aufl.; Граматика як в III. кл. Кобилянський Юліян: Стилістичні вправи; *V.—VIII. кл.*: т. с.: Русько-латинський словарець, Чернівці, 1907, 1. вид. — *VIII. кляса*: Müller-Christ: Tacitus Annalen I. Band (Ab. exc. D. Aug. I.—VI.), Tiberius, Wien 1896, 1. Aufl.; т. с.: т. с., Germania, 1906, 2. вид.; Keller Q. — J. Hausner: Q. Horatius Flaccus, Wien, 1903, 3. Aufl.; Кобилянський Юліян: Стилістичні вправи.

Грецька мова: *III. і IV. кляса*: Curtius-Hartel-Weigel: Griechische Schulgrammatik, Wien, 1906, 25. Aufl. (24 Aufl.); Schenkel Karl — Schenkel Heinrich — Weigel: Griechisches Elementarbuch, Wien, 1906, 20. Aufl. (19. Aufl.) — *V. кляса*: Dr. Georg Heidrich: Arrians Anabasis, I. Teil, Text, Wien, 1910, 1. Aufl.; Schenkel Karl — Schenkel Heinrich — Weigel: Übungsbuch zum Übersetzen aus dem Deutschen ins Griechische, Wien, 1905, 11. Aufl.; Christ A. Th.: Homers Ilias in verkürzter Ausgabe, Wien,

1905, 3. Aufl.; Grammatik wie in der III. Klasse. — *VI. кляса*: Scheindler August: Herodot, Auswahl für den Schulgebrauch, I. Teil, Text, Wien, 1906, 2. Aufl.; Homers Ilias und Übungsbuch wie in der V. Klasse; Grammatik wie in der III. Klasse. — *VII. кляса*: P. Cauer: Homers Odyssee, Wien, 1905, 4. Aufl.; K. Wotke: Demosthenes' ausgewählte Reden, Wien, 1902, 5. Aufl.; J. Kral: Platonis Apologia et Crito, Wien, 1890, 1. Aufl.; Grammatik und Übungsbuch wie in der V. Kl. — *VIII. кляса*: Christ A. Th.: Platons Protagoras, Wien; Platonis Apologia et Crito wie in der VII. Kl.; Schubert F. — Hüter L.: Sophokles' Oedipus rex; Grammatik und Übungsbuch wie in der V. Kl.

Історія: *II. кляса*: Dr. Fr. Mart. Mayer: Lehrbuch der Geschichte für die unteren Klassen der Mittelschulen I. Teil: Altertum, Wien, 1907, 6. Aufl. (5. Aufl.) — *III. кляса*: dto, II. Teil: Mittelalter, 1910, 7. Aufl. — *IV. кляса*: dto: dto III. Teil: Neuzeit, 1905, 5. Aufl. (4. Aufl.); — *V. кляса*: Dr. Ad. Bauer: Lehrbuch der Geschichte des Altertums für die oberen Klassen des Gymnasiums, Wien, 1904, 1. Aufl. — *VI. кляса*: dto: dto; Zehe Andreas: Lehrbuch der Geschichte für die oberen Klassen des Gymnasiums, II. Teil, Laibach, 1906, 5. Aufl. — *VII. кляса*: dto: dto III. Teil, Laibach, 1908, 3. Aufl. — *VIII. кляса*: Dr. Eman. Hannak — Dr. Karl Schober — Dr. Friedr. Machaček: Österreichische Vaterlandskunde für die oberen Klassen der Mittelschulen, Wien, 1911, 17. Aufl. — *II.—VIII. кляса*: Schubert — Schmidt: Historisch-geographischer Schulatlas, Wien, 1908, 2. Aufl.

Географія: *I. кляса*: Umlauft Dr. Friedrich: Lehrbuch der Geographie für die unteren und mittleren Klassen österreichischer Gymnasien und Realschulen, I. Kursus: Ausgabe für Gymnasien, Wien, 1903, 7. Aufl. (6. Aufl.); Умлявфт — Кордуба: т. с. (український переклад), Чернівці, 1904, 1. вид. — *II. кляса*: Dr. Benno Immendöffer: Lehrbuch der Erdkunde für die österreichischen Mittelschulen, II. Teil, Wien, 1910, 2. Aufl. — *III. кляса*: dto: dto, III. Teil, 1907, 1. Aufl. — *IV. кляса*: Dr. Fr. Mart. Mayer: Geographie der öster.-ungar. Monarchie (Vaterlandskunde) für die IV. Kl. der Mittelschulen, Wien, 1907, 8. Aufl. (7. Aufl.) — *V. кляса*: Dr. Joh. Müllner: Erdkunde für Mittelschulen, IV. Teil (für die V. Kl.) Wien, 1910, 1. Aufl. — *VI. кляса*: dto: dto, V. Teil, (für die VI. Kl.), Wien, 1910, 1. Aufl. — I.—VI. und VIII. Klasse: Kozenn — Heidrich — Schmidt: Geographischer Atlas für Mittelschulen, Wien, 1907, 41. Aufl. (40. Aufl.) oder: Richter — Müller J.: Schulatlas, Wien, 1910, 3. Aufl.

Математика: *I. і II. кляса*: Огоновський Петро: Учебник арифметики для низших кляс середних шкіл, часть I. для I. і II. кляси, Львів, 1911, 4. вид.; Мочник-Савицький: Наука геометрії для низших кляс etc., часть I. для I. і II. кляси, Львів, 1903, 2. вид. — *III. кляса*: Огоновський Петро: Учебник арифметики etc., часть II. для III. кляси, Львів, 1907, 3. вид.; Савицький Др. Ем.: Наука геометрії etc., часть II. для III. кляси, Львів, 1901, 1. вид. — *IV. і V. кляса*: Левицький-Огоновський: Альгебра для висших кляс середних шкіл, часть I., Львів, 1906, 1. вид.; Др. Ем. Савицький: Геометрія для висших кляс середних шкіл, Львів, 1908, 1. вид. — *VI., VII. і VIII. кляса*: Левицький-Огоновський: Альгебра для висших кляс середних шкіл, часть II., Львів, 1908, 1. вид.; Jelinek

Laur.: Logarithmische Tafeln für Gymnasien und Realschulen, Wien, 1910, 8. Aufl.; Геометрія як в V. класі.

Натуральна історія: *I. і II. класа:* Schmeil-Scholz: Naturgeschichte des Tierreiches für die unteren Klassen der Mittelschulen, Triest, 1908, 2. Aufl.; Dto: Naturgeschichte des Pflanzenreiches etc., 1909, 2. Aufl. — *IV. класа:* Dr. Gustav Ficker: Leitfaden der Mineralogie und Chemie für die IV. Klasse, Wien, 1910, 4. Aufl. — *V. класа:* Dr. Rudolf Scharitzer: Lehrbuch der Mineralogie und Geologie für die oberen Klassen der Gymnasien, Wien, 1911, 7. Aufl.; Wettstein Dr. Richard: Leitfaden der Botanik für die oberen Klassen der Mittelschulen, Wien, 1907, 3. Aufl. — *VI. класа:* Schmeil — Scholz: Leitfaden der Zoologie für die oberen Klassen der Mittelschulen, Triest, 1909, 1. Aufl.

Фізика: *III. і IV. класа:* Dr. Karl Rosenberg: Lehrbuch der Physik für die unteren Klassen der Mittelschulen, 1911, 3. Aufl. — *VII. і VIII. класа:* dto: Lehrbuch der Physik für die oberen Klassen der Mittelschulen, Wien, 1911, 3. Aufl.

Пропедевтика філософії: *VII. класа:* Lindner — Leclair: Lehrbuch der allgemeinen Logik für die höheren Bildungsstätten, Wien, 1907, 4. Aufl. — *VIII. класа:* Lindner — Lukas: Lehrbuch der Psychologie. Für den Gebrauch an höheren Lehranstalten etc., 1904, 2. Aufl.

Надобовязкові предмети: *французька мова:* Feichtinger Em.: Lehrgang der französischen Sprache für Gymnasien, I. Teil, Wien, 1905, 2. Aufl. — *стенографія:* Scheller Franz: Lehr- und Lesebuch der Gabelberger'schen Stenographie, Wien, 1907, 13. Aufl.

Приготівка: *Релігія:* а) для православних: Ол. Монастирський: Коротка сьвященна історія старого і нового завіта, 1904, 1. вид.; Ів. Іванович: Малий катехизм, 1904, 1. вид. б) для греко-католиків: Горонський-Рудович: Коротка історія біблійна старого і нового завіта для народних шкіл, Львів, 1906, 1. вид.; Більший катехизм християнсько-католицької релігії, Львів, 1906, 1. вид. в) для римо-католиків: Dr. J. Schuster: Die biblische Geschichte des alten und neuen Testaments für allgemeine Volksschulen, 1904; Kleiner Katechismus der katholischen Religion, 1904. — *Українська мова:* Ом. Попович: Читанка для народних шкіл, часть III., 1907; т. с.: Руська граматика для народних шкіл, часть II., 1905, 2. вид. — *Німецька мова:* Kummer-Branku-Hofbauer: Lesebuch für osterreich. allgemeine Volksschulen, III. Teil, 1907. — *Рахунки:* Кравс-Габерман-Попович: Четверта рахункова книжка дра Фр. Мочніка, 1903.

V. Теми до письменних задач в висших класах:

а) в українській мові:

V. класа: 1. Як провів я сегорічні вакації? (дом.). — 2. Початки письменства на Україні (шк.). — 3. Пояснене чотирох прочитаних колядок (шк.). — 4. Чоловік у боротьбі з природою (дом.). — 5. Характеристика Кармелюка або Інститутки у М. Вовчка (шк.). — 6. Що малює нам Іляріон в своїм творі „Слово о законі...“ і якими красками визначає ся сей твір? (шк.). — 7. Напад Татар на Русь на основі повісті

Ів. Франка „Захар Беркут“ (дом.). — 8. Літопись — її генеза і значіне (шк.). — 9. Паломництво на Україні і Паломник Данила Мніха (дом.).

VI. кляса: 1. Фолькльорний елемент у Несторовій літописі (шк.). — 2. До вибору: Добрі і злі наслідки віри в судьбу; б) Вага і значіне незломаної молодечої енергії для будуччини народу (дом.). — 3. До вибору: а) Народні звичаї і повіре у повістях Квітки; б) Типи панів у повістях Квітки (дом.). — 4. Повстане Патерика Печерського (шк.). — 5. Апокрифи, їх повстане і значіне (шк.). — 6. Характеристика Бояна в Слові о полку Ігоревім (шк.). — 7. До вибору: а) Відкриття на склоні середних віків; б) Чим богата наша земля? (дом.). — 8. Пояснити Франкові слова:

„Хто в першій житя четвертині
Знання не здобув,
А в другій житя четвертині
Майна не здобув,
А в третій житя четвертині
Хто чесним не був,
Той скаже в четвертій: Бодай я
І в світі не був.“ (дом.). —

9. Україна в часі татарських нападів. (шк.). — 10. Українська література в литовсько-польській добі. (шк.).

VII. кляса: 1. Інтермедії, інтерлюдії та вертепна драма на Україні (шк.). — 2. До вибору: а) коротка історія вірші на Україні; б) Полуботок в історії і літературі; в) Пояснити нар. приповідку: Аби лиха не знати, треба своїм плугом та на своїй ниві орати; г) Вражине з вистави домашнього промислу в Коломиї; г) Електричність на услугах чоловіка (дом.). — 3. Генеза Наталки Полтавки і Москаля Чарівника Ів. Котляревського (шк.) — 4. До вибору: а) Напряма писань головних представників т. зв. укр. школи в польській літературі; б) Історична поема Т. Шевченка „Іван Підкова“; в) Генеза повстання Б. Хмельницького; г) Що я найрадше читаю і чому? г) Дещо про радіом; д) Пояснити слова Шевченка:

Страшно впасти у кайдани
Умірають в неволі,
А ще гірше — спати, спати
І спати на волі
І заснути на вік віки
І сліду не кинуть
Ніякого! Однаково
Чи жив, чи загинув (дом.). —

5. Сентименталізм в творах Ів. Котляревського і письменників його школи (шк.). — 6. До вибору: а) Опис вибору гетьмана в поемі Шевченка „Вибір гетьмана“ і в повісті Гоголя „Тарас Бульба“; б) Яку роллю відіграла Запорожська Січ в історії України? в) Значіне штуки друкарської (дом.). — 7. Яких соціальних хиб доторкається Квітка в своїх оповіданнях: Козир Дівка, Сердешна Оксана і Перекотиполе (шк.). — 8. Культурний і просвітний стан галицької України перед виступом М. Шашкевича (шк.). — 9. До вибору: а) Чужосторонні

впливи на діяльність руської трійці в Галичині; б) Мазепа в історії а в народних піснях; в) Пояснити слова І. Франка:

Книги — морська глибина:

Хто в них пірне аж до дна,

Той хоч і труду мав досить,

Дивнії перли виносить. (дом.). —

10. Характеристичні духові різниці між Українцями а Москалями — після розправи М. Костомарова: „Дві рускі народности“.

VIII. кляса: 1. До вибору: а) Виказати прикмети романтичного напрямку на Шевченковій баладі „Причинна“; б) Переяславська кампанія в історії а в Шевченковій поемі „Тарасова ніч“ (шк.). — 2. До вибору: а) Жінка в творах Шевченка; б) Вплив історичних подій на розвій українського письменства; в) Чим добувають собі народи світове значіне? (дом.). — 3. До вибору: а) Як розумів Шевченко становище українського поета серед своєї суспільности? б) Повстане і значіне східної мархії; в) Не той бідний, хто мало має, а той, хто багато жадає (шк.). — 4. До вибору: а) Мужичькі гаразди в оповіданях Стефаника; б) Визвольні боротьби Українців від утрати незалежности до гайдамацьких рухів; в) Промова до народу з нагоди отвореня читальні (дом.). — 5. До вибору: а) Чому кожний повинен докладно знати бувальщину свого народу? б) Електричність в службі чоловіка; в) О скільки оправданий висказ: *suae quisque faber fortunae?* (шк.). — 6. До вибору: а) Душевна самота Шевченка в наслідок байдужности громадянства до його ідеалів; б) Найкращий час в історії України; в) В якім світлі представляє ся мені тепер час моїх гімназияльних студий? (шк.). — 7. До вибору: а) Зносини України з заходом; б) Занепад українського житя при кінці 18. а на початку 19. в.; в) Жерело енергії на землі (дом.). — 8. До вибору: а) Яку користь принесла мені наука рідної літератури? б) Доля Запорожців по зруйнованю Січі.

б) в німецькій мові:

V. кляса: 1. *Schwert und Zunge. Ein Vergleich.* (H.). 2. *Der Herbst in der Natur und im menschlichen Leben.* (S.). 3. *Die Geschichte des Nibelungenhortes.* (S.). 4. *Die christliche Poesie des IX. Jahrhunderts* (S.) 5. a) Was treibt den Menschen in die Ferne?

b) Wo Lieb' und Treu' sich für den König weihen,
Wo Fürst und Volk sich reichen stets die Hand,
Da muss des Volkes wahres Glück gedeihen,
Da blüht und wachst das schöne Vaterland.

c) Sei im Wunschen nie zu karg:
Wünschen ist der Weg zum Siege;
Das Genügens üppige Wiege
Ist der Tatkraft früher Sarg. (H.).

6. *Das Meer und seine Bedeutung.* (S.). 7. *Wert und Gefahren des Reichthums.* (H.). 8. *Amore, more, ore, re firmantur amicitiae.* (S.). 9. *Die mythologischen Elemente im Nibelungenliede.* (S.).

VI. кляса: 1. *Die Entwicklung des deutschen Dramas.* (S.). 2. *Vergessen ein Fehler, Vergessen ein Glück und eine Tugend.* (S.).

3. Arbeit und Fleisch, das sind die Flügel

So führen über Stram und Hügel. (H.).

4. Der Strom ein Bild des menschlichen Lebens. (S.). 5. Die Nacht als Freundin und Feindin des Menschen. (H.). 6. Die Exposition in Emilia Galotti. (H.). 7. Die Armut in ihren Licht- und Schattenseiten. (S.). 8. Pflug und Ruder in ihrer Bedeutung für die Kultur. (H.). 9. Blüten und Hoffnungen (S.). 10. Gottscheds Verdienste. (S.).

VII. кляса: Der ewige Jude, ein Sinnbild des nimmerrastenden Menschenleides. (H.). 2. a) Der Krieg als Freund und Feind der Künste; b) Die Elemente hassen das Gebild der Menschenhand (H.). 3. Herders Einfluß auf den jungen Goethe (S.). 4. Die Charakteristik Sapphos im gleichnamigen Drama Grillparzers (H.). 5. Ideen und Gedankengang im Gedichte Goethes „Der Adler“. (S.). 6. Komposition und Ideengehalt im Schillerschen „Don Carlos“. (S.). 7. Tasso und Goethe — zwei Dichtercharaktere (eine Parallele). (H.). 8. Die Entwicklung der Menschheit zur Kultur auf Grund des Schillerschen Gedichtes „Spaziergang“. (H.). 9. Wie weit ist der Mensch ein Geschöpf des Bodens, auf dem er lebt? (S.). Die Worte des Arkas:

„Ein edler Mann wird durch ein gutes Wort

Der Frauen weit geführt“,

sind an der Iphigenie selbst zu erläutern. (S.).

VIII. кляса: 1. Die schwabische Schule nach den Gedichten „Die schwabische Dichterschule“ von Justinus Kerner und „Freie Kunst“ von Uhland. (S.). 2. a) Licht und Schattenseiten der Auswanderung; b) Der Wert der Gesundheit (H.). 3. Der Konflikt zwischen Theaterdichter und Theaterdirektor (nach Goethes „Faust“). (S.). 4. Der Konflikt zwischen Staat und Individuum, erläutert an der Hand des Kleistischen Dramas „Der Prinz v. Homburg“. (H.). 5. Die österreichische Literatur zur Zeit Grillparzers (S.). 6. Das Junge Deutschland in seinen Hauptvertretern und Zielen (S.). 7. Eine schuldbeladene Brust kann nie Ruhe finden (erläutert an Beispielen aus der Weltliteratur) (H.). 8. Welche Erwägungen müssen uns bei der Wahl eines Berufes leiten? (S.)

VI. Прибори до науки.

1. Библиотека для учителів:

В шкільнім році 1912/13 закуплено: а) *Твори:* 1. H. Cornelius, Einleitung in die Philosophie. 2. Rehmke, Grundriß der Geschichte der Philosophie. 3. Riehl, Zur Einführung in die Philosophie der Gegenwart. 4. Mach, Die Analyse der Empfindungen und das Verhältnis des Physischen zum Psychischen. 5. Avenarius, Der menschliche Weltbegriff. 6. Windelband, Geschichte der neueren Philosophie in ihrem Zusammenhange mit der allgemeinen Kultur und den besonderen Wissenschaften. 7. Joel, Seele und Welt. 8. Müller-Freienfels, Psychologie der Kunst, eine Darstellung der Grundzüge. 9. Dresdner, Der Weg zur Kunst. 10. Horneffer, Künstlerische Erziehung. 11. Osborn, Geschichte der Kunst. 12. Geisel, Betrachtung von Kunstwerken in Schule und Haus. 13. Jerusalem, Die Aufgaben des Lehrers an höheren Schulen. 14. Matthias, Praktische Pädagogik für höhere Lehr-

anstalten. 15. Fries, Die wissenschaftliche und praktische Vorbildung für das höhere Lehramt. 16. Arrians Werke, übersetzt von Cleß. 17. Anakreon Theognis, Phokylides, Pythagoras, Theokrit, Bion und Moschos, Deutsche Übersetzung von Morike, Notter und Binder. 18. C. Plinius Caecilius Secundus Briefe, Übersetzung von Klußmann. 19. Dorwald, Didaktik und Methodik des griechischen Unterrichtes. 20. Cauer, Grammatica militans. 21. Bone Πείρατα τέχνης. 22. Petersen, Athen. 23. Hoeber, Griechische Vasen. 24. Horaz Satiren und Episteln mit Anmerkungen, nach der Übersetzung von Ch. M. Wieland bearbeitet und herausgegeben von H. Conrad. 25. Christ, Geschichte der griechischen Literatur I. Teil, II. Teil, 1. Hälfte. 26. Sitzler, Ästhetischer Kommentar zu Homers Odyssee. 27. Rothe, Die Ilias als Dichtung. 28. Müller, Ästhetischer Kommentar zu den Tragödien des Sophokles. 29. Friedrich Nietzsche, Philologica. 30. Ovids Metamorphosen erklärt von Siebelis-Polle. 31. Vergils Aeneis erklärt von Brosin und Heitkamp. 32. Schöne, Repertorium griechischer Wörterverzeichnisse und Speziallexica. 33. Beloch, Griechische Geschichte I. Band, 1. Abt. 34. Lomborg, Präparationen zu den deutschen Gedichten. 35. Andresen, Die deutsche Volksetymologie. 36. Hebbels Dramaturgie gesammelt von Scholz. 37. Schillers Dramaturgie gesammelt von Falkenberg. 38. Hehn, Italien, Ansichten und Streiflichter. 39. Gregororius, Wanderjahre in Italien, 2. Band: lateinischer Sommer. 40. Handwörterbuch der Naturwissenschaften herausgegeben von Korschelt, Linck, Oltmanns, Schaum, Simon, Verworn Teichmann. 41. Др. В. Левицький, Фізика для висших клас середних шкіл. 42. Срезневський И. И., Матеріяли для словаря древне-русского языка, том II. 43. Лисовский, Главные мотивы въ поезіи Шевченка. 44. Сборникъ посвященный памяти Шевченка. 45. Драгомановъ, Политическія сочиненія, томъ I., центръ и окраины. 46. Сковорода, Собрание сочиненій, томъ I. б) *Часописи і періодичні видання*: 1. Записки Науков. Тов. ім. Шевченка. 2. Літературно-Науковий Вістник. 3. Світло, педагогічний журнал. 4. Українська Хата. 5. Наша Школа. 6. Здоров'я. 7. Archiv für slavische Philologie. 8. Wochenschrift für klassische Philologie. 9. Neue Jahrbücher für das klassische Altertum, Geschichte und deutsche Literatur und für Pädagogik. 10. Zeitschrift für österreichische Gymnasien. 11. Glotta, Zeitschrift für griechische und latein. Sprache. 12. Lehrproben und Lehrgänge. 13. Natur, Zeitschrift der deutschen naturwissenschaftlichen Gesellschaft. 14. Zeitschrift für Mathematik und Physik. 15. Deutsche Rundschau. 16. Körperliche Erziehung, Zeitschrift für reales Leben. 17. Bibliotheca philologica classica.

В дарі одержано від буковинського Виділу краювого: Е. Weslowski, das rumanische Bauernhaus in der Bukowina.

Звідомлень прибуло в шк. р. 1912 13 323.

2. Бібліотека для учеників :

а) *Закуплено*: 1. Антонович, корогка історія козаччини. 2. Арабські казки. 3. Барвінський, Оповідання з рідної історії. 4. Молієр-Бажалук, Скупар. 5. Е. Амічіс, Добрий син. 6. Е. Амічіс, Мої товариші. 7. Бібліотека для руської молодіжи, вид. Насальський, випуск LXXIV—LXXV. 8. Брик, З Маркьянових днів. 9. Верн, Зоря півдня. 10. Вечерниці. гумо-

ристинний збірник. 11. Вибрані твори укр. письменників, вип. 2—3. 12. Видавництво „Зоря“, ч. 1—10. 13. Видавництво „Український Учитель“, ч. 37—46. 14. Видання укр. Товариства педагогічного, ч. 153—154, 162—163. 15. Білоусенко, Вінок. 16. Возняк, З культурного житя України. 17. Возняк, Оповідання про М. Шашкевича. 18. Гайчук, Над Чорним морем. 19. Галичанка, Вражіня з дороги. 20. Гоголь, Тарас Бульба. 21. Грінченко Б., Байки. 22. Т. с., Веселий оповідач. 23. Т. с., Українські казки. 24. Т. с., Під тихими вербами. 25. Т. с., Серед темної ночі. 26. М. Грушівський, Культурно-національний рух на Україні в 16—17 вв. 27. Т. с., Про старі часи на Україні. 28. Дзвінок, річник XXII—XXIII. 29. Дід та баба. 30. Домазар, Пригоди Марка Брехайла. 31. Евшан, Під прапором мистецтва. 32. Ефремов, Над могилою Б. Грінченка. 33. Кіплінг, Нетрі. 34. Коваленко, Українська історія. 35. Левицький-Нечуй, Повісті й оповідання, том VIII. 36. Левицька З., При битій дорозі. 37. Молода Україна, річник 1908—1910. 38. На вакаціях. 39. Нольде, Автономія України. 40. Осадчий, На грані ХХ. ст. 41. Островський, Жовті води. 42. Петренко, Малі козаки. 43. Покарана зрада. 44. Пчілка, Оповідання. 45. Руська письменність, том II. 1—2, VI. 5—6, VIII., IX. 1. 46. Свіфт, Гуліверове мандрування. 47. Селянський, Ясне сонічко України. 48. Старицький, Драматичні твори, том III. 49. Старицька-Черняхівська, Гетьман Дорошенко. 50. У зарані слави. 51. Філянський, Calendarium. 52. Франко, Батьківщина. 53. Т. с., Мойсей. 54. Т. с., Панські жарти. 55. Черкасенко, Маленький Горбань. 56. Чупринка, Контрасти. 57. Ярема, Мойсей. 58. Маковей, Про Федьковича. 59.—65. Georg Ebers, Die Schwestern, Arachne, Der Kaiser, Im Schmiede-Feuer, Die Frau Bürgermeisterin, Ein Wort. 66.—67. Spielhagen, In Reih und Glied, Die von Hohenstein. 68. Freytag, Die Ahnen, B. II.—VI. 69. Suttner Schach der Qual.

б) *В дарі одержано*: Sonne, Mond und Sterne (проф. Бажалук), Homers Odyssee v. Voß (учен. Тевтул), Gudrunlied v. Bernhack (т. с.), Wallenstein (учен. Патнер).

3. Історичний і географічний кабінет.

Закуплено: а) *карти*: 1. Vinz. v. Haardt: Wandkarte der Alpen, 1 : 600.000. 2. Др. Гр. Величко: Народописна карта українського народу, 1 : 1,680.000; б) *образи*: а) *для науки Географії*: 12 таблиць для вправи у відчитуванню спеціальної військової карти; б) *для науки історії*: 1. Візд Б. Хмельницького до Київа, відбитка з образу арт. Івасюка. 2. Гість із Запорожа, відбитка з образу Ф. Красицького.

4. Збір монет.

В другій половині шк. р. 1912 13 засновано при гімназії збірку старих монет. До кінця року зібрано 46 штук. На се склали ся дарунки отсих осіб: 1. Вп. директор хлопячої школи І. Прокопович: 2 штуки монети solidus великого князівства литовського з р. 1661 з часів Яна Казимира, 3 штуки монети solidus польського королівства з часів Яна Казимира, 15-крайцєрова монета з часів Франца I., 30-крайцєрова монета

з часів Франца I., 6-крайцера монета з часів Франца I., 4 штуки 3-крайцера монети з часів Франца I., 2 штуки 1-крайцера монети з часів Йосифа II., 6 штук 1-крайцера монети з часів Франца-Йосифа I., $\frac{1}{2}$ -крайцера монета з часів Марії Терези, $\frac{1}{2}$ -крайцера монета з часів Йосифа II., $\frac{1}{2}$ -крайцера монета з часів Франца I., 1 Zwanziger з часів Франца I., 5-копійкова монета з часів Анни, 2-копійкова монета з часів Олександра I., молдавська монета з р. 1770, 10-сантімова монета з часів Віктора Емануїла II. — 2. Вп. проф. Равлюк Микола: 2 штуки монети solidus з часів польського королівства, 1 срібна монета польська (невиразна), 10-крайцера монета угорська з часів Франца Йосифа I. з р. 1869, 1-крайцера монета угорська, медаль на пам'ятку вистави св. шати в Трієрі 1891. р. — 3. Ученик V. кл. Гардт Гуго: 1 срібна монета великого князівства литовського з часів Жигмонта Августа II. з р. 1568. — 4. Ученик IV. б. кл. Петрачик Волод.: 1 срібна монета польська solidus з р. 1623 з часів Жигмонта III., 1 терна польська з р. 1625 з часів Жигмонта III., 1 solidus пруський з р. 1625 з часів Густава Вільгельма, 2 штуки монети solidus шведського походження. — 5. Ученик IV. б. кл. Пігуляк Іван: 6-крайцера монета з 1800 р. з часів Франца I., 1-крайцера монета з 1710. р. з часів Йосифа II., 1-крайцера монета з 1851. р. з часів Франца Йосифа I., $\frac{1}{2}$ -крайцера монета з часів Йосифа II.

5. Природописний кабінет.

Закуплено: а) віддихові органи деяких хребтовців (в спиритусі); б) біологічний препарат до життя деяких осібноків в семействі дівонковатих (в спиритусі).

6. Археологічний кабінет.

Закуплено: Gall-Rebhann, Wandtafeln zur Veranschaulichung des Lebens der Griechen und Römer: 1—3. griechische Tempelformen; 4. römische Tempelformen; 5—7. Baustile; 8. Kleidung der Römer; 9. griechischer Schulunterricht; 10. griechische Kopfbedeckung; 11. gymnastischer Unterricht; 12, 14. Kleidung der Griechen; 13. Grabstein eines Centurio; 15—17. antike Gefäßformen; 18—19. griech. Vasenmalerei; 20. griech. Bewaffnung; 21. römische Bewaffnung; 22—24. Theaterscenen; 25. Opferscenen; 26. röm. Hausrat; 27. die Burg; 28. Akropolis v. Athen; 29—30. das röm. Haus; 31. die Villa und die Thermen der Römer; 32. griech. Theater; 33. griech. Totenkult.

7. Фізикальний кабінет.

Закуплено іскровий індуктор і акумулятор.

8. Рисунковий кабінет.

Закуплено: I. Ivanek, Einleitung zum Studium der Ornamentkomposition nach der Natur.

VII. Поміч для бідних учеників.

А) Стипендії:

Ч.	Імя ученика	Кляса	Назва стипендії	Сума	
				К	с
1	Манкевич Василь	IV. Б.	Стипендия цесаря Франца Йосифа I.	160	—
2	Тріска Іван	IV. Б.	Стипендия православного релігійного фонду	160	—
3	Іванович Онуфрій	VII.	Стипендия Клявдія Ясінського	300	—

Б) Товариство „Шкільна Поміч“.

1. Доповнене рахунку з попереднього року 1911 12.

а) *Членські вкладки* зложили ще отсі добродіи: Бажан Василь 2 К, Бекул Іван 2 К, Вайнтрауб Артур 1 К, Галензовський Евзебій 2 К, Евстафієвич Зосим 1 К, Жуковський Евген 2 К, Цїсик Омелян 1 К, Штайнбах Осип 3 К, Ярошинський Евзебій 2 К.

б) *Добровільні датки* передали ще а) *добродії*: інспектор Антін Клим 10 К, п. Штернберг 20 К, Стрийський Евген (збірка) 3 К, о. Драчинський Теофіль 10 К; б) *ученики*: Паладійчук 20 с., Петрашук 20 с., Петришин 20 с., Понюк 20 с., Равлюк 20 с., Романко Дм. 20 с., Романко М. 1 К, Руснак 20 с., Сакалюк 40 с., Сімович 1 К, Ткач 20 с., Томоруг 1 К, Федорович 32 с., Ферлієвич 20 с., Чернявський 30 с., Шкварчук 20 с., Шлемко 30 с., Ягнич 30 с., Яворський 1 К (всі з II. в кл.), Епштайн Осип (з III. б кл.) 4 К.

Доходи в р. 1911 12	1711 14 К
Розходи	1016 27 „
Остало ся в касі	<u>694 87 К</u>

2. Касовий стан товариства в році 1912 13.

Доходи:

Стан майна при кінці 1911/12 року	694 Кор. 87 сот.
Членські вкладки	189 „ — „
Добровільні датки	61 „ 08 „
Збірка між учениками	431 „ 85 „
Запомога бук. краєвого сойму	500 „ — „
Дохід з концерту Федьковича	40 „ 72 „
З пушки	10 „ 90 „
Відсотки від 1. VII. 1912 — 31. XII. 1912	18 „ 82 „
За визичене словарів матуристам	20 „ 80 „
З гардероби із концерту „Муз. Школи“	8 „ 20 „
Дохід з концерту Шевченка	155 „ 78 „
Разом	<u>2132 Кор. 02 сот.</u>

Розходи:

Запомоги для 110 учеників	1101 Кор.	— сот.
ріки для учеників	17	39 "
Закупно латинських словарів	117	— "
Дрібні видатки	2	88 "
Разом	1238 Кор.	27 сот.

Лишає ся готівкою 893 К 75 с.

3. Спис членів товариства в році 1912 13.

а) Почесні члени:

1. о. Драчинський Теофіль.
2. о. Іванович Стефан †
3. о. Шпойнарівський Сергій †

б) Члени-основателі:

1. Др. Арнольд Ізак . . . 50 Кор.
2. Др. Артимович Агенор 50 "
3. Гошовський Іван . . . 50 "
4. о. Драчинський Теофіль 50 "
5. Зибачинський Андрій . 50 "
6. о. Іванович Ілярій . . . 50 "
7. о. Іванович Стефан . . . 50 "
8. Краль Максиміліян . . . 50 "
9. о. Сімігінович Іван . . . 50 "
10. о. Сімович Апольон . . . 50 "

в) Звичайні члени:

1. Андрієвич Евген . . . 2 Кор.
2. Бажан Василь . . . . . 2 "
3. Бажан Дмитро . . . . . 2 "
4. Байн Герман . . . . . 2 "
5. Байрак Дмитро . . . . . 1 "
6. Бекул Іван . . . . . 2 "
7. Бенсдорф Казимір . . . 2 "
8. Бородаєвич . . . . . 2 "
9. Братковський Станислав 3 "
10. Булавка Юрій Андрійв 1 "
11. Вагнер Яків . . . . . 2 "
12. Вайнтрауб Артур . . . 1 "
13. Варенка Антін . . . . . 1 "
14. Вацик Евген . . . . . 3 "
15. Др. Воевідка Лев . . . 2 "
16. Воевідкова Теофіля . . 2 "
17. Воинович Дмитро . . . 2 "
18. Гардт Осип . . . . . 2 "
19. Гаснер Моріц . . . . . 2 "
20. Гендлер Матій . . . . . 2 "
21. Герцан Осип . . . . . 2 "

22. Гишка Дмитро Василів 3 Кор.
23. Гладкий Василь . . . . . 2 "
24. Голубович Евген . . . . 2 "
25. Др. Горовіц Жигмонт 4 "
26. Готесман Мендель . . . . 4 "
27. Готесман Соломон . . . . 2 "
28. Грігоца Андрій . . . . . 2 "
29. Джосан Оскар . . . . . 1 "
30. Дмитрюк Андрій . . . . . 1 "
31. Доспіль Осип . . . . . 2 "
32. Дяків Павло . . . . . 2 "
33. Евстафієвич Денис . . . . 2 "
34. Евстафієвич Зосим . . . . 1 "
35. Жуковський Евген . . . . . 4 "
36. Іванець Филип . . . . . 2 "
37. о. Катеринк Петро . . . . 2 "
38. Копачинський Микола . . . 2 "
39. Корженьовський Іван . . . 2 "
40. Корн Мордко . . . . . 10 "
41. Косінський Осип . . . . . 2 "
42. Крайц Франц . . . . . 2 "
43. Крудовський Станислав 2 "
44. Курц Герш . . . . . 2 "
45. Лоюк Антін . . . . . 2 "
46. Лучанський Омелян . . . . 1 "
47. Маєр Ото . . . . . 3 "
48. Майзельман Вольф . . . . 3 "
49. Маркевич Григорій . . . . 3 "
50. Мигалюк Микола . . . . . 2 "
51. Морґоч Василь Петрів 2 "
52. Нір Герш . . . . . 2 "
53. Орелецький Іван . . . . . 2 "
54. Осадець Юрій . . . . . 1 "
55. Павлюк Тодор . . . . . 2 "
56. Піцул Юліян . . . . . 1 "
57. Прокопович Іван . . . . . 2 "
58. Равлюк Микола . . . . . 2 "
59. Райш Еміль . . . . . 2 "

60. о. Ракоче Віктор	8 Кор.	73. Др. Тітінгер Герман	2 — Кор.
61. Розенблят Ляйбш	1 „	74. Ткачук Василь	2 — „
62. Росенгек Генрик	2 „	75. Хемійчук Микола	2 — „
63. Ростоцький Василь	2 „	76. Цісик Омелян	2 — „
64. Рудницький Лев	2 „	77. Чермак Богуслав	2 — „
65. Руснак Артемон	2 „	78. Черський Василь	2 — „
66. Секот Іван	2 „	79. Шатнер Берль	2:50 „
67. Снятинчук Василь	1 „	80. Шатнер Мешулем	2:50 „
68. Стратийчук Ілярій	2 „	81. бар. Шимонович	3 — „
69. Стрийський Євген	1 „	32. Штронер І.	5 — „
70. Стрийська Емілія	1 „	83. Ярошинський Евзоб.	2 — „
71. Стрийський Іван	3 „	84. Горчинський Омелян	4 — „
72. Таненбавм Моисей	2 „	85. Бажалук М.	2 — „

4. Добровільні датки передали:

а) *Добродії:*

Влад Ераст 1 К; радник двору Дузінкевич Василь 20 К; надуч. Зибачинський Андрій 3 К; Каса у Валяві 4 К; о. Сімович Апольон 94 с; тов. „Союз“ 12 К; нотар Стрийський Євген (збірка) 6 К 4 с; нотар Стрийський Євген (з пушки) 1 К 10 с; Томоруг Ізидор 12 К; Шварц Іван 1 К. — Разом 61 К 8 с.

б) *Ученики:*

Приготівка: Андроник 68 с. Бабич 68 с. Братанич 68 с. Булавка 28 с. Гарматюк 68 с. Гнідий Микола 68 с. Гнідий Степан 68 с. Гудовач 68 с. Драгінда 68 с. Костинюк 68 с. Лупашко 68 с. Мажар 68 с. Мидловський 68 с. Михальчук 68 с. Олексюк 68 с. Олійник Кость 68 с. Олійник Юрій 68 с. Орловський 68 с. Пацарина 68 с. Побурян 68 с. Радомський 68 с. Руснак 68 с. Янош 68 с. — Разом 15 К 24 с.

І. а кляса: Аврам 40 с. Андріяшук 40 с. Андрюк 1 К. Барановський 30 с. Бельбас 40 с. Бережницький 40 с. Берман 30 с. Библюк 20 с. Бойчук 1 К. Вайнравб 2 К 50 с. Васильківський 30 с. Вепрук 40 с. Винничук 1 К 20 с. Вівчар 1 К 20 с. Гаврилук 34 с. Гаман 1 К. Гишка 40 с. Гоменко Михайло 40 с. Гоменко Степан 40 с. Гошовський 80 с. Григорійчук 30 с. Григоряк Василів 20 с. Григоряк Ісаїв 20 с. Гриник 40 с. Грицик 40 с. Генслер 20 с. Грігораш 30 с. Грігоца 30 с. Дзядась 20 с. Жуковський 1 К 70 с. Рітігштайн 20 с. Шторпер 40 с. Андрашко 1 К. Вольф 1 К. — Разом 19 К 80 с.

І. б кляса: Зінкевич 50 с. Іванович 6 К. Касяничук 20 с. Катеринюк 50 с. Кіндрат 40 с. Клевчук Іван Костів 50 с. Клевчук Іван Миколів 70 с. Кожухар 60 с. Корчмарик 40 с. Косменко 30 с. Космінський 1 К. Костюк 80 с. Котик 1 К 20 с. Кравчук 20 с. Кузик 80 с. Лечук 20 с. Лукач 60 с. Луцяк 40 с. Лучанський 2 К. Маковійчук 20 с. Маковський 40 с. Марковський 40 с. Мартинчук 1 К 20 с. Мачушак 1 К. Мельник 40 с. Мельниченко 20 с. Мельничук 40 с. Михайлюк 1 К 20 с. Мікош 20 с. Никорук 1 К, Олійник 40 с. Олійнич 40 с. Онишук 1 К. Остапович 20 с. Шелепницький 60 с. — Разом 26 К 70 с.

І. в. кляса: Павлюк 1 К. Пакек 20 с. Паньків 3 К. Процик 40 с. Райло 30 с. Ракоче 1 К 10 с. Романко 40 с. Семенюк 40 с. Серденчук

30 с. Сінгалеви́ч 1 К. Скаку́н 30 с. Сьмі́тюх 40 с. Сня́тинчу́к 30 с. Ткачу́к Васи́ль Тодо́рів 30 с. Угри́нюк 80 с. Хра́пко 20 с. Фе́дору́чк 20 с. Фрі́ц 1 К 50 с. Чере́дюк 40 с. і 2 К за зни́щене карти. Ша́пка 20 с. Ше́вчик 40 с. Щупа́чинський 20 с. Шмі́д 20 с. Дво́х учени́ків 20 с. — Разом 15 К 70 с.

II. а. кляса: Абрага́мови́ч 1 К 70 с. Альбо́та 1 К 60 с. Андри́ичу́к 2 К. Анто́нюк 1 К 60 с. Ари́йчу́к Бори́с 2 К. Ари́йчу́к Дми́тро 1 К. Ахте́ми́чу́к 1 К, Бає́р 1 К. Бережа́н 1 К. Березка́ 50 с. Би́чик 30 с. Бого́дан 1 К. Бор́тник 1 К. Бра́тани́ч 75 с. Була́вка 1 К 40 с. Буцу́ра 4 К. Во́льф 20 с. Га́рас 1 К 50 с. Га́рмату́к 60 с. Гни́дани́к 2 К. Го́ричка 1 К 50 с. Грима́люк 60 с. Гро́мко 60 с. Гу́дима 10 К. Га́врилю́к 50 с. Ги́дух 80 с. Гре́кул 1 К. Гринде́й 2 К. Гри́н 2 К. Ди́ба 1 К. Ди́мка 1 К 40 с. Дри́шан 1 К. Дро́ник 50 с. Жу́ковський 1 К. Жу́раковський 1 К 40 с. Іва́нович 20 с. Кий 50 с. Левчу́к 1 К 50 с. Есне́р До́ра 1 К. — Разом 54 К 65 с.

II. б. кляса: Каве́цький 1 К. Ка́плун 30 с. Ки́рилюк 40 с. Клепа́ч 30 с. Кля́йн 1 К. Коби́лянський 20 с. Ко́гут 20 с. Ко́сінський 2 К. Ко́стюк 1 К. Ко́стини́к 50 с. Кра́сії 20 с. Ку́йби́да 20 с. Ку́ницький 20 с. Ку́хлі́й 20 с. Лисю́к 40 с. Ло́юк 20 с. Ма́зурак 20 с. Мака́ра Гри́ць 20. Мака́ра Ма́тій 20 с. Ма́ковійчу́к 20 с. Ма́ксимю́к 20 с. Ма́ндзю́к 1 К. Ма́ндрі́к 20 с. Ма́ндяк Васи́ль 90 с. Ма́ндяк Іва́н 2 К. Ма́нів 40 с. Ма́ртиню́к 20 с. Ма́сікеви́ч 50 с. Ма́сля́нка 20 с. Миха́льчу́к 70 с. Мо́шук 20 с. Не́чай 20 с. Ше́леп 20 с. Яре́мчу́к 30 с. — Разом 16 К 20 с.

II. в. кляса: Пала́дйчу́к 60 с. Петро́шин 30 с. Петро́вський 1 К. По́нюк 60 с. Ра́влюк 20 с. Розенбля́т 30 с. Розенге́к 2 К. Рома́нко Дми́тро 80 с. Рома́нко Мико́ла 80 с. Сака́люк 1 К. Слобо́дья́н 20 с. Спіжа́вка 1 К. Су́холо́тюк 20 с. Ти́шковський 30 с. Ткачу́к 20 с. Томору́г 1 К. То́мюк 1 К. Фе́дак 20 с. Фе́дорови́ч 50 с. Фо́тій 10 с. Фри́мет 30 с. Ча́йкі́вський 30 с. Черня́вський 1 К. Шкварчу́к 40 с. Шле́мко 2 К. Ю́рійчу́к Де́нис 60 с. Я́гнич 30 с. Яно́ш 8 К. — Разом 25 К 20 с.

III. а. кляса: Бажа́н 2 К. Бе́рбю́к 20 с. Бле́да 50 с. Бодна́р 50 с. Бу́тук 4 К. Во́лошин 2 К. Га́расимю́к 1 К. Га́рдт 1 К. Гендле́р 50 с. Го́менко 50 с. Грі́гоца 50 с. Дани́ляк 1 К. Дра́бик 1 К. Ки́цул 1 К. Ко́шман 30 с. Кра́в 50 с. Кра́вцба́х 1 К 50 с. Кра́йсберге́р 1 К. Кри́цул 50 с. Кро́йтор 50 с. Чупча́нко 2 К. Ку́рилю́к 1 К. Ла́ндяк 60 с. Ма́ковійчу́к 50 с. Ма́ртиню́к 1 К. Ма́лик 50 с. Мойсю́к 50 с. Сви́стун 20 с. Фо́тиню́к 1 К. Фі́вчу́к 50 с. Че́ховський 2 К. Яво́рський 50 с. Ко́вердо́вич 1 К. — Разом 30 К 30 с.

III. б. кляса: Васи́лів 40 с. Вели́кго́лова 30 с. Воє́відка Андри́й 1 К. Воє́відка Дми́тро 40 с. Бу́зик 60 с. Ма́ксимю́к 20 с. Наво́льський 30 с. На́конечни́й 50 с. Олі́йни́к 1 К 22 с. О́нишу́к 50 с. Осаде́ць 2 К. Оста́фіїв 20 с. Петро́к 20 с. При́нковський 1 К. Ра́коче 1 К 80 с. Ра́тес 1 К 40 с. Ро́левич 40 с. Рома́нко 30 с. Ро́шка 30 с. Ру́денський 2 К. Ста́дник 50 с. Ста́сюк Іва́н 60 с. Су́хобо́кий 1 К. Те́ненбля́т 3 К 50 с. Ти́мчу́к 30 с. То́мюк 1 К. Ши́нка́р 20 с. Шо́р 50 с. Ште́рнберґ 50 с. Си́мови́ч 2 К. Сінгалеви́ч 1 К. — Разом 26 К 12 с.

IV. а. кляса: Альбо́та 70 с. Бе́рбю́к 40 с. Бо́ярьський 3 К. Будзи́нський 1 К. Бу́рчинський 1 К. Буцу́ра 1 К. Ге́флі́нг 3 К. Гна́тчу́к 1 К. Гри́горови́ч 50 с. Га́вронський 1 К. Дзя́лошинський 1 К. Ди́длу́х 1 К.

Дмитрюк 2 К. Дресель 3 К. Епштайн 1 К. Ілюк 1 К. Катеринчук 1 К. Колодій 1 К. Крайнер 50 с. Кукурудзяк 50 с. Куриляк 1 К. Лаба 1 К. Легкун 1 К. Липовик 1 К. Лисюк 1 К. Лукач 1 К. Гавронська 1 К. — Разом 31 К 60 с.

IV. б кляса: Артич 30 с. Бойчук 1 К. Вістовський 40 с. Манкевич 1 К. Маріяш 1 К. Мединський 1 К. Мігайчук 50 с. Мудрак 40 с. Никифорів 20 с. Петрачик 1 К. Поклітар 40 с. Ратнер 2 К. Руснак 1 К. Скрипник 1 К. Скрицький 4 К. Страчук 50 с. Томоруг 30 с. Тріска 30 с. Цісик 1 К. Штернберг 3 К. — Разом 20 К 30 с.

V. кляса: Волянський 1 К. Гальчук 1 К. Гардт 5 К. Герман 1 К. Голнатий 50 с., Гольдіг 50 с. Готесман 5 К. Дмитрюк 1 К. Дутчак 50 с. Загарюк 1 К. Івасюк Володимир 2 К. Івасюк Микола 1 К. Кантемір Юрій 1 К. Канюк 50 с. Капралік 3 К. Говч 6 К. Козарійчук 1 К. Коновал 1 К. Копачинський 2 К. Курц 2 К. Лесюк 2 К. Лисняк 2 К. Муринок 50 с. Непокуй 1 К. Одайський 1 К. Панчук 1 К. Петрашук 50 с. Печенюк Дмитро 1 К. Печенюк Петро 1 К. Пішак 2 К. Порценалюк 3 К. Рибіцький 2 К. Скорейко 5 К. Спинул 1 К. Стефюк 1 К. Гарнавіський 50 с. Тевтул 8 К. Тимчук 1 К. Федорюк 50 с. Чупрун 1 К. — Разом 73 К 50 с.

VI. кляса: Андріївський 40 с. Бережан 40 с. Бонк А. 50 с. Бонк Станіслав 50 с. Бортник 40 с. Вахнюк 30 с. Вигелюк 50 с. Волошук 50 с. Гандзюк 50 с. Грігоца 40 с. Драчинський 1 К, Евстафієвич 60 с. Зибачинський 1 К. Костинюк 1 К. Кузик 60 с. Кучурак 60 с. Лінкс 40 с. Маковський І. 50 с. Маковський О. 50 с. Максимюк 50 с. Мельничук В. 40 с. Мельничук М. 40 с. Навольський 60 с. Недільський 1 К. Оробець 1 К. Павчук 1 К. Панчик 1 К 40 с. Патапівич 1 К. Пікас 1 К. Пушкар 40 с. Рахмістриук 1 К. Розвадовський 1 К. Рудик 40 с. Руснак 1 К. Соколюк 50 с. Солевозинський 50 с. Станка 1 К 20 с. Стефанік 50 с. Сторощук 1 К. Стратійчук 50 с. Тарновецький 40 с. Ульванський 50 с. Федак 50 с. Федорюк 50 с. Юрійчук 40 с. — Разом 29 К 20 с.

VII. кляса: Боліновський 21 сот. Горин 3 К, (2 К з коляди), Грібович 1 К, Заклинський 50 сот., Кантемір 3 сот., Кузняк 2 К, Кусек 60 сот., Ластівка 50 сот., Новіцький 40 сот., Прокіпчук 30 сот., Скибінський 40 сот., Чернецький 40 сот. Разом 9 К 34 сот.

VIII. кляса: Васильків 2 К, Грималюк 1 К, Гавронський 1:50 К, Дівер 2 К, Жуковський 1 К, Катеринюк 2 К, Кинасевич 2 К, Король 1 К, Натурчак 1 К, Павлюк 2 К, Попель 2 К. Романко 5 К, Рудницький 4 К, Сенюта 1 К, Тарновецький 1 К, Ткачук 1 К, Фоки 1 К, Хемійчук 2 К, Чернівчанин 1:50 К, Черський 1 К, Шпанюк 2 К, Шпитко 1 К. — Разом 38 К.

3. Бібліотека товариства.

В шкільнім році 1912. 13. дарували ученики 136 книжок; разом є тепер усіх книжок 830, а то для приготівки 46, I. кл. 225, II. кл. 96, III. кл. 129, IV. кл. 118, V. кл. 103, VI. кл. 74, VII. кл. 38, VIII. кл. 47.

Всім жертводавцям, членам і прихильникам товариства складає виділ в своїм імені і в імені бідної молодіжи щиру подяку тай просить і на далі не забувати на се добродійне товариство.

В) Бурси.

1. Товариство „Українська бурса в Кіцмані“ приймало на початку шкільного року до бурси 115 питомців, з того на мешканє і харч 99, лишень на харч 16 учеників. Серед року вступило ще 3 учеників (1 на мешканє і харч, 2 лише на харч), так що разом прийнято 118 питомців. З того числа виступило або видалено в протягу року 33 питомців (25 питомців, що були на мешканю і харчі а 8, що були тільки на харчі), так що при кінці шкільного року остало ся в бурсі 85 питомців (75 на мешканю і харчі, а 15 лиш на харчі). Пересічна оплата від 1 питомця виносила місячно 11 77 К.

На приходн товариства складали ся: а) оплати бурсаків; б) за-помога краєвого Виділу в сумі 2000 К; в) добровільні датки грішми в висогі майже 500 К.

На будову нового будинку дістало товариство від сойму за-помогу 4000 К; разом з давною готівкою виносить тепер будівельний фонд 15.000 К.

2. Приватна бурса під зарядом катехити о. А. Сімовича дала сего року приміщенє 34 питомцям за пересічною місячною платою 15 29 К. Бурса утримувала ся з оплат питомців; добровільні датки зложили лиш отсі доброді: проф. Голубович 3 К; о. Боярський 15 К; о. Попель 10 41 К; п. Кляйн 3 К; проф. Гошовський 2 К; п. Тишковський 50 kg кукур. муки.

VIII. Испити зрілости.

1. Осінний речинець 1912:

До испиту зголосив ся 1 публичний ученик і 5 екстерністів.

Теми при письменнім испиті, що відбув ся від 16. до 19. вересня, були такі:

Українська задача (до вибору): 1. Літературне відродженє на буковинській Україні; 2. Які події вплинули на перетворенє Австрії в конституційну державу?

3. „Не зітхай, а працюй, поки сили ще є;

Тільки праця одна гарні жнива дає.“

(Куліш.)

Німецька задача (до вибору): 1. Die Verdienste der Romantiker; 2. Die Bedeutung der Kreuzzüge; 3. Triumph des Menschen über die Naturgewalten.

Латинська задача: М. Т. Cicero, pro Sulla IX, 26—28.

Грецька задача: Плятон: Менекс. с. XI—XII.

Устний испит відбув ся 24. вересня під проводом ц. к. краєвого інспектора Антона Їлима з таким вислідом: 2 зрілі, 3 репробовані на пів року, а 1 на цілий рік.

2. Зимовий речинець 1913:

До испиту зголосило ся 4 екстерністів, яких репробовано в літнім, зглядно осіннім речинці 1912.

Теми при письменнім испиті, що відбув ся від 10. до 14. лютого, були такі:

Українська задача (до вибору): 1. Історичні вірші Шевченка; 2. Чим здобувають собі народи світове значінє? 2. Цивілізаційне значінє друкарської штуки.

Німецька задача (до вибору): 1. „Wo rohe Kräfte sinnlos walten, da kann sich kein Gebild gestalten.“ (Schillers Glocke); 2. Um welche Zweige der Literatur hat sich Lessing verdient gemacht? 3. Die Folgen des dreißigjährigen Krieges.

Латинська задача: T. Livius XLV. 19, 1—12.

Грецька задача: Ксенофонт: Гелен. I., 7, 3—9.

Устний іспит відбув ся 17. лютого під проводом директора закладу д-ра Агенора Артимовича з таким вислідом: всі кандидати зрілі.

3. Літний речинець 1913:

Письменний іспит відбув ся від 26. до 29. мая. Абітурієнтів поділено на два відділи (А і Б).

В обох відділах теми були однакові:

Українська задача (до вибору): 1. Жерела і розвій поетичної творчости Шевченка; 2. Як відбило ся на політичнім і культурнім житю положенє України на границі сходу і заходу? 3. „Щасливъ, кто сопрягъ сродную себѣ частную должность съ общею.“ (Сковорода.)

Німецька задача (до вибору):

1. Das Alte stürzt, es ändert sich die Zeit
Und neues Leben blüht aus den Ruinen.

2. Die Freiheitsdichtungen der deutschen Klassiker; 3. Der Mensch, ein Sohn der Zeit, ein Herr der Zeit, ein Raub der Zeit.

Латинська задача: T. Livius XXIV, 48.

Грецька задача: Herod. III 20—21.

Устний іспит відбув ся 25. і 26. червня під проводом ц. к. краевого інспектора Антона Клима. Вислід іспиту показує отся табличка:

Які абітурієнти	До іспиту зрілі істи по списку см	з того		Неста- вилось		Зрілі				Незрілі				0/ зрілих	
		по раз другий	по раз третій	і за слаботи	і за неістат. пот и пяр	в означенєм	одногосло	більшостию голосів	разом	на 1/2 року	на 1 рік	без речинця	на завсїди		разом
Публичні . . .	22	.	.	.	.	8	12	2	22	.	.	.	.	.	95.5
Приватисти . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Екстерністи . .	5	.	.	5	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Разом . .	27	.	.	5	.	8	12	2	22	.	.	.	.	.	95.5

4. Виказ абітурієнтів, що дали експт зрілості:
влітку 1912:

Ч.	Ім'я і прізвище	Місце уродження	Рік уродж.	Бра	Ходив до гімназії в роках	Зрілий	Має замір вступити студіям
1	Бояновський Василь	Кішмань, Буковина	1892	привокз.	1904—1912	більш год. одногол.	права теолог.
2	Мойсюк Петро	Решужинці, Буковина	1885	"	"	"	"
в зимовій річці 1913:							
1	Волошин Емдокім	Носів, Галичина	1886	гр.-кат.	"	екстерн.	права
2	Зайдман Сімон Юда	Київщин, Буковина	1889	мокс.	"	"	"
3	Мороз Василь	Крепатик, Буковина	1889	привокз.	"	"	фільоз
4	Позюк Юрій	Дужани, Буковина	1887	"	"	"	"
в літній річці 1913:							
1	Васильків Іван	Глухівок, Галичина	1893	гр. кат.	1905—1913	одногол.	теолог.
2	Гримадок Дмитро	Товари, Буковина	1892	привокз.	1905—1913	"	"
3	Гаронський Маррон	Кішмань, Буковина	1894	гр.-кат.	1904—1913	"	права
4	Дівер Омелян	Великі Мости, Галич.	1893	мокс.	1905—1913	з відзн. одногол.	"
5	Жуковський Євген	Кішмань, Буковина	1893	привокз.	1905—1913	з відзн. одногол.	теолог.
6	Катеринюк Михайло	Хлівише, Буковина	1895	"	1905—1913	"	фільоз
7	Кинастич Микола	Босири, Галичина	1891	гр.-кат.	1905—1913	одногол.	теолог.
8	Король Іван	Чернів, Галичина	1888	"	1905—1913	з відзн.	фільоз
9	Натуркач Іван	Дуліська, Галичина	1892	"	1905—1913	"	права
10	Набалюк Ксенофонт	Омут, Буковина	1888	привокз.	1905—1913	"	права
11	Понель Курій	Львів, Галичина	1893	гр.-кат.	1904—1913	одногол.	техніка
12	Ружанко Стефан	Запашка, Галичина	1891	"	1904—1913	більш. одногол.	медичина
13	Рудницький Омелян	Височка, Галичина	1893	"	1904—1913	одногол.	вет.р.
14	Сенюга Семен	Комарно, Галичина	1894	"	1905—1913	з відзн.	фільоз
15	Тарновський Мих	Крепатик, Буковина	1891	привокз.	1905—1913	більш. гол.	теолог.
16	Ткачук Омелян	Кішмань, Буковина	1891	"	1901—1913	одногол.	права
17	Фок Іван	Крепатик, Буковина	1891	"	1904—1913	"	геол.ог.
18	Хемічук Дарій	Нові Маматівці, Буковина	1892	"	1903—1913	з відзн.	вет.р.
19	Чернівчанин Стефан	Оришці, Буковина	1892	"	1905—1913	"	фільоз
20	Черський Ти	Кішмань, Буковина	1890	"	1904—1913	одногол.	права
21	Шпанюк Іван	Чорногуз, Буковина	1892	"	1905—1913	з відзн.	"
22	Шпитко Стефан	Кіпас, Буковина	1893	"	1905—1913	одногол.	медичин

ІХ. Літопись гімназії.

Записи учеників до гімназії відбули ся в днях 2., 3. і 4. вересня; рівночасно переведено також вступні іспити до I. кл. тай іспити до висших клас.

Дня 4. вересня отворено шкільний рік 1912/13 торжественним богослуженєм, а 5. вересня розпочала ся вже правильна наука.

Дня 10. вересня відбуло ся заупокійне богослуженє в річницю смерти Є. цїс. і кор. Вел. бл. п. цїсаревой Єлисавети.

В днях 16. до 19. вересня відбув ся письменний, а 24. вересня устний іспит зрілости (осінний речинець) під проводом ц. к. краєвого інспектора Антона Кліма.

Дня 28. вересня уладила гімназія прогульку на виставу домашнього промислу в Коломнії.

Дня 4. жовтня обходила гімназія Іменини Є. цїс. і кор. Вел. Цїсаря Франца Йосифа I. торжественними богослуженнями по всіх місцевих церквах.

Дня 2. січня 1913 святкувала молодіж гімназії 25. роковини смерти поета Осипа Юрія Федьковича. Сей день був вільний від науки в школі; рано відбуло ся торжественне богослуженє в православній церкві, а по полудні о 6. годині концерт з такою програмою: 1. Федькович-Ніжанковський: Золоті зорі, муж. хор; 2. Відчит: Значіне Федьковича для української літератури; 3. Федькович: Пречиста Діво радує ся Маріє, деклям.; 4. Франко-Січинський: Даремне пісне, муж. хор; 5. Ляпанка: Мрія (А-толл), скрипкове сольо; 6. Шевченко-Лисенко: Гамалія, муж. хор в супроводі фортепяну; 7. Rondo C-dur, фортепянове сольо; 8. Кузьменко-Вахнянин: Три дороги, муж. хор; 9. Федькович: Сонні мари, деклям.; 10. Колесса Філярет: Вулиця, мішаний хор; 11. Закінченє.

Перший піврік закінчено 31. січня роздачею свідощтв, а 1. лютого розпочав ся другий піврік.

В днях 10. до 14. лютого відбув ся письменний, а 17. лютого устний іспит зрілости (зимовий речинець) під проводом ц. к. директора закладу Д-ра Агенора Аргимовича.

Дня 19. цвітня обходила гімназія 200-літний ювілей тривання прагматичної санкції по такій програмі: 1 Промова проф. Голубовича про значіне прагматичної санкції; 2. Попович: До вітчизни, деклям.; 3. Моя Австрія, хор учеників; 4. Мури Габсбурга, деклям.; 5. Народний гимн.

Письменний іспит зрілости в літнім речінці відбував ся від 26. до 29. мая, а устний від 25. до 26. червня під проводом ц. к. краєвого інспектора Антона Кліма.

Дня 7. червня святкувала молодіж гімназії 52. роковини смерти найбільшого поета України Тараса Шевченка. Того дня відправлено рано торжественне заупокійне богослуженє в православній церкві, а вечером о 8. годині відбув ся концерт з такою програмою: 1. Франко-Січинський: Нудьга гнітить, муж. хор; 2. Промова: Шевченко в світлі європейської критики; 3. Шевченко-Січинський: Лічу в неволі дні і ночі, мішаний хор; 4. Лепкий-Січинський: Finale, тенорове сольо; 5. Шевченко: Лілея, деклям.; 6. Шевченко-Воробкевич: Заросли шляхи тернами, муж. хор.; 7. Чайченко-Січинський: Дніпро реве, мішаний хор;

8. Шевченко-Лисенко: Іван Підкова, муж. хор; 9. Леся Українка-Лисенко: На провесні, дует на сопран і альт; 10. Шевченко: Буває в неволі иногді згадаю своє стародавнє, деклям.; 11. Шевченко-Лисенко: Ой люлі, люлі, моя дитино, тенорове сольо; 12. Шевченко-Вахнянин: Дума з поеми Невольник, мішаний хор; 13. Чернявський-Ярославенко: Тихо гоюдають ся, муж. хор; 14. Закінченє.

Дня 19. червня був на візитаци рисунків ц. к. краєвий інспектор І. Стефанович.

Протягом року приступила молодіж три рази до сповіди і причастия; перед великодними святами відбували ся великодні реколекции.

Шкільний рік закінчив ся дня 1. липня святочним богослуженєм і роздачю свідоцтв. Від 1. до 2. липня відбували ся вступні испити до І. кл. тай испити приватистів.

Х. Фізичне вихованє молодіжи.

Крім обовязкових вправ на годинах гімнастики ходила молодіж від часу до часу на близькі площі в місті і поза містом тай віддавала ся там всіляким забавам і грам на вільнім воздуху. В сім шкільнім році справила гімназия для таких забав багато нових приборів тай побільшила число тих, що вже перед тим були в гімназии. Через те забави стали далеко живійші, приємнійші і ріжнороднійші, бо в наслідок більшого вибору забавових приборів могли ученики вибирати собі всілякі роди забав тай змінювати їх в кожній хвилі після власної вподоби. Окрім того панувала сего року серед гаких забав більша карність тай систематичність, бо за зиму встигли собі учителі гімнастики вишколити зпоміж старших учеників на окремих годинах більше число провідників для таких забав, а се показало ся в практиці дуже корисним з огляду навелике число маленьких, ще не привиклих до порядку учеників найнижших класів. Жаль лишень, що число таких забав на вільнім воздуху було сего року далеко меньше як попередного року, а то в наслідок безнастанних дощів не лиш в осени 1912. р., але також і на весні 1913.

За то більше було сего року прогульок не лиш в околицю самого міста, але також і в дальші сторони. Так 16. вересня придивляли ся ученики під проводом учителів гімнастики і природописних наук штучній ловлі риб у суховерхівській ставі, осінньому спусканю води із ставів тай переносуваню риби на зимівлю із літних ставів до окремих збірників. Дня 28. вересня устроїла гімназия загальну прогульку на виставу домашнього промислу в Коломиї, що відбувала ся від 21. до 28. вересня під протекторатом Іх Вис. будуч. престолонаслідника архикн. Кароля Франца Йосифа і архикн. Зити. Ся прогулька незвичайно розширила духовий виднокруг молодіжи, бо тут перший раз могли ученики бачити, що то таке вистава взагалі, як її устроює ся тай яке має вона значіне для народу. Окрім того заважила вона багато також в національнім вихованю молодіжи, бо відповідні поясненя учителів при оглядуваню поодиноких предметів показали наглядно ученикам, як багато в нашого народу зміслу до краси, кілько оригінальної помисловости і своєрідної культури. Богато нового дала ученикам також сама дорога до Коломиї

тай оглядини сего міста, особливо коли зважити, що наші ученики мало де бувають тай крім рідного села і невеличкого Кіцманя мало що більше в своїм життю бачили. Дня 28. лютого 1913 устроєно під проводом учителів гімнастики т. зв. форсовний марш (14 км.) з Кіцманя до Веренчанки, а дня 15. марта такий самий марш до Валяви. Дня 24. мая відбула V. кляса під проводом учителя географії научну прогульку з Кіцманя до Дубівців. Підчас дороги вправляли ся ученики в відчитуваню спеціальної військової карти (1 : 75000), щоби в той спосіб могли практично використати набуті в школі теоретичні відомости і поученя про уклад і призначенє таких військових карт. Крім сеї прогульки відбула та сама кляса ще дві подібні прогульки по околиці Кіцманя з такою самою цілю під проводом учителя природописних наук. Дня 3. червня їздили ученики висших кляс під проводом трох учителів до Заліщик, щоби познакомити ся практично з всілякими формами і будовою землі. Після ншого наукового пляну учить ся в V.—VI. клясі разом з географією ще трохи й геології. Але тому що наука геології без екскурзий цілком безвартна тай не викликає багато зацікавлення, то щоби дати ученикам бодай яке-такє понятє про геологічні верстви, про повстанє тих верствів, про означенє їх віку, про ерозию ріки і про геологічну будову північної Буковини, поведено учеників до Заліщик і тут показувано їм на берегах Дністра з буковинського боку все се, що висше згадало ся. На сїм місці треба подякувати о. Бринданови з Крещатика і п. Лесюкови, начальникови громади Дзвинячки, за ласкаве угощенє учеників, через що кошта прогульки стали далеко меньші, а се багато значить, коли зважити лихе магеріяльне положенє наших учеників.

В зимі не мала молодіж ніяких приємностей. Ховзати ся нема де, бо стави на зиму спущені, а штучної ховзанки сего як і тамтого року ніхто не уладжував. Спускати ся санчатами також не було як, бо рідко коли впало тільки снігу, щоби мож було віддавати ся сій розривці.

В разі слабости лічили безплатно бідних учеників др. Лев Воевідка і повітовий лікар др. Герман Тітінгер, а аптикар Л. Фаєрштайн продавав ліки о 25% таньше, за що всім тром добродїям молодежи належить ся заслужена подяка.

Наука стріляня відбувала ся через цілий рік по 2 год. тижнево під проводом проф. Гошовського. Учеників записало ся 38, ходило правильно 22. Тому що в місці нема ані військової ані ніякої иньшої стрільниці, вправляли ся ученики лишень в т. зв. хатнім стріляню, що зимовою порою відбувало ся в гімнастичній салі, а в літі на подвірю гімназияльного будинку. Вправді внесло ся поданє до військових властей у Чернівцях, щоби дозволили користати з тамошньої стрільниці, але відповідь наспіла так пізно (з початком червня), що годї вже було уладити сего року стріляне острими набоями. Також стріляне сліпими набоями, получене з полевими вправами, в яких минувшого року ученики брали дуже живу участь, мусіло сего року відпасти з тої причини, що військова управа не лиш що не прислала нових набойв, але в додатку ще й стягнула старі, так що ученикам не лишило ся навіть одного патрона на показ. Таким чином не принесло стріляне тої користи, яку воно приносить ученикам по більших містах, де є всякі дані для плеканя сеї науки.

XI. Гімназияльна читальня.

З початком шкільного року 1912. 13. заснували ученики висших клас за дозволом шкільних властей гімназияльну читальню, котра поставила собі за ціль самообразованє членів а) при помочи відчитів, рефератів та дискусий, б) через читанє наукових та літературних часописий і журналів. Читальнею управляв виділ, зложений з 9 членів, а вибраний загальними зборами на протяг одного шкільного року. Вписове виносило 30 сот., а місячна вкладка 20 сот. місячно. Читальня була отворена кожної днини від 5. до 8. год. по полудні. Ізза браку фондів приходили до читальні лиш такі журнали: Літературно-Науковий Вістник, Українська Хата, Ілюстрована Україна, Дзвін. Крім того в міру потреби визичувала гімназия ученикам деякі книжки і словарі, як німецький лексикон Маєра, російський Брокгава-Ефрона, Записки Наукового Товариства імени Шевченка у Львові і Києві, грецькі, латинські, німецькі та українські словарі і т. и. Відчитів було в році 14: 1. Літературна діяльність Ібзена; 2. Про слово о полку Ігоревім; 3. Літературна діяльність Льва Толстого; 4. Дещо про часописі; 5. Погляд грецьких філософів на державу і її устрій; 6. Літературна діяльність Винниченка; 7. Козаччина в творах Шевченка; 8. Коліївщина; 9. Дещо про українські часописі; 10. З історії політичного і соціального руху в Роси; 11. Козаччина на переломі XVI. і XVII. в.; 12. Про сонце; 13. Про Будду і буддизм; 14. Про Осипа Федьковича. На відчити приходило пересічно 50 учеників; за кождим разом вивязувала ся жива і обширна дискусия, так що часами ізза браку часу треба було її переносити на другу днину. Найкраще розвивала ся читальня в осени і в зимі; на весні рух ослаб, бо учеників приманювала краса природи далеко більше як обмежена кімната читальні.

XII. Важнійші розпорядження шкільних властей:

Міністерство просвіти розпорядком з дня 3. марта 1913, ч. 48947 (розп. краєвої Ради шк. з дня 18. червня 1913, ч. 4512) подало до відома дирекціям всіх середних шкіл, що на будуче при кождім повторюваню передматурального испиту має ся платити окрему таксу в такій висоті, як се означують матуральні приписи для першого передматурального испиту. Рівночасно запорядило то саме міністерство, що передматуральний испит треба довести до кінця навіть в таким разі, як кандидат не відповів з одного або й більше предметів. Повторювати такий испит можна в безконечність, але за кождим разом найдальше по упливі двох місяців.

XIII. Спис учеників при кінці шк. р. 1912 13.

(Товстий друк зазначає, що ученик зрілий з відзначенєм до висшої класи. При приватистах відзначеня не зазначено, бо їх испити відбули ся по виході з відомлення.)

Приготовка: 1. Бабнич Михайло, 2. Братанич Микола, 3. Булавка Іван, 4. Гарматюк Емануїл, 5. Гнїдий Стефан Василь, 6. Гуловач Микола,

7. Драгінда Кость, 8. **Костинюк Іфтемій**, 9. Лупашко Василь, 10. Мажар Дмитро, 11. Мидловський Лев, 12. **Михальчук Микола**, 13. **Олексюк Іван**, 14. Олійник Кость, 15. Олійник Юрій, 16. Орловський Карпо, 17. **Пацарина Віктор**, 18. **Побурян Микола**, 19. Радомський Дмитро, 20. Руснак Семен, 21. Андроник Василь, 22. Янош Юрій.

І. А. кляса : 1. Аврам Адріян, 2. Андрияшук Сильвестер, 3. Андрюк Володимир, 4. Барановський Аркадій, 5. Бельбас Гриць, 6. Бережницький Микола, 7. Берман Казріель, 8. Библюк Микола, 9. Бірнбавм Лейзор, 10. Бойчук Микола, 11. Вайнравб Мортко. 12. Васильківський Іван, 13. **Вепрук Стефан**, 14. Винничук Гриць, 15. Вівчар Іван, 16. Гаврилук Михайло, 17. Гаман Рудольф, 18. Гоменко Михайло, 19. Гоменко Стефан, 20. **Гошовський Осип**, 21. Григорічук Стефан, 22. Григоряк Дмитро Василів, 23. **Григоряк Дмитро Ісаїв**, 24. Гриник Леонтій, 25. Грицик Матїй, 26. Гензлер Мордко, 27. Глобак Іван, 28. Грігораш Василь, 29. Грігоца Омелян, 30. **Дзядась Маріян**, 31. Жуковський Микола, 32. Рітігштайн Мойсеї, 33. Шгорпер Сальомон Лейба. Прив. : 34. Андрашко Аделяїда Матильда, 35. Вольф Олена, 36. Кепко Анна.

І. Б кляса : 1. Зінькевич Зеновій, 2. Іванович Евзебїї, 3. Касянчук Микола, 4. Катеринюк Антїн, 5. Кіндрат Танас, 6. Кливчук Іван Костїв, 7. Кливчук Іван Миколів, 8. Кожухар Дмитро, 9. **Козминський Борис**, 10. Корчмарик Іван, 11. Косменко Антїн, 12. **Костюк Тодор**, 13. Котик Микола, 14. Кравчук Петро, 15. Кузик Василь, 16. Лечук Юстин, 17. **Лукач Стефан**, 18. Луцяк Микола, 19. Лучанський Олександр, 20. Маковійчук Микола, 21. Маковський Стефан, 22. Маркевич Іван, 23. Марковський Микола, 24. **Мартинчук Іван**, 25. Мельник Андрій, 26. Мельниченко Іван, 27. Мельничук Василь, 28. Мельничук Кость, 29. **Михайлюк Микола**, 30. Никорук Павло, 31. Олійник Юрій, 32. Олійнич Яків, 33. Онищук Денис, 34. Остапович Іван, 35. **Шелепницький Дмитро**. Прив. : 36. Курилук Параскева, 37. Моргоч Анна, 38. Филипчук Марія.

І. В кляса : 1. **Павлюк Іван**, 2. Пакет Володислав, 3. Паньків Іван, 4. Процик Іван, 5. Радзїшевський Казимір, 6. Райло Іван, 7. Ракоче Іван, 8. Романко Стефан, 9. Рудик Корнило, 10. Семенюк Василь, 11. Сердинчук Іван, 12. Сикот Віктор, 13. Сінгалевич Стефан, 14. Скаун Дмитро, 15. Словський Євген, 16. **Смітюк Михайло**, 17. Снятинчук Іван, 18. Сохакнї Сильвестер, 19. Сухобокий Володимир, 20. Тимчук Андрій, 21. Ткачук Василь Гаврилів, 22. Ткачук Василь Теодорів, 23. Ткачук Денис, 24. Томоруг Льонгін, 25. Угринюк Петро, 26. **Федірчик Яким**, 27. Фівчук Дмитро, 28. Фріц Сальо, 29. Хомський Іван, 30. Храпко Василь, 31. Чередюк Михайло, 32. Чернівчан Василь, 33. Шапка Василь, 34. Шевчик Іван, 35. Шмід Дмитро, 36. Шульман Сїмон, 37. Щупачинський Ілія. Прив. : 38. Кіршнер Фані, 39. Таненбавм Гільдегарда, 40. Таненбавм Гізеля, 41. Чупрун Олена, 42. Шефлер Кляра.

ІІ. А кляса : 1. Абрагамович Моїсей, 2. Альбота Василь, 3. **Андрїйчук Василь**, 4. Антонюк Іван, 5. Арийчук Борис, 6. Арийчук Дмитро, 7. Ахтемічук Іван, 8. Баєр Дмитро, 9. Бербюк Дмитро, 10. Бережан Іван, 11. **Березка Михайло**, 12. Бицик Михайло, 13. Богдан Олександр, 14. Бортник Іван, 15. Братаніч Стефан, 16. Булавка Михайло, 17. Буцура

Володимир, 18. Вольф Стефан, 19. **Гарас Микола**, 20. Гарматюк Василь, 21. **Гніданик Микола**, 22. Горичка Кость, 23. Грималюк Михайло, 24. Громко Стефан, 25. **Гудима Емануїл**, 26. Гаврилюк Осип, 27. Гідух Іван, 28. **Грекул Дмитро**, 29. Гриндей Іван, 30. Грін Ушер Маєр, 31. **Диба Олександр**, 32. Димка Тодор, 33. Драгінда Іван, 34. Дрищан Тодор, 35. **Дроник Емануїл**, 36. **Жуковський Іван**, 37. Жураківський Микола, 38. Іванович Стефан, 39. Лечук Іван, 40. Кий Михайло. Прив.: 41. Еснер Дора, 42. Кейван Софія, 43. Кляйн Герміна.

II. Б кляса: 1. Ілюк Іля, 2. Кавецький Франц, 3. Каплун Леонтій, Леонтій, 4. **Кирилюк Дмитро**, 5. **Клепач Гриць**, 6. Кляйн Адольф, 7. **Кобилянський Микола**, 8. Косінський Омелян, 9. Костюк Микола, 10. **Костиник Стефан**, 11. **Крастй Максим**, 12. Крочак Микола, 13. **Куницький Микола**, 14. Купчанко Сильвестер, 15. **Кухлій Юрій**, 16. Лєсюк Олександр, 17. Лоюк Іван, 18. **Мазурак Михайло**, 19. Макара Гриць, 20. Макара Матій, 21. Маковічук Іля, 22. Максимюк Василь, 23. Малищук Микола, 24. **Манджук Гриць**, 25. Мандрик Олександр, 26. Мандяк Василь, 27. Мандяк Іван, 28. Манів Микола, 29. Мартинюк Юрій, 30. Масікевич Юрій, 31. Миронюк Мартин, 32. **Мочула Тимофій**, 33. Мошук Віктор, 34. Нечай Олександр, 35. Орелецький Микола, 36. Танчак Петро, 37. Шелеп Василь. 38. Шомовський Микола, 39. **Яремчук Олександр**. Прив.: 40. Моргоч Александра, 41. Моргоч Параскева, 42. Никуляк Катерина, 43. Руснак Домна.

II. В кляса: 1. **Паладійчук Василь**, 2. Перворовський Микола, 3. Петрачик Юліан, 4. **Петришин Іван**, 5. Петровський Омелян, 6. Поклітар Юрій, 7. Понюк Остап, 8. Равлюк Микола, 9. Раковіца Василь, 10. **Розенблят Лейзор**, 11. Розенгек Карло, 12. Романко Дмитро, 13. **Романко Микола**, 14. Романюк Василь, 15. Руснак Тодор, 16. Сакалюк Теофіль, 17. **Сімович Роман**, 18. Сливка Юрій, 19. Слободян Антін, 20. Спіжавка Тодор, 22. Стефаник Антін, 22. Тарновецький Омелян, 23. Тишковський Ярослав, 24. Ткач Тодор, 25. Ткачук Тодор, 26. Томоруг Валеріян, 27. Томюк Денис, 28. Угрин Іля, 29. Федак Осип, 30. Федорович Григорій, 31. Фотій Евзєбій, 32. Фрімет Осія, 33. Чайківський Омелян, 34. **Чернявський Орест**, 35. Черногуз Кость, 36. Шкварчук Матій, 37. Шлемко Денис, 38. Юріичук Денис, 39. Юріичук Онуфрій, 40. Юсип Василь, 41. Ягнич Іван, 42. Янош Раміро. Прив.: 43. Лучанська Марія, 44. Павлюк Домна, 45. Підгірна Іванна, 46. Самокіщук Володимира.

III. А кляса: 1. Бажан Іван, 2. Бербюк Олекса, 3. Бледа Андрій, 4. Боднар Маковей, 5. Бутук Василь, 6. Волошин Давид, 7. Гарасимюк Василь, 8. Гардт Рудольф, 9. Гендлер Осип, 10. Гоменко Володимир, 11. Гуцуляк Василь, 12. Грігоца Онуфрій, 13. Даниляк Іван, 14. Драбик Нестор, 15. Кіцул Микола, 16. Кошман Микола, 17. Крав Моисей, 18. **Кравтбах Осія**, 19. Крайсбергер Хаім, 20. Крицул Василь, 21. Кройгор Юрій, 22. Купчанко Кость, 23. Курилюк Микола, 24. **Ландяк Микола**, 25. Маковічук Михайло, 26. Мартинюк Євген, 27. **Матейчук Юрій**, 28. Моисюк Василь, 29. Свистун Тодор, 30. **Фівчук Дмитро**, 31. Фотинюк Федір, 32. Чеховський Сильвестер, 33. Яворський Юрій. Прив.: 34. Волосянська Марія, 35. Ковердович Іванна.

III. Б кляса: 1. Бажалук Василь, 2. Васи́лів Семен, 3. Великголова Дмитро, 4. Венке Осип, 5. Верига Василь, 6. Верига Петро, 7. Воєвідка Андрій, 8. Воєвідка Дмитро, 9. Кузик Іван, 10. Максимюк Гнат, 11. Моргоч Михайло, 12. Навольский Олександр, 13. Наконечний Олександр, 14. Нуцуляк Юрій, 15. **Олі́тник Василь**, 16. Онищук Зеновій, 17. Орелешський Іля, 18. Орменьчук Осип, 19. Осадець Іван, 20. Остафів Павло, 21. Папіж Василь, 22. Петрюк Василь, 23. Приньковський Іван, 24. Ракоче Олександр, 25. Ратес Хаїм, 26. Ролевич Стефан, 27. Романко Теодозій, 28. Рошка Іван, 29. Руденський Теодозій, 30. Симуляк Омелян, 31. Стадник Гриць, 32. Стасюк Денис, 33. Стасюк Іван, 34. Сторощук Іван, 35. **Сухобокий Франц**, 36. Тененблят Ервін, 37. Тимчук Олександр, 38. Томюк Олександр, 39. Шинкар Лука, 40. Шиховський Филип, 41. **Шор Мехель**, 42. Штернберг Давид. Прив.: 33. Підгірна Марія Ольга, 44. Сімович Ірина, 45. Сінгалеви́ч Ольга.

IV. А кляса: 1. Альбота Іван, 2. Бербюк Микола, 3. Боярський Константин, 4. Будзінський Мечислав Франц, 5. Бурчинський Василь, 6. Буцура Віктор, 7. Гифлінг Іля, 8. Гнатчук Сава, 9. Григорович Василь, 10. Гавронський Віктор, 11. **Дзялошинський Андрій**, 12. Дідлук Володислав Осип, 13. Дмитрюк Юрій, 14. Дресель Ріхард Арнольд, 15. Енштайн Осип, 16. Івасюк Олександр, 17. **Ілюк Данило**, 18. Катеринчук Микола, 19. Колодій Іван, 20. **Крайнер Осія Герш**, 21. Кукурудзяк Юрій, 22. **Куриляк Михайло**, 23. Лаба Микола, 24. **Лехкун Іван**, 25. Липовик Михайло, 26. **Лисюк Петро**, 27. Лукач Іван, 28. Ляшкевич Володимир, 29. Черногуз Василь. Прив.: 30. Гавронська Софія.

IV. Б кляса: 1. **Артич Михайло**, 2. Бойчук Іван, 3. Вигера Никифор, 4. **Вістовський Іван**, 5. Волянський Теофіль, 6. Манкевич Василь, 7. Маріяш Василь, 8. Мединський Володимир, 9. Мігайчук Михайло, 10. **Мудрак Микола**, 11. Никифорів Стефан, 12. Одайський Іван, 13. Петрачик Володимир, 14. Пігуляк Іван, 15. Поклітар Денис, 16. Ратнер Жигмонт, 17. Руснак Василь, 18. **Скрипник Юрій**, 19. Снятинчук Іван, 20. Страчук Андрій, 21. Тевтул Октавіан, 22. Томоруг Микола, 23. **Тріска Іван**, 24. Цісик Зеновій, 25. Штернберг Натан. Прив.: 26. Мітлявтер Ціпе, 27. Ростоцька Домна.

V. кляса: 1. Авербах Шміль, 2. Волянський Василь, 3. Гальчук Іван, 4. Гардт Гуго Макс, 5. Герман Іля, 6. Голнاتیи Стефан, 7. Григорович Єронім, 8. Гольдіг Аба, 9. Готесман Соломон. 10. Даскалюк Давид, 11. Дмитрюк Микола, 12. Дутчак Іван, 13. Загарюк Василь, 14. Івасюк Володимир, 15. Івасюк Микола, 16. Кантемір Іван, 17. Кантемір Петро, 18. Кантемір Юрій, 19. Канюк Василь, 20. **Капралік Моріц**, 21. Ковч Остап, 22. Козарійчук Михайло, 23. Коновал Олександр, 24. Копачинський Франц, 25. Красняк Микола, 26. Купчанко Михайло, 27. Курц Яків, 28. Лесюк Михайло, 29. Лисняк Євген, 30. Муринюк Михайло, 31. Непокуй Антін Жигмонт, 32. Одайський Микола, 33. Олексюк Євген, 34. Панчук Василь, 35. Петращук Іван, 36. Печенюк Петро, 37. Питлик Михайло, 38. Пішак Андрій, 39. Порценалюк Василь, 40. Рибіцький Орест, 41. Скорейко Дмитро, 42. Спинул Олександр, 43. Стефнюк Юрій, 44. Тарнавський Михайло, 45. Тевтул Льонгін, 46. Тимчук Михайло, 47. Федорюк Антін, 48. Чупрун Михайло. Прив.: 49. Ілюк Нестор, 50. Федунків Тодор.

VI. кляса: 1. Андріївський Микола, 2. Бережан Гриць, 3. Бонк Антін, 4. Бонк Станіслав, 5. Бортник Василь, 6. Вахнюк Михайло, 7. Вигелюк Іван, 8. Волошук Олександр, 9. Гандзюк Яків, 10. Грігоца Василь, 11. Драчинський Денис, 12. Евстафієвич Іван, 13. Зибачинський Стефан, 14. Костинюк Микола, 15. Кузик Іван, 16. Кучурак Михайло, 17. Лінкс Віктор, 18. Маковський Іван, 19. Маковський Орест, 10. Максимюк Стефан, 21. Мельничук Василь, 22. Мельничук Микола, 23. Навольський Антін, 24. Недільський Іван, 25. Оробець Іван, 26. Павчук Михайло, 27. Панчик Михайло, 28. Патапівич Леонід, 29. Пікас Юрій, 30. **Пушкар Микола**, 31. Рахмістрюк Омелян, 32. Розвадовський Олександр, 33. **Рудик Захар**, 34. Руснак Юрій, 35. Сельський Іван, 36. **Соколюк Дмитро**, 37. **Солевозинський Іван**, 38. Станка Антін, 39. Стефаник Броніслав, 40. Сторощук Василь, 41. Стратійчук Петро, 42. Тарновецький Омелян, 43. Тодосійчук Дмитро, 44. Ульванський Стефан, 45. Федак Микола, 46. Федорюк Іван, 47. Юрічук Микола. Прив.: 48. Лоюк Іванна.

VII. кляса: 1. Боліновський Василь, 2. Бучовський Микола, 3. Бучовський Юрій, 4. Вятровський Володислав, 5. **Глушко Стефан**, 6. **Горин Тома**, 7. Гриневич Омелян, 8. Грібович Микола, 9. Дзвінський Василь, 10. Заклинський Мирон, 11. Заяць Франц, 12. Іванович Онуфрій, 13. Івасів Василь, 14. Кантемір Омелян, 15. Кузняк Микола, 16. Кусек Дмитро, 17. Ластівка Корнило, 18. Манчшин Василь, 19. Михайлюк Емануїл, 20. **Непюк Іван**, 21. Никифорів Яків, 22. Нір Давид, 23. **Новіцький Іван**, 24. Нуцуляк Михайло, 25. Олексюк Дмитро, 26. Прокіпчук Михайло, 27. Рудик Стефан, 28. **Скибінський Евген**, 29. Трибус Осип, 30. Чернецький Гриць.

VIII. кляса: 1. Васильків Іван, 2. Грималюк Дмитро, 3. Гавронський Маріян, 4. Дівер Омелян, 5. Жуковський Евген, 6. Катеринюк Михайло, 7. Кинасевич Микола, 8. Король Іван, 9. **Натуркач Іван**, 10. Павлюк Ксенофонт, 11. Попель Юрій, 12. Романко Стефан, 13. Рудницький Омелян, 14. Сенюта Семен, 15. Тарновецький Михайло, 16. Ткачук Омелян, 17. Фокі Іван, 18. Хемійчук Дарій, 19. **Чернівчанин Стефан**, 20. Черський Тит, 21. **Шпанюк Іван**, 22. Шпитко Стефан.

XIV. Статистика учеників.

(Числа в горі по правім боці цифри означають приватистів.)

При- гот.	І С Т У В С О А																Разом
	I.		II.		III.		IV.		V.	VI.	VII.	VIII.	Разом				
	А	Б	А	Б	А	Б	А	Б									
51	42 ⁴	42 ⁵	47 ²	48 ³	41 ⁴		33 ²	33 ¹	59 ¹		48 ¹	30	28	29	480 ²³		
35	50	51	49	48	47	50	43	46	33	32	53	46	33	22	638		
3	.	.	.	1	1	.	.	2	.	.	1	5	1	1	15		
38	50	51	49	49	48	50	43	48	33	32	54	51	34	23	653		
З чужих закладів прийшло:																	
37	39	36	37	3	1	3	.	3	.	3	2	3	3	.	170		
.	1	.	.	.	1	.	.	3	1	.	2	1	.	.	9		
Своїх учеників було:																	
.	10	14	12	43	42	46	41	37	31	27	49	46	27	23	452		
1	.	1	.	3	4	1	2	5	1	2	1	1	4	.	26		
38	50	51	49	49	48	50	43	48	33	32	54	51	34	23	653		
16	14	13	7	6	5	4	8	3	3	5	4	3	4	1	96		
22	36	38	42	43	43	46	35	45	30	27	50	48	30	22	557		
22	33	35	37	40	39	42	33	42	29	25	48	47	30	22	524		
.	3	3	5	3	4	4	2	3	1	2	2	1	.	.	33		
Серед року виступило																	
Число учеників з кінц. 1912/13																	
З того: а) публичних учеників																	
б) приватистів																	
4	9	3 ¹	8 ²	4 ²	5 ⁴	3 ²	7	5	4 ¹	4 ¹	8	6 ¹	3	4	77 ¹⁴		
15	18 ¹	24	16 ²	30	21	24 ²	20 ¹	21 ¹	22	18 ¹	24 ¹	21	10	9	293 ¹⁰		
3	6 ¹	7 ²	13 ¹	6 ¹	13	15	6 ¹	16 ²	3	3	16 ¹	20	17	9	153 ¹⁰		
.	0 ¹	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1 ¹		
22	33 ¹	35 ³	37 ⁵	40 ³	39 ⁴	42 ²	33 ²	42 ³	29 ¹	25 ²	48 ²	47 ¹	30	22	524 ²³		
Разом																	

2. Місце уродження.

Кіцмань . . . . .
 Буковина (крім Кіцманя) . . . . .
 Галичина . . . . .
 Чужі краї . . . . .

І С Л І С О А

	При- гот.	I.		II.		III.		IV.		V.	VI.	VII.	VIII.	Разом		
		A	B	A	B	A	B	A	B							
		26 ¹	35 ³	38 ²	35 ¹	29 ²	37 ³	26 ¹	24 ¹						44 ²	46 ¹
Українська	22	26 ¹	35 ³	38 ²	35 ¹	38 ⁴	37 ³	29 ²	37 ³	26 ¹	24 ¹	44 ²	46 ¹	26	21	480 ⁵
Німецька	.	7 ²	.	2 ¹	1	3	4	4	4	2	1 ¹	2	1	1	1	31 ⁸
Польська	.	.	.	.	3	1	.	.	1	1	.	2	.	3	.	12
Чеська	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1
Разом	22	33 ³	35 ³	40 ³	39 ¹	42 ²	33 ²	42 ³	29 ¹	25 ²	48 ²	47 ¹	30	22	524 ³³	
4. Віра.																
Православна	18	17 ¹	26 ¹	32	21 ⁴	23 ²	21 ¹	19	19	17 ¹	25 ¹	23 ¹	9	12	300 ¹³	
Греко-католицька	4	9	8 ²	6 ¹	14	15 ²	7 ¹	16 ³	4	5	15 ¹	20	7	9	153 ¹⁰	
Римо-католицька	.	0 ¹	1	0 ¹	4	1	.	3	3 ¹	1	2	4	3	.	25 ³	
Евангеліська	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	
Мойсеєва	.	6 ¹	.	2 ¹	.	3	5	4	3	2 ¹	6	.	.	1	35 ⁷	
Разом	22	33 ³	35 ³	40 ³	39 ¹	42 ⁴	33 ²	42 ³	29 ¹	25 ²	48 ²	47 ¹	30	22	524 ³³	
5. Вік учеників.																
10 літ	3	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	3
11 "	6	4	3	3 ¹	.	3	.	.	.	.	.	.	.	.	.	16 ¹
12 "	9	7 ¹	12 ²	3	7	9 ²	4	2	.	.	.	.	.	.	.	45 ⁵
13 "	4	14 ¹	9 ¹	11 ²	4	7	8	8 ²	2	1	.	.	.	.	.	64 ⁶
14 "	.	8	7	9	13 ¹	12 ¹	8	8	2	1	2 ¹	.	.	.	.	83 ⁶
15 "	.	0 ¹	3	1	11 ¹	5 ²	6	12 ¹	4	3	9	2 ¹	.	.	.	55 ⁵
16 "	.	.	2	1	7	6 ¹	5 ²	9	12	7	8	6	6	1	.	63 ⁵
17 "	.	.	.	.	5	2	2	2	4	7	16 ¹	12	3	3	1	55 ³
18 "	.	.	.	1	.	.	2	2	1	1	12	8	4	4	1	48 ¹
19 "	.	.	.	.	.	.	.	.	1	1	16 ¹	12	3	2	2	25
20 "	.	.	.	.	.	.	.	.	1	1	4	8	4	4	2	34 ¹
21 "	.	.	.	.	.	.	.	.	1	1	4	12	11	6	5	18
22 "	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	5	6	2	7	7
23 "	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2	1	4	4
24 "	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	1	1	1
25 "	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2	2
26 "	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	.	.	1
Разом	22	33 ³	35 ³	40 ³	39 ¹	42 ⁴	33 ²	42 ³	29 ¹	25 ²	48 ²	47 ¹	30	22	524 ³³	

6. Місце проживання родичів.

Кіцмань	4	10 ²	5 ¹	10 ⁴	5 ³	6 ⁴	5 ³	10	7 ²	7 ¹	4 ¹	13	6 ¹	5	4	101 ²¹
повіт кіцманецький	12	11 ¹	14	7 ¹	19	13	11	12	11	8	9	10 ¹	9	2	2	150 ³
" васьківський	.	.	.	.	1	.	.	1	.	.	.	4	2	1	2	6
" вижницький	.	.	7	5	11 ¹	4	.	5 ¹	9	11	7	7	9	4	4	100 ²
" заставеньський	1	4	1	3	.	1	.	.	1	.	.	.	.	.	.	2
" радівський	.	.	.	.	.	1	.	.	1	.	1	.	.	.	.	10
" сучавський	.	.	.	1	.	2	1 ¹	0 ¹	0 ¹	.	0 ¹	.	2	1	2	2
" черновецький	2	6	7 ²	11	4	13	11	5	14	3	4	14 ¹	19	17	8	138 ³
Галичина	22	33 ³	35 ³	37 ⁵	40 ³	39 ⁴	42 ⁴	33 ³	42 ³	29 ¹	25 ²	48 ³	47 ¹	30	22	524 ³³
Разом	22	33 ³	35 ³	37 ⁵	40 ³	39 ⁴	42 ⁴	33 ³	42 ³	29 ¹	25 ²	48 ³	47 ¹	30	22	524 ³³
7. Стан родичів.																
Зарібники	.	1	1	1	.	.	.	.	2	.	.	2	1	.	.	8
Купці	.	2 ¹	2 ¹	2 ¹	1 ¹	.	1	1	2	1	1	4	.	.	.	15 ³
Лікари	.	.	.	.	.	.	.	.	1	1	3	1 ¹	4	.	.	1
Народні учителі	.	3	.	.	2	.	4	1	1	1	3	1 ¹	4	.	1	21 ¹
Ремісники	.	2	4	4	1 ¹	3	1 ¹	2	1	4 ¹	1	2	2	4	1	28 ³
Хлібороби	19	20 ¹	26 ³	27 ¹	30	32 ³	28 ¹	24 ¹	30	19	16 ¹	30 ¹	28 ¹	21	15	365 ¹³
Слуги публ. і прив.	2	2	2	1	1	1 ¹	1 ¹	0 ¹	2 ¹	1	2	2	3	.	1	16 ⁴
Священики	1	0 ¹	1	1	1 ¹	.	1	1	2 ¹	1	2	1	1	1	2	16 ²
Урядники державні	.	1	1	0 ¹	.	1	1 ¹	1	0 ¹	2	1	1	1	1	.	6 ³
" приватні	.	1	4	1 ²	.	2	3	3	1	1	0 ¹	5	7	4	2	10 ³
Сироти	.	2	4	4	4	2	3	3	1	1	0 ¹	5	7	4	2	38 ¹
Разом	22	33 ³	35 ³	37 ⁵	40 ³	39 ⁴	42 ⁴	33 ³	42 ³	29 ¹	25 ²	48 ³	47 ¹	30	22	524 ³³
8. Клясифікація.																
а) З кінцем шк. р. 1912, 13.																
до висшої кляси були:																
здібні	6	4	6	3	9	11	6	4	3	6	5	1	4	5	3	76
здібні з відзначенем	15	21	23	25	19	24	28	19	24	13	9	30	37	16	19	322
з застереженем здібні	1	5	3	5	9	1	3	2	7	5	7	.	.	.	.	47
нездібні	1	1	.	3	1	1	3	4	4	1	2	9	.	.	.	30
Поправки	.	.	1	.	1	1	1	3	2	.	2	3	4	9	.	23
Не клясифіковано	.	2	2	1	2	1	2	1	2	4	2	5	2	.	.	26
Разом	22	33	35	37	40	39	42	33	42	29	25	48	47	30	22	524

І С Л І С А

Ціна гот.	I.		II.		III.		IV.		V.	VI.	VII.	VIII.	Разом
	A	B	A	B	A	B	A	B					
.	.	.	4	3	.	.	.	.	3	4	4	1	20
.	.	.	3	2	.	.	.	.	2	3	2	1	14
.	.	.	1	1	.	.	.	.	1	1	2	.	6
2	0 ¹	0 ¹	0 ¹	0 ¹	2 ¹	1 ¹	3 ¹	.	2	1	3	.	11 ¹
2	0 ¹	0 ¹	.	0 ¹	.	2 ¹	1 ¹	.	1	.	.	.	5 ¹
.	0 ¹	0 ¹	.	.	.	.	.	.	.	2	.	.	1 ¹
.	0 ¹	0 ¹	.	.	.	.	2 ¹	.	.	1	1	.	5 ¹
4	7	8 ¹	6 ¹	3 ¹	5 ¹	3	3	.	3	4	3	5	58
42	26 ²	31 ³	34 ¹	32 ¹	26 ¹	18	17 ¹	40	13 ¹	23	20	24	376 ⁰¹
.	9 ¹	2	6 ¹	6 ¹	6 ¹	8	8	11	.	.	.	.	56 ²
5	1	1	1	7	5 ¹	2 ¹	5	3	1	2	4	.	36 ²
.	0 ¹	0 ¹	.	0 ¹	.	.	2 ¹	.	1	1	1	.	5 ¹
51	42 ¹	42	47 ²	48 ³	41 ¹	.	33 ¹	50 ¹	48 ¹	30	28	20	531 ¹

9. Шкільна оплата.

Оплату зложило:																
а) в I. півроці	2	4 ³	2 ¹	6 ⁴	3 ¹	7	3	7 ¹	9	2	1 ¹	7	2	6	3	62 ⁰¹
б) в II. "	3	1	.	5	8	3	6 ¹	5	9	7	7	11	10	7	7	86 ¹
Гршми вступило:																
а) в I. півроці	20	210	150	300	120	210	90	240	270	60	6 ¹	210	60	180	90	2250
б) в II. "	30	30	.	150	240	90	210	150	270	210	210	330	300	210	210	2610
Разом	50	240	150	450	360	300	300	510	510	270	270	540	360	390	300	4860

10. Фонди на прибори до науки.

а) Вступні такси принесли	210	210	205 ³⁰	12 ⁶⁰	8 ⁴⁰	12 ⁶⁰	.	25 ²⁰	4 ²⁰	12 ⁶⁰	16 ³⁰	16 ³⁰	12 ⁶⁰	4 ²⁰	751 ³⁰
б) Датки на научні приб.	100	102	98	98	96	100 ¹⁰	86	96	66	64	108	102	68	46	1306
в) Датки на приб до забав	50	51	49	49	48	50	43	48	33	32	51	51	34	23	653
г) Оплата за дуплікати	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Суми фондів	360	363	352 ³⁰	159 ⁶⁰	152 ⁴⁰	162 ⁶⁰	131	169	107 ³⁰	108 ⁶⁰	178 ³⁰	169 ³⁰	114 ⁶⁰	73 ²⁰	2716 ³⁰

11. Стипендії.

Число стипендістів	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2	.	.	1	.	3
Сума зарплат в боронді	.	.	.	.	.	.	.	.	.	320	.	.	300	.	620

XV. Відозва до родичів і опікунів.

Шкільний рік 1913 14 розпочне ся 4. вересня о 8-й годині рано сьвяточним богослуженєм. По богослуженю мають всі ученики зійти ся у своїх клясах, де їм перечитає ся дисциплінарні приписи і поділ годин. Правильна наука розпочне ся 5. вересня о 8-й годині рано.

Вступні іспити до I. кл. відбудуть ся 1. і 2. вересня. Ученики, які хочуть бути прийняті до тої кляси, мають явити ся одної або другої днини між 9. а 10. год. перед полуднем з родичами або їх заступниками в III. а клясі і виказати ся метрикою, що вже мають або до кінця сего року будуть мати 10 літ, а як ходили до публичної народної школи, предложити ще й сьвідоцтво фреквентацийне або шкільні повідомлення що найменше за 4. шкільний рік. В обох сих сьвідоцтвах поступ в викладовій мові повинен бути зазначений одною нотою загальною, а крім того мусить в них бути виразна замітка, що ученик переходить до середної школи. Вступні іспити відбудуть ся в означених днях від 10. до 1. години перед полуднем (на письмі), а від 3. до 6. години по полудни (устно). Вписові такси, які треба з гори заплатити, виносять 7 К 32 с. вже разом з належитостию за один примірник дисциплінарних приписів. Повторенє вступного іспиту в однім і тім самім році, чи то в тім самім чи иньшій закладі, є заборонене після розп. и ін. з дня 2. I. 1886 ч. 85 під загрозою виключеня із всіх гімназий.

Вступні іспити до висших кляс (II.—VIII. кл.) відбудуть ся 1. і 2. вересня від 8. до 12. год. перед полуднем і від 3. до 6. год. пополудни. Дотичні ученики мають зголосити ся до тих іспитів найдалше до 24. серпня і предложити метрику таї виказати легальним способом дотеперішні студії; іспитову таксу 24 К можуть они заплатити перед самим іспитом.

Поправні і доповняючі іспити відбудуть ся 1. і 2. вересня від 8. до 12. год. перед полуднем і від 3. до 6. год. пополудни.

Записи учеників, що вже в попереднім шкільнім році належали до закладу, відбудуть ся в призначених до того шкільних кімнатах 3. вересня від 10. до 12. год. перед полуднем; ученики мають предложити послідне сьвідоцтво й заплатити 3 К такси. В тім самім часі мають зголосити ся і предложити потверджене прийняті і ті ученики, що їх на підставі зложеного перед вакаціями вступного іспиту прийнято до I. кляси. Ученики з иньших гімназий мають 3. вересня в часі між 11. а 12. год. церед полуднем зголосити ск в дирекційній канцелярії та предложити метрику і всі сьвідоцтва; на посліднім з них мусить бути виразна замітка від дирекції, що ученик відходить без перешкоди до иньшого закладу. Такси для таких учеників виносять 7 К 20 сот.

Прийняте учеників до приготівки відбуде ся в приг. клясі 3. вересня в часі між 10. до 12. год. перед полуднем. До сеї кляси буде приймати ся лише учеників з рідною мовою українською, а прийнятих не сьміє бути більше як 50. Умови прийняті такі: виказ, що

скінчили з добрим успіхом третю класу народної школи, згідно такої відділ, який відповідає третьому шкільному рокові, а далі метрикальний виказ, що ученик вже має або до кінця сего року буде мати повних дев'ять літ. Однак прийняте до приготівки лиш провізоричне, бо тих учеників, що в протягу першого місяця не викажуть ся достаточним знанєм в поодиноких предметах, відішле ся назад до народної школи. При записі не платить ся ніяких такс. Шкільна оплата вносить за кожний піврік 10 корон; однак бідних і гідних учеників може ц. к. Рада шкільна краєва увільнити від шкільної оплати або цілком або до половини.

Кіцмань, дня 1. липня 1913.

Др. Агенор Артимович,
ц. к. директор.

